RADICIS CHYNAE VSVS,

ANDREA VESALIO AVTHORE.

*



LVGDVNI,

Sub Scuto Coloniensi,

1547.

ILLVSTRISS. MAXIMOQVE THVSCORVM DVci Cosino Medices, præcipuo studiorum Mecœnati, Franciscus Vesalius S.

QVum nuper Iacobus Scepperus, iuuenis meo quidem iudicio, in medicina, & quæ ad illam attinent disciplinis egregiè versatus, huc studiorum causa venisset, illúmque de rebus nostratibus prolixè conuenissem, cœpi sedulò percũctari, quid medici apud Belgas molirentur: & num quicquam ab illis, adiuuandis ornandísque communibus studiis editum esset, cuius hic nondum redditi essemus certiores. Atque is inter alia quædam fratris mei Andreæ, tuæ Illustrissimæ Maiestati addictissimi, tuarúmque virtutum, quibus tantopere toti orbi commendaris, maximi admiratoris, ac apud doctos amicósque omnes strenui earum præconis epistolam protulit, quam ex autographo à se descriptam affirmabat, multis nominibus ita mihi eam commendans, vt in quorundam manibus illam variè descriptam apud Belgas versari diceret, quibus haud minus quàm ipsi digna putaretur, vt typis excusa omnibus communis fieret. Quod quum nonnullis, quibus hîc est exhibita, perinde videretur, non distuli Scepperum rogare, vt fraterni laboris copiam mihi faceret. quo illum ocyus Ioanni Oporino, diligentissimo, & non vulgariter docto, ex Græcarum literarum professore facto typographo, mitterem: ne per sordidi alicuius typographi oscitãtiam, auaritiámque expressus,

turpiter ederetur. Non enim me latet, quantus Oporini erga fratrem meum sit amor, quáque di ligentia, ab illo scripta, ex ipsius officina prodire soleant: cui perinde ac nostræ Vesaliorum familiæ, non parum ornamenti præstiterunt de Humani corporis fabrica libri, cum eorundem Epitome: quæ vtinam tam turpiter ab Anglo quodam (quem aliquando tamen fratri conuixisse arbitror) non esset prorsus vitiata: qui, quod succinctè & enumerationis modo, non sine singulari industria, in Epitome scriptum fuit, locis quibusdam ex libris, quorũ illa est epitome, mutuatis, adauxit: idque, quo illa in primis probanda venerat, omnino corrupit, eleganti quoque pictura & sculptura, tam ridiculè ruditérque expressa, vt Oporinianæ editionis augustissimæ imaginem nullam seruauerit, adeò vt non iniuria mihi author dolere videatur, nomen suum ex Anglicana isthac ineptissima editione nõ subductum: ne quis scilicet tam male expressas, & in tota ferè neruorum vasorúmque seriè deprauatas icones, ab illo vnquam prodiisse arbitraretur. Mirum sanè est, imitatorem illum, aliorũ conatibus, quum tanta laboret scribendi prurigine, insidiantem, non legisse epistolam libris de Humani corporis fabrica præpositam, qua frater meus tabulas suis sumptibus paratas, nulli se diligenti typographo non lubens potius communicaturum scribit, quàm vt malè exprimerentur istæ, & in angustiorem formã (quæ nunquam alias satis magna esse posset) cogerentur. Cæterùm quód ad præsentis epistolæ (quam libri nomine inscribendam putauerim, si non in epistolæ formam, vtcunque prolixa & varia sit, descripta fuisse, ac præter opinionem sub manu in libri molem excreuisse videretur) editionem spectat, quia in hac fratris consilio vti non licuit, quód scilicet metuerem ab aliquo

illam

illam prius deprauatè emittendam,quàm de eius ſententia mihi ob locorum interualla & Germaniam modò vexantes tumultus conſtare poſſet: ſpero illum meam operam & diligentiam non improbaturum, aut etiam quòd ipſe(quum quidam id quoque moliretur)editionis author fuerim, ſuccenſurum. Quò autem minus opinione mea fallar, laborem hunc ſub immortalis tui nominis auſpicio, & eiuſdē ſplendore decoratum, medicinæ candidatis communem faciendum duxi: quòd mihi probè conſtet, fratrem tuam Maieſtatem eo loco habere, quo magnates & literarum cultores ad vnum omnes. Ille enim ab iis, cum quibus nunc in dies verſatur, facilè ac ſubinde audit, quid de ſui conſilii promptitudine, & ſingulari rerum bellicarum cognitione, & mira in illis(quę ſemper tuta fuit)celeritate, & tuarum ditionum, quæ tam heroico animo nondum ſufficere debent, ſancto & nunquam ſatis laudando moderamine, paſsim feratur: adeò vt inter tot illuſtres & ſummos Italiæ principes, nullus nunc Germanis & Belgis æquè in ore volitet, atque Coſmus Thuſcorum dux. Quod non ſolùm ob ciuiles illas bellicáſque animi dotes accidit, verùm quia in tuo patrocinio literę & diſciplinę omnes nunc ferè denuò ob multorum principum erga eas ignauiam, ne dicam illorum, qui ipſis à conſiliis ſunt, aut præceptores dantur, inuidiam collabentes, foueri, & maximis progreſsib. augeri cernuntur. Scimus quidem, quàm Medicum familia (cui iam vnica videbaris relicta ſpes, niſi tam ſcitos atque elegantes, ſummæque opinionis pueru los orbi, hæredes tuarum virtutum, procreaſſes) in hoc vires vniuerſas ſemper intenderit, vt pręſtantiſsimos quoſque diſciplinarum cultores ad ſe vndiquaque accerſeret, ac liberaliſsimè aleret: non vſqueadeò ſolicita, num extra Italiam eſſent

oriundi,& à cæteris Italiæ principibus Barbarorum nomine haberentur. Quàm verò in hoc virtutis genere, auos tuos superare contendas, argumento est vetus illa Pisarum academia, quam tanto studio ac liberalitate pristinum nitorem capere vis, vt nihil facias reliqui in aduocãdis illis, quos suarum disciplinarum coryphæos esse non dubitas: adeò vt neutiquam mirum sit, tam paucis annis eam academiam tantos progressus magno omnium studiorum ornamento cepisse, atque modò inter Italiæ gymnasia plurimum illucescere. Vtcũque interim illi haudquaquam desint calumniatores, cœli Pisani inclementiam, in illo elegantissimo orbis situ, rerúmque omnium amplissimo prouentu, nullis non inculcantes: quum tamen tuo beneficio, etsi propemodum opus non fuisset, aquarum ductibus, qui soli culpabantur, sit optimè prouisum: nihílque intermiseris, quo iucundum illic Musarum domicilium, emporiúmque institueretur. huc quoque sedulò adhortante, multis disciplinis ac virtutibus ornatiss. viro, D. Francisco Campana, tuæ Maiestati à secretis primario, tuarúmque laudum non minus studioso, quàm D. Ioannes Baptista Recasulanus Cortonæ episcopus est: qui propter varia, tum verò maximè ob incredibilẽ humanitatem, atque in tractandis rebus promptitudinem, magnum sui in Cæsaris aula desiderium reliquit, posteaquam illic Maiestatis tuæ orator eloquentissimus esse desiit. Adeò, vt diuinitus confirmandis recuperandisque disciplinis, mundo esse datus existimeris. id quod etiam omnes ilico augurari cœperunt, posteaquam pater tuus Ioannes, omniũ nostræ memoriæ belli imperatorũ facilè laudatissimus (vt fato non mediocriter tribuebat) admodum te adhuc puerum, ex nutricis vlnis, ab elatiori quàm quisquam facile (nisi omnibus

bus in Italia satis constaret) credere possit fenestra, præcipitem dari, tuo ad patrem properante genio, curauit, vt num & suus filius, & is quẽ spectabat futurus esses, inde cõiiceret, quód citra vllam noxam in suo gremio & pallio susciperceris, ac non tanquam frustatim diuellendus, in terrá collabereris. res sanè militaris, sed quæ non nisi maxima quæque à tua indole expectanda prædiceret. Præterquam igi ur, quod fratrem, suum hunc laborem, tua authoritate munitũ, iudiciorum aleam subire magnopere, gauisurum arbitror: illius argumentum huiusmodi est, vt tuo ad omnia aptissimo ingenio haud improbandum existimem. Nam præter nouorum remediorum vsum, atque in primis decocti Chynæ radicis propinandi modum (quod illis oblatum video, qui tuæ gloriæ sunt studiosissimi) aliáque medica cognitu non iniucunda, quæ hac epistola continentur, rationes quoque sunt additæ, quibus veritatis studiosus expendere potest, Galenum, anatomes professorum facilè primarium, homines non dissecuisse, sed alia bruta, ab hominibus multis locis differentia, descripsisse: præter alias insuper non veras historias, partim quoque vsus, atque officia, sæpius non rectè assignata, argumentáque permulta in anatome non admodum validè instituta. Quæ omnia à fratre ita proposita quis meritò existimauerit, vt illis, qui solis duntaxat libris fidem tribuentes, quo Galenum nullos prorsus anatomicos, vti nec alios vllos, lapsus cõmisisse ostendant, nescio quæ scripta iam toto ferè triennio (nisi & ante fratris librorum editionem inceperint) consarciunt, materia suppeditetur, qua singula quæ is seriatim, ac quasi sub locis communibus nunc prosequitur, ordine diluant: neque solùm in Galeno laudando, vel calumniis conuiciisve ob repertam nunc ve-

ritatem deſcribendis occupentur. Tua enim liberalitate, de qua fratrem inter multos non ſemel gloriantem audiui, & ad prouehenda ſtudia alacritate factum eſt, vt hæc omnia in tua Piſarum academia fuerint in corporum diſſectionibus ab illo ſtudioſis demonſtrata: & ipſe conſcius es, quàm præſentib. corporibus eruditiſsimi, & ad Galenum purgandum paratiſsimi medici ac philoſophi, in fratris ſententiam deſcendere fuerint coacti. Imò ſpes aliqua ſtudioſis affulgere debet, illum aliquando in tuam academiam rediturum, & medicinæ profeſsioni corporum diſſectiones adhibiturum: quò tanquam ad liberum, quem de diſciplinis concertaturis præbes, campum, ſcribas hos, ſi modò tandem è multis (quorum nonnulli turpiter ab incœpto deſtiterunt) aliqui ſeſe depromень, confugere velim, vt perinde ita taciti ex fratris diſſectionibus redirent, atque quoſdam medicos in illius ſententiam pedibus & manibus deſcendere vidi, quum aliquando Patauii menſibus aliquot commoratus, illi anatomica frequentiſsimo cœtu docenti adeſſem. Quanquam & ego nunc, qui ſubinde Iuris ſtudio contra animi ad medica procliuis ſententiam, à parentib. adhibitus, & rurſus ab illo ſemper reſiliens, multiſque peregrinationibus, quibus nihil præter variam linguarum peritiam comparaui, iam diu deditus, tam diligentem medicinæ ſtudio operam me daturum pollicear, modiſque omnibus curaturus ſim, vt quantum in me erit, Veſalius neutiquam à ſtudiis in aulam eſſe auocatus ſentiatur, quum eius vices aliquando in ſectionib. obire conabor, ipſiúſque nomine, quæ veriſſima hóc ſcripto proponit, aliis oſtendere aggrediar, & acutos, quos Syluius illi (quaſi ideo à pulcherrimo cœpto, ipſáque adeò veritate deterrendus eſſet) minitatur, ſtylos, facilè alacritérque repellam.

pellam. Quum enim nunc fratri parum vacet, illorum, qui frustra in re euidentissima, sensibúsque obiecta Galeno patrocinari studebunt, nugas refellere, non leuiter fortè meis studiis conducet, fratris officio fungi, & multò cumulatius quæ illis, vix ex dimidiato (quum rationi suisque oculis fidem derogent) hominibus, stomachum commouebunt, proponere. Interim illustrissimam Maiestatem tuam obnixè rogatam velim, vt audaciæ huic meæ ignoscat, quòd tam liberè, & perfricta prorsus frõte, tot paradoxis, & à communi medicorum schola adhuc prorsus alienis dogmatibus eam patrocinari cupiam, fratrémque & me omni cum reuerentia in deditissimorum seruorum loco, illi asscribam.

Ferrariæ, tertio idus Augusti, anno post natum Christum,
M. D. X L V I.

* *
*

Doctiss. viro D. Ioachimo Roelants, medico apud Mechlinienses primario, amico charissimo S.



ANDEM, vnà cum Venetorum Oratore, Bernardo Nauagerio, tum ob insignem disciplinarum cognitionẽ, tum ob alia multa, suæ Reipublicæ singulari ornamento, Ratisponam veni, vbi pręter familiarium amicorum præsentiam, literæ cumulatim mihi absenti accruatæ, tædiũ ex animo pepulerũt, quod Cæsaris iussu Noueomagi in difficilis grauísq; morbi conflictu deuorandũ fuit. Mirum sanè est, quantum voluptatis frequẽtes & ex variis regionibus profectæ amicorum literæ adducere soleant: quę nunc tãtò maior obtigit, quantò plures simul perlegendę occurrerunt. Quàm verò inter reliquas, binæ, quas adiunctis filii tui, optimæ in arte nostra spei adolescẽtis, literis, abs te scriptas reperi, me oblectarint, vel inde cõiicere potes, quòd tui erga me amoris fidissimi sint testes, ac de reb⁹ nostratibus adeóq; cõmunibus studiis perpetuò ali-

quid

quid adferant, cuius nomine mihi debēt esse lōgè expectatiſsimæ: præterquā quòd ex filii literis prolixè, quid Lutetiæ magni, mea quidem ſententia, veteris medicinæ vindices molirentur, quíſque illic ſtudiorum eſſet ſucceſſus, reddebar certior. Cæterùm dum tuarum literarum reſponſionem, propter occupationes, ac quòd parentibus de priuatis rebus neceſſariò ſcribendum fuerit, diſtuli, illæ mihi redditę ſunt, quibus rationē perſcribi cupis, qua radicis Chynæ nuncupatæ decoctum, Cæſari, & multis in noſtra aula nuper propinatum eſt: dein quid de radice illa ſentiam, ac demum quàm proſperè quáque aduerſæ valetudinis reſtitutione, ipſa vtamur. Idem verò & Antonius Zuccha conciuis meus, quem ex rara comitate, inſignique doctrina tuis literis commendas, à me non vulgariter deſiderat. Et mirum ſanè eſt, quàm nobis hic vicini Germaniæ medici, & qui comitiis in ſuorum Principum familia interſunt, ſedulò ac diligenter de eius decocti apparatu percunctentur: neque prius moleſti eſſe deſinant, aut exigendi orandíque finem ponant, quàm formulā nanciſcantur, qua nos decoctū illud offerre ſibi perſuadēt. vt quoſdā interim taceam, adeò huius cognitionis cupidos ſtudioſóſque fuiſſe, vt ſuis principibus iſtius decocti vires ita laudan-

Occaſio de Chynæ radice ſcribendi.

das duxerint, vt illi apud Cæsarẽ medicorũ causa instare vrgeréq; nõ dedignati fuerint, quò à nobis vniuersus decoctũ illud administrandi modus ipsis exponeretur. Tantum nominis & opinionis breui, medicamento præstare potuit Cæsaris authoritas, qui suo potius Marte, quàm D. Cornelii consilio (cuius nunc potissimũ opera, à D. Caualii discessu, vtitur) Chynæ decoctũ assumpsit. Dum enim adhuc Venetiis sub præceptoribus, & præcipuis illic artem exercentibus medicis, ægros inuiserẽ, radix ista non sine maxima expectatione, summísque laudibus illuc fuit perlata: sed in vsum infelici successu, in vno atq; altero posita: quod non tã medicamẽti vitio, aut id administrantium imperitia euenit, quàm quòd in illis tum propinari cœpit, qui alioquin morti erant proximi, quibúsq; nulla salus à medico speranda fuisset. Primo enim, cui decoctũ Chynę propinatum vidi, illa ex Antuerpia simul cũ empirico, qui eius vsum probè noscere, ac feliciter in Lusitania illam porrexisse affirmabatur, transmissa fuit: atque is nullũ non graue Gallici morbi symptoma patiebatur, & veluti in summa tabe mortem in faucibus gerebat: adeò vt simul atque sudor Chynę beneficio prouocari visus est, & vrinæ vnà mouerentur, solidóque tenuior victus accederet, ilicò expirauerit.

Quo successu multi Chyna sunt vsi.

Huius

Huius viscera, quum parentum amicorúmque hortatu examinarentur, talia occurrerunt, vt nequaquã ratio cõminisci potuerit, qua in illud vsque tẽpus vita homini producta, persuaderetur. Alter, cui eodẽ ferè tempore Chynæ decoctum offerebatur, Gallico morbo citra omnem cutis labem teneri visus est, & cum summa corporis extenuatione, seu macie, insignem calculum in sinistro rene diu aluerat. Hic quum decocto diebus plus minus decem vsus esset, & ab illo medici propter egregiã, quã ipsi inesse putabant, colliquandi, & vrinas sudorésque prouocandi facultatem, temperandum suasissent, paucis pòst diebus cum grauissimo renũ dolore extinctus est. Insuper, posteaquam Chynæ vsus, propter graues potiùs laborantium noxas, quàm ipsius dotes, ab omnibus irrisus eleuatúsq; fuisset, ac iã nulli propemodũ in ore esset, alius ex Antuerpia venit medicus, vnum sanè & sacrum Chynam esse pharmacum, miro hiatu prędicans, ac nulli non morbo, quantumuis deplorato, auxiliũ præstare posse astruẽs. Huic (quũ eruditione etiã aliqua cõmendari posset) tanta à nobilibus fides data est, vt tabe ac nescio quibus malis decũbenti Veronensi episcopo Chyna mitteretur. sed priusquã illa plenè vti cœperat, ad superos vir ille omni laude dignus cõmi-

grauit

grauit. Adeò, vt tātisper dū in Italia fui, Chynæ decoctū procul reiectū fuerit: neq; ego, præceptores imitatus, magni ipsum fecerim. Audio eodē propemodū tempore, in Burgūdia quendā studiorū mihi sodalē, Chynæ decocto ex vino apparato magnis pollicitis vsum fuisse: at tam prosperè, vt vix interim illic Chynæ nomen auditū sit. Verùm anno superiori, orbi charissimus Ioannes Baptista Gastaldus, quando magna hyemis parte, tū propter neruosi generis sub lūbis cruciatū, ac veluti resolutionem, & ventriculi pariter imbecillitatem decubuisset, & sub veris primum initiū sanitati restitui videretur, amicorum quorūdam suasu postquam prodire iam cœpisset, Chynæ decocto, non infelici successu vsus est: perinde ac Hispanus ille nobilis, quē Mechlinia Bruxellam deuectū nosti, qui præ cæteris Chynā plurimis cōmendatiorē reddidit. Illo etiā tēpore, quatuor aut quinque, qui Gallico morbo tenebātur, medicos hortati sunt, vt ipsis quoq; decoctum Chynæ propinaretur: ac in quibusdā laudandum satis vidimus euentū: in aliis verò, & potissimū grauius morbo vexatis, longè minus præstitū obseruauimus, quàm ex ligni Guaiaci decocto sperassemus: ita sanè, vt Cæsarē tunc postposita Chyna, articularis sui morbi & mali habitus occasione, Guaiaci decocto

vsum

vſum haud ignores. At quandoquidem nouorum remediorum apud quoſdã nullus eſt laudandi finis, ac primates Hiſpani aliquot nihil hac Chyna diuinius in omnibus morbis adhiberi, cũ aliis pleriſque præcipuis viris, Cæſari prædicarent, lignúmque Guaiacũ in Hiſpaniis, & quibuſdam Italiæ partibus procul repelli affirmarent, adhibitis vnà variis quoq; idem atteſtãtibus amicorũ literis: Cæſarem decocti Chynæ aſſumendi libido quædã inuaſit, facilius huc allectũ, quòd tantopere vel ideo Chyna cõmendaretur, quòd tempus quo hac vtendũ eſt, breuius, victúsque ratio longè quàm in Guaiaci decocto facilior, minúsq; legibus (vt ſic dicam) aſtricta, præſcriberetur. Atque ita effectũ eſt, vt abſentes, quibus ſummũ mũdi Principẽ Chyna vſum eſſe cõſtat, magnificè de hoc remedio & ſentiant & iudicent: ſibíque multa deficere exiſtiment, ſi non & ipſis huius decocti propinandi ratio comperta habeatur. Quanquam interim à Cæſare parũ efficax in Chynę cõmendationem deſumi queat argumentum, quum quindecim tantum diebus, & in varia victus ratione, & mutato ſubinde propinãdi modo, idq́; potiſsimũ ſuo arbitratu, Chyna vſus fuerit: quũ neq; reſpirãdi teneretur difficultate, neq; per interualla ipſi moleſtis morbi articularis cruciati-

bus:

bus:licet interim articulum,quo ſiniſter humerus ſcapulæ cõmittitur,aliàs ex ſuperiori anno in motu, quo brachium vi muſculi Δ imaginem referentis attollitur,nonnihil impeditum, modò prorſus liberũ eſſe ſentiat: & id quoque in ſiniſtro crure reſolutum eſt. quod ex eodem tempore,iuxta malleolos & tali cum tibia articulum, vtcunque motum prępedire,& elegantẽ alioquin formam deprauare videbatur. Præterea Cæſar eo animo,quũ rectè haberet,decoctum vrgẽtibus negotiis intermittere viſus eſt, vt in autũno id rurſus accuratiori cura repetere quodãmodo conſtituerit:nunc ea valetudine prędi tus,qua in exercitu potiſsimùm fruitur, & qua illũ totius orbis cauſa cõtinuò eſſe,boni omnes ſupplicibus votis optare deberẽt. Noſti enim, quàm bellè tum in tanto exercitio & ſummis occupationib.valere ſoleat. Adde quòd poſt Chynæ aſſumptiõnẽ ferè maturius ſolitò ſurgat:interdum ante prandiũ ad venationem,aut aliàs ad vicina quæ hic circumiacẽt amœniſsima loca obequitãs:ac nõ ita intempeſtiuè, poſt meridiẽ nimirum(vt aliàs ſæpe ſolet)prandens:adeò vt nũc maius interuallum ipſius lauto,&,quod multis miraculo eſt,copioſo prandio,ac tenuiſsimę ſibi ex more cœnæ interueniat. Quibus rationibus etſi nihil aliud, ſaltem bonam conco-

ctionem, quæ alioquin solet subinde vitiari, nanciscitur. Verùm à Cæsarianis medicis, cũ quibus antea versatus es, proculdubio nõ semel audiuisti, quæ Cçsaris sit vinẽdi ratio, & in medicorum præceptis obseruantia: adeò, vt D. Cornelium in eos grauiter stomachari haud mirer, qui non solùm quibus modis victus ratio instituenda sit, qua excrementitiorum succorũ caueretur copia, qua industria visceribus, vt inculpatè suo fungerentur munere, esset prospiciendum: ac demum, si quid collectum esset superuacui humoris, quo artificio is prius quàm in pectus aut articulos decumberet, præseruante artis parte foret expellendus: præterea quibus modis, articulis ne humorum impetum influxúmve susciperent, aut bonum aliàs delatũ ipsis alimentum, in prauos succos, quos posteà à se non abigant, commutarent, robur veniat conciliandum: dein, quî deriuando etiam humori vlcera essent adurentibus medicamẽtis quibusdam sedibus moliẽda, clam apud magnates quosdam obmurmurant, ac perpetuã sanitatem à respirandi difficultate & articulorum vitio immunem certissimò promittũt, sed libellis etiam ad Cæsarem scriptis hæc ipsi Principis alicuius prætextu proponunt, perinde ac si eos, quos Cæsar suæ valetudini præfecit, eiusmodi latêrent, ísque se tam mi-

serè

ferè vexãdum medicinæ subiiceret. Pulchrè D. Cauallus, dum adhuc præsens esset, Cæsarem hortari solebat, vt tales sciolos accersendos curaret, periculum facturos, quantum illis eiusmodi medicinę pręcepta essent ex vsu: quámque facilius sit in scholis eleganter his de reb. differere, aut scribere, quàm ipso opere, in Principibus (qui & in medicinam imperium sibi vẽdicãt) in dies, ac pręcipuè in articulari morbo, qui omnes corporis artus aliquando non leuiter infestat, exequi. Porrò, hunc in modum aliò, quàm ad Chynæ decoctum, excurreret oratio. Promptè itaque coniicis, quantum laudis huic decocto ex Cęsaris valetudine depromi queat. Cui propemodũ illustrissimus dominus de Bossu cõferendus venit, qui in eius decocti assumptione, præscriptum quoddam ad Cæsarẽ transmissum (ex quo veluti ratio propinandi nostris desumpta est) accuratius imitatus videtur, atq; id ad corporis tantùm exiccationẽ, & robur: nimirum vt ab articulari morbo & neruosi generis imbecillitate, mitius tractaretur. quanquam interim mensibus aliquot ante decocti vsum, articulorum cruciatu non minus quàm modò laborauerit: deinde, ille manuũ tã multis annis ipsi familiaris tremor, idẽ ferè à decocto, qui prius, videtur. Dominus Ludouicus Sances Siciliæ regens,

Scriptũ hoc ad Epistolæ calcẽ posuimus.

vir tum multis rarisque Naturę dotibus admodum insignis, tum ob raram disciplinarū rerúmque cognitionem nemini non obseruādus, vt ventriculi ex frigore humiditatéque imbecillitati, & iecur intertexentiū venarū angustiæ, & bilis meatuum obstructioni, ac pituitoso ex capite defluxui (vt inæquali admodum corporis est constitutione) probè occurreret, Chynæ decocti laudibus perlectus, eóque ab amicis prouocatus, illud ipsi propinari voluit. Verùm in isto coctiōis modus (quòd aqua vētriculū lædere videbatur) permutatus fuit, resiccánsque victus institutus, opportunis etiā purgationib. vso: quāuis tamen eum virū integerrima valetudine dignum, magis optatū finem assecutum fuisse optauerim. Nihilominus suorum familiariū vnus, cui decoctum eodem tempore exhiberi voluit, ex morbo Gallico satis probè videtur restitutus. quanquam ante decocti administrationem, tum venę sectione, tum epithymi decocto Mesues, ex methodo interim in hellebori quantitate, seríque lactis mensura, emutato, vsus fuerim: vti & debitis in decocti vsu aliis purgationibus, & tenui exsiccantéque prorsus victu, qualem in Guaiaci decocti assumptione plerūq; laudamus. Idē in aliquot aliis profeci: sed qui magis tamen Chynæ decocto ex amicorum suasu, quàm meo

meo hortatu,vti voluere. at hi neque ofsium excrefcentiis,tumoribúsve, neque prauis vlceribus fcatebant,in quibus Chynę decoctũ longè inferius Guaiaci decocto effe,cõpertiffimum habeo. Adde,tãtò felicius omnia in decoctò Chynæ fuccedere,quãtò proximius rationẽ imitamur, qua in ligni exhibitione vtimur:modo illo magna ex parte immutato,quo Chynæ decoctũ propinari primùm occœpit. nifi fortafsis amara bile refertus quifpiam occurrerit,in quo corporis & morbi,ex arte,habita fuit ratio.Hæc eò recẽfui, vt intelligas,quò vfque voto tuo refpondere queam,quo methodum præfcribi cupis,qua Chynæ decoctum propinamus. Nihil enim pudet me apud te ignorare, ac potifsimùm in eo medicamento,quod citra rationem tã quam per manus datũ,nuda ducti experientia,nõ ita pridem adminiftrare aufi fuimus. Hactenus nãque,vel certum radicis nomen mihi cõftare nõ potuit,quum ipfa aliis Chyna,aliis Chynna,aliis Cyna,aliis perinde atque tu fcribis Echina & Achyna tantum vocetur:quafi infula quædam,aut locus Indiæ, vel nuper reperti orbis,ipfi nomen dediffet. Aduehitur enim ab his, qui piper, caryophyllos, gingiber,& noftrũ cinamomũ adferunt,tam Lufitanis,quàm fub Cæfaris patrocinio nauigantibus. Hi referunt, circa

Chinæ radĩcis hiſtoria.

maris litora illam colligi: & verisimile est, ipsam in palustrib. maris locis perinde prouenire, vt variarum harundinis specierum, stirpiúmque illis similium radices nasci obseruamus. Imò si rectè eiusmodi radices expéderimus, posteaquam è terra euulsæ sunt, & occasione quapiã à nautis, aut piscatoribus, aut alia quapiam ratione in varia & mole imparia frusta effractæ, ac dein per mare diu volutæ fuerunt, ac tandem in arenosis litorib. resident, profectò proxima huic nostræ Chynę occurret imago. Neque scio cuínam aptius ipsa conferri posśit, quàm nuper commemoratarum stirpium radicibus, quę eum in modum casu in maris aut quorundam fluminum ripis sese spectandas offerũt. Nisi fortè illæ magis nigricent: Chyna autem obscurè vulgaris acori, aut etiam nobis appellatæ galangæ modo rubescat, imò quid huiusmodi acoro iam corrupto, stupidóque iam sapore prædito, Chynæ est similius? si molem demas, & duritiē. Chyna enim magnis & rudibus inæqualibúsque frustis est conspicua, & paulò est lignosior: quanquam insigniter quoque sit fungosa, & radicum antè dictarum more, quum crescit, proculdubio est succulenta, vti ipsa ad nos aduecta, iámque impensè resiccata, & teredinibus plerunque infecta, liquidò commonstrat. Qua

etiam

etiam occasione mercatores inuenias, qui vt cariem & teredinem abesse fingant, Chynã perinde vulgari officinarum bolo Armenio inuoluunt, ac gingiber emplastica illa terra obduci nouimus, quod rubescens in officinis, ac potissimùm Antuerpianis, prostat. Percunctatus sum communem amicum Gerardum, an (vt est stirpium, quemadmodũ & reliquorum omnium, apprimè studiosus) in sua ad Turcam legatione, quicquam certi de Chynæ historia cognouisset. Verùm aliud ab illo nequiui rescis cere, quã Chynã Constantinopolim quoque aduectam, & Iudæo cuidam minori successu, quàm ægrorum spe ac opinione, in vsu esse. A mercatorib. aliud nihil expiscatus sum, quàm iuxta maris ripas Chynam reperiri, & incolas in scabie, perinde atq; nos rumice aut lapatio, vti. Quanquam non desint, qui vt Chynam vendibiliorem reddant, omne morbi genus ipsius decocto ab incolis pelli grauiter astruant. Seligimus in nostros vsus, similiter atque in rheobarbaro, cæterísque ferè radicibus, Chynam pondere præstantem, & quoad in aridissima illa radice fieri potest, succulentam, minúsque teredine aut carie infectam, vel alioquin putredinis vitio, quod ex fungosa & præhumida ipsius substãtia reseruare inter exiccandum potuisset, magis im-

munem. Vtcunque tamen in his, atque inde in teretib. & tenuiorib. frustis, à lignosis illis & mole rudibus, ac interuallis quibusdã dehiscentibus, seligendo simus studiosi, adhuc tamen nobis obscuræ sunt tum primæ, tum secundæ, vt vocamus, qualitates, quæ tanta prȩstantia medicamentum donari arguerẽt, qua vulgò pluribus commendatur. Quum enim ex sapore potissimùm eas vires diiudicemus, quid insipido prorsúsque stupido sapori inesse fatebimur? Nam vtcunque Chynam, modò alioquin siccam & consistentia lignosam mastices, ac dentibus conteras, nullo illam sapore præditam affirmare possis: longéque adhuc minus (quantum in illius, non autem ex adiacentium pharmacorum natura est) odorati quicquam prȩ se fert, neque vnctuosi quicquã, quod alii in ipsa obseruasse contendunt, degustanti, aut aliàs pertractãti ostẽdit. Multò sanè aliter, quàm lignum Guaiacum, extolli, laudari've meretur: aut etiam nostratia nobísque familiaria medicamẽta, multis laudibus in eos vsus efferre possemus, ad quos Chyna tanquam sacra anchora recensetur. Nemo enim ignorat, quantum de minoris & maioris centaurii radicibus, & rhapontico, & helenii seu enulæ campanæ, & aristolochiarum, gentianæ, galãgȩ, pẽtaphylli, lapathi, eiusmodíque

stirpium

ſtirpium radicibus, vnà cum capparis radice (ſi modò quid aſtrictionis illa ſibi vendicaret) ac dein abſynthii, hyſſopi, calamenti, pulegii, chamædryos, ac demum iuniperi ligni, noſtræ ſpicæ, fraxini liberorum & eius generis ſimplicium decoctis, in præſenti negotio ſperandum foret, quando non adeò cum ægris ipſis eſſemus inſani, vt exotica illa, quantumuis cum ratione & artis noſtræ methodo pugnent, tãtopere admiraremur, in vſúmque poneremus. Neutiquam enim colligere queo, vnde Chynę aſſcribẽdum veniat, quod nonnulli iam multo antè illi tribuerunt, atque quo nunc nouo inſultu, nouis (vt fama creſcit) viribus extolli cœpit: nimirum ipſam eſſe calidam, aperiendi facultate preditam, inſigniter vrinas ſudoréſque prouocare, redundantium prauorúmque, & quantumuis variorum ſuccorum conſumptricem & exiccatricem, ſanguiniſque ita mundatricem comperiri, leniendi & abſtergendi virtute donari: aluum modò laxam, modò, quum ſudores vrináſque potiſsimùm duceret, aſtrictam ſeruare: ventriculo pituita infeſtato remedium exiſtere, iecoris & lienis vitia non mediocriter pellere: illis, quos calculus excruciat, efficax præſidium eſſe, ipſúmque confringere: articularem morbũ abigere, elephanticis pręcipuè prodeſſe, cu-

tis vitia sanare, nō vulgare in fistulis & malignis & aliàs curationem non admittentib. vlceribus auxilium existere: Gallicū morbū tam qui nuper, quàm qui olim infestari cœpit, diuinitus sanare, ac ex illo initium ducentia vlcera eorúmque cicatrices restituere: cuiuscunque membri cruciatus profligare, tumores dissoluere, aut qui ad suppurationem spectant, coquendo, dein aperiēdo, extergendo, cicatricem inducendo adiuuare: ossium corruptionibus & abscessibus salutem adferre: conuulsos contractósque neruos laxare, & resolutos emollitósque reficcare: refrigeratos & stupescentes ex Gallico morbo neruos calefacere: tabe inde vexatos, obesos reddere: putidis illis corporibus, ac veluti cadaueribus, odorem gratum conciliare: oris fœtorem tollere: difficulter spirantib. præsidio esse: longas anginas discutere: cerebri noxas ex Gallico morbo pendentes abigere, & omne fluxionis genus raro quodā beneficio sistere: denique, iisdem virtutibus Chynam, quibus Guaiacum, probari: imò longè pluribus, inuicémque etiam pugnantib. facultatibus, illam huic præferri. quoniā interim dictus iam antea stupidus sapor, citra omne adstrictionis indiciū, in Chyna occurrat: neque quantūuis simplici aquæ incoquas, aliū saporē aquæ indes, quàm ex hordeo cortici-

bus

bus non emũdato,& minima dulcis radicis portione,cõſurgere animaduertes, rubeſcẽte pariter nonnihil Chynæ decocto fului admodum vini inſtar,aut eius quod ex lõga in cantharo mora ruborem contraxiſſet: adeò vt hinc quod ad manifeſtas qualitates ſpectaret,vix tantũ in ſudoris vrinæq́ue prouocatione,& illis virtutibus quibus Chyna hodie probatur,ex ipſius decocto,quã ex hordei, ſperandum eſſet.Imò etiam ducta hinc con iectura, quum Chyna in ægris vtendum eſt, iis lubẽtius decoctum ipſius porrigi debet, quos lentis illis febribus, & acribus humoribus implicitos,bilioſiq́ue omnino habitus in Gallico morbo ſpectamus:quibus ferè duntaxat,quod ad artis methodum ſpectat, quicquã rectè ex Chynæ decocti vſu succeſſiſſe noui.ac mihi etiã perſuadeo, hinc primùm Chynam fuiſſe commendatã. Quanquam mi Ioachime,hîc dum variæ & quodãmodo ex diametro diſsitæ virtutes Chynæ attribuuntur,& quũ illius decocto vtentes(dextro interim medicamentorum, quæ ipſius adminiſtrationẽ neceſſariò concomitantur, vſu, victúſque opportuna ratione haud neglectis)optatum finẽ aliquãdo nanciſcuntur,nõ deſit aſylũ noſtrũ,quò nimium ſanè frequenter effugimus, ad reconditã dico,occultámque facultatem, quam ſpecificam

cam & essentialem nuncupamus, illa quartum medicamentorum ordinem statuentes. Hoc enim refugium adeò latè patet, vt nihil non amplexetur: nobisque nihil latens incognitúmque obseruatur, quod non eò reiicimus. Ac proinde quid in præsentia occurret, quod in amplo isto campo Chynæ non licebit asscribere? non quidē Chynæ duntaxat, verùm quantumuis fungoso & putrido ligno? ita profectò, vt non amplius Chynæ vires, modò sint rationibus expendendæ, quū hoc confugium facilè admittat, vt Chynam vrinas sudorésque mouere dicamus, & peccantes humores ita sudore ac per occultam respirationem educere, vt plurima pharmaca selectum aliquem peculiarémque humorem expellere nouimus: atque huiusmodi prætextu nihil erit virium, quod Chynæ à suis institoribus falsò asscribi quisquā affirmare posit. Cæterùm aliquando tempestiuū erit, Chynæ decocti præparationis modum, & id exhibendi rationem, magna ex parte quodam Italico scripto nobis tāquam per manus traditam, persequi: quod eò præstaturus sum ocyus, minorique negotio, quò doctiori homini in artis nostræ operib⁹ diu, & summa suorum ciuium ope, versato, illa describēda venit. Simul atque igitur alui deiectione, primarúmque venarum inanitione,

Chyna decocti apparandi modus.

ne,ac dein,si occasio incidit, venæ sectione, & opportuna redundantium humorum cõcoctione,ipsáque demum purgatione,ex methodo pro morbi instantis more vsi sumus, Chynã(vt & antea monui)præferimus, quæ densior sit, & minus teredinibus seu carie implicita,& quoad coniicere valemus,in sua specie recentior,minúsque arida. Huius vncia,acutiori cultro transuersim in quàm fieri potest tenuissimos orbiculos seu frustula discinditur, perinde ac si nummos in tereti figura mutuò incumbentes quis dirimeret, aut malum citrium,aut raphanum in mensa ex more transuersim in frusta conscinderet. Frustula vasi iniiciuntur fictili implumbato, seu,vt etiam vocamus,inuitrato, quod plus minus ob coctionis commoditatẽ sedecim aquæ libras capere possit, quódque non nimium patenti sit orificio, cui cooperculum respondere debet. Frustulis dein affunduntur aquæ duodecim libræ, quam fontanam esse cõuenit,aut alioquin illi proximam,quę propriis ac peculiaribus indiciis optimæ & laudatissimæ loco censetur.qua in obseruatione,non minimas partes sibi aquæ ductus vendicant,ne scilicet per plumbeos canales longo progressu labatur. Vt verò Chyna aquæ horis vigintiquatuor melius immaceretur,ollã calidis,non tamen ignitis,cinerib.

eo interuallo impositam seruare decet: dein lento & continuo igne, qui fumum non edat, decoctio ad tertiæ partis euaporationē est celebranda. Fiet autem hæc opportunè, nocte, aut saltem sub vesperam, pridie quàm decocti vsus erit. Licebit mox à coctione aquam per lineum pannum colare, & alteri vasi inii cere, aut ipsam nō colatam in olla sinere, & tantū ex illa per colū traiicere quantum suis temporib. æger est assumpturus. Vtvt verò feceris, quādocūque frustula Chynæ ab aqua, cui incocta fuāt, erūt libera, & leuiter supra colum aliúmve pannum resiccata, aliquò in vsum sunt reponēda, in quem ipsa in alterius cuiusdā decocti apparatu vtilia audies. Adhæc vas, cui excolatam aquam cōmisisti, aut olla cui incocta est, cineribus modicè calidis tantisper est imponenda, aut linteis pannísve inuoluenda, & non procul ab igne (ne aliquando refrigeretur) semouenda, dum illius decocti tota die vsus erit. Id enim vni duntaxat diei seruit. & narrato iam modo in dies quandiu assumetur recens decoctum apparari decet. alioquin Chynam extollentes metuunt, id, si diutius asseruetur, acidum reddi, & quodammodo citius hordei decocto corrumpi: parum memores, quantum caloris & virium aromaticarum Chynæ, illam tantopere prædicantes, alioquin tribuant. Hu-

ius

ius decocti, quoad ferri poterit calentis, octo, aut paulò plures unciæ manè propinantur:& item horis quatuor ante cœnam, in qua vt in prandio decoctum quoque tepidum potus vicem subire debet. Propinandi tempus, vt & in Guaiaci decocto, ex naturalis diei interuallis colligo, vt scilicet iusta ex viginti quatuor horis statuantur spatia. Nimirum vt quarta hora manè calens decoctum porrigatur, octaua hora prandeatur, quarta rursus post meridiem calens offeratur; octaua dein cœnetur: videlicet, vt inter calentis decocti, quod manè exhibetur, assumptionem,& prandium, quatuor interueniant horæ:& inter prandium, ac calentis decocti à meridie propinationem, octo:& inter hanc & cœnam, quatuor: vti inter cœnā & quæ manè offertur potionem, octo etiam horæ occurrunt. nisi fortè, ex quibusdam ægri rationibus postremum id interuallum educere statuamus,& prandium cœnæ magis conterminum esse velimus, decoctū manè vna altera hora serius administrantes.

Primi decocti Chynæ offerenda quantitas, & propinādi tempus.

Quando ægri decoctum manè sumūt, conuenit eos in lecto decūbere, perinde tectos, ac si sudorem pellicere vellent: qui posteaquam ex ratione prodierit, calidis pānis est vndique, nō detecto interim corpore, abstergendus: & subductis, si opus sit, linteaminibus,

Qui sudor veniat solicitandus.

nibus,munda & bene resiccata subucula est induenda. Quanquam ne mox à sudore linteamina subtrahere cogamur,aut ęgro in frigidam lecti partem commigrandum sit,amplum aliquod linteamen in eam arctitudinē quater quinquiésve complicamus , vt ægro ex longitudine substratum cruribus & brachiis versus pectus obuolui queat. Dein aliū pannum implicatū ceruici & occipitio subdimus, cuius capitibus finibúsve pectus vniuersum cum vētriculi regione obtegitur, capite etiam secundum rationem munito. Præterquā enim quòd hæc lintea ad sudoris conciliationem non parum accommodant, ipsa quoque madentia ita auferre datur, vt post sudorem in siccis,& ex incubitu interim calentibus linteaminibus,ęger aliquādiu quiescere poßit,ac tandem è lecto sese conferre, & iis,quæ ad recrementorum cuiuscunque generis excretionem faciunt,tentatis, prandium aſſumere queat. Rursus quando ante cœnam Chynæ decoctum porrigetur, in lectum sese cōferet æger, eadémque, quæ ante prandium facienda diximus , præstabuntur. Quòd verò primis diebus ęgri diutius & copiosius quàm insequentibus sudēt, vel me tacente,ex Guaiaci decocti propinatione,& serosi humoris in initio copia, nosti . quanquam multis numeris Chynæ decoctum , in

sudoris

ſudoris vrinarúmque prouocatione, illo ſit inferius. Occurrerunt, quibus Chynæ decoctum nihil omnino ſudoris mouit: perinde atque in craſsis humoribus, aut in cutis denſitate, hordei decocto ſudorem fruſtra promouere nitimur: vti & Guaiacum ipſum, nõ niſi poſt aliquot dies interdum pari occaſione ſudorem prouocaſſe conſtat. Cæterùm in decocti ante cœnam oblatione, non mihi ſatis conſtat, quamobrem nonnulli medici & in Chynę & in Guaiaci vſu ab illa temperēt, ac quod ante cœnam aliâs porrigitur, horis aliquot à cœna iam dormituro ęgro offerāt, non ſecus quàm ſi tota nocte illi in ſudore ſtertendum putarent: adeò, vt Cæſar quoque rationem eam modò mutauerit, neſcio à quo, qui eum empiricorum morem eſſe ducebat, toto Guaiaci vſus tempore præſcriptam. Quum enim à cœna etiam Chynæ decoctum initiò ſumeret, ad domini de Boſſu & aliorum quorundam exemplum, eo more prætermiſſo, horis aliquot ante cœnā id felicius bibit, quod dormiturus alioquin hauriebat. Chynæ vſum præſcribentes, decoctum mane & à meridie propinandū cyathi menſura offerri decreuerunt: cuius loco Cæſar vncias plus minus decem aſſumpſit. Quādoquidē verò decoctū iſtud primis qualitatibus & ſecundis hordei decoctum vix

ſuperans, quorũdam ventriculos lędere con- ieci, ſex aquæ libris ad duarum euaporatio- nem Chynæ vnciam incoquendam curaui, vt hac occaſione decocti quinque aut ſex vn ciæ aliquãdo ſufficerent. Nonnunquã duas, & item tres Chynæ vncias duodecim aquæ libris incoquendas præſcripſi, num ſcilicet decoctum hinc plus roboris viriúmque nan ciſceretur, periculũ facturus. arbitror enim tam exiguam Chynæ radicis prorſus inſipi- dæ quantitatem, in tam copioſa aqua elixa- ri, quòd multis coronatis libra diuendatur. Quanquam nonnulli hæc mihi cum illis con ferenti, & vt idem periculum in ſuis facerent ægris monenti, eam variandi rationem im- probauerint, quòd occulta tantùm vi agens medicamentum, aliò quàm cæteri experien tiam pręſcribere teſtarentur, cogere vellem; etiam ſi variandi ad Guaiaci rationem for- mula, in eo quod Chyna tentare coactus ſum, nihil hactenus obfuiſſe viſa ſit. Pari quoque occaſione aërem, in quo Chyna vtẽ tes verſantur, ſubtepidum eſſe conuenit: ar- gumento nimirũ ab his, quibus Guaiacum confert, deſumpto: quãtumuis qui Chynam propinare primùm cœperunt, non exquiſi- tam illam in cubili recluſo, & à libera reſpi- ratione ſeu euentilationę immuni, morã prę cipiunt: imò pòſt ſeptimã aut octauam diem

ægros

ægros prodire ſinunt,modò mediocriter induti,& à ventis liberi incedant, neque aluus parum aptè reſpondeat. Verùm hactenus nulli Chynam porrexi,qui in eodem cubiculo ſe non cõtinuerit,aut ſaltem liberũ aërem non fugerit.Haud ſanè, quòd tantã Chynæ rarefaciendi vim ineſſe arbitrer,vt ob patentes cutis poros aërem Chyna vtentibus grauiter obeſſe ducam:ſed vt tepidus ille aër,& veſtiũ copia,corpus ad ſudorẽ aptius ſeruarent,debilíque Chynæ vi ſuppetias ferrent. Atque hinc etiã eſt, nõ adeò anni temporis, quando opportunius Chynæ decoctum ſumi poſsit,perinde ac in Guaiaci vſu, rationẽ habendã eſſe:quum non tantopere à Chynæ decocti potu aëris tempeſtatem metuere debeamus,modicè nimirũ rarefacta cute. Cibus iniunctus eſt primùm humectans, in humorum acrimonia & magna ſiccitate conueniens:elixi nimirũ pulli gallinacei,aut capones,& piſces,ſi modò laudati ad manũ eſſent,ægérque illos auidè appeteret. Panem non recoctum illum, ſeu, vt dicimus,biſcoctum eſſe ſtatuerunt,ſed aliàs cibarium, vulgato more, citra ſalis tamen conditaram, coctum, haud aliter quàm in carnium elixatione, & omni vſu, ſal abeſſe cupiunt: aceti,acidorúmque materiam,& iuriũ quoque frequentiã,& herbacea prohibẽtes.De-

in ab aſsis prorſus primis quatuordecim diebus interdixerunt:vti reliquo etiam tempore à carnibus omnibus,quas in reſiccante victu laudamus.Concedũt inſuper condîta, quæ ſub Conſeruarum nomine in officinis habemus,modò ad dulcedinẽ ſpectent.quibus etiã adiiciunt cydoniorum carnem, aut ſuccum,citra aromatici alicuius commiſtionem paratum.Atque, vt ſemel dicam, quæ præcipiũtur vniuerſa, à reſiccãte victu prorſus ſunt aliena:ſi mel excipias,cuius eſum vnicè cõmendant.ac opinor illos mel ad eum modũ paratũ innuere,quod coctũ Hiſpanis nũcupatur,Cæſariq; hyeme in cœna familiare,& difficilis reſpirationis nomine admodũ amicũ eſſe noſti. Præterea neq; panis,neque carniũ, neq; alterius cuiuſdam pondus non inſcitè diffinitur, niſi quòd victũ præferunt tenuem:& quò exquiſitior inſtituitur, eò ex Chyna feliciorem ſucceſſum expectandum affirmant:veriſsimè adiicientes, non minorem fructum eius generis victu, quàm ipſo Chynæ decocto conferri.Ego ſanè,in ſuccorum acrimonia non poſſum non maximè hanc victus rationẽ prædicare.Verùm quia ſæpius Chynæ decoctum ab ægris ipſis propinare coactus ſum,in quib. reſiccans & tenuiſsimus victus prorſus erat neceſſarius, promptè etiam tibi perſuades, illam mihi

fuiſſe

fuiſſe mutandam: atque ideo ad aſſa, paſſulas illas ſubacidas, amygdala, pineę nucleos, & recoctum panem confugiendum, ex vniuerſa prę ſcriptione, cocto, & penidiarum in modum ducto tractóque melle, vix aſſeruato. Neque ſcribam, quo pondere, aut numero ſingulis vſus fuerim, quum noueris morbi naturæ, & ægri conſuetudini, ac viribus, hac in parte multum eſſe tribuendum. adde, initio aſſumptionis decocti, quéadmodum & ſub fine, longè ſecus quàm in medió, quũ omnia conuenit eſſe parciſsima, propemodum vniuerſa oportere emutari: præterquã quòd diebus, quibus purgantia pharmaca offerentur, magna ex parte veniat ægris indulgendum. neque aliqua in re, perinde atq; in cibi pondere medici iudicium æquè debere liberum eſſe, mecum ſtatuis. Potus, vt & antea in decocti, cuius hactenus meminimus, apparatu dicebatur, ipſum præſcribitur decoctũ, quod tepidum in prandio & cœna, & ſi quando ſitis aliàs moleſta foret, opportuna quantitate porrigitur. Quanquam interim Chynæ inſtitutores, adeò ęgris conniueri velint, vt ſi vires, aut alia quæuis occaſio non admodum ardua exigant, vinum in prandio & cœna offeratur Chynæ decocto dilutum. Atq; hac lege Cæſar quidem priorem potum ſeu hauſtum ex vino in cũ mo-

Quis potus ex vſu ſit.

dum permisto, alterũ verò ex solo decocto magna ex parte assumebat. Ventriculi verò imbecillitatis ex frigore causa, tanta aquę vi grauiter affici videbatur, cuius antea memini, D. Ludouicus Sancez, adeò vt vinũ quoque illi porrigendum fuerit, præmansa interdum etiam medicamenti portione, quod tribus piperis generibus præcipuè constat: interdũ verò eius medicamenti, quod ex malorum cydoniorum succo à Rhaze ad formã ferè describitur, qua medicamentũ prius in libris de Tuenda sanitate omissum, ac tandem amicorũ hortatu ad illorũ calcem à Galeno subiunctum.

Somnus & vigiliæ cuiusmodi.

Somno decoctum sumentes, nocte potissimũ vtuntur, illum horis ferè duabus à cœna incipientes. Qui à meridie alioquin obdormire solent, neq; inde noxam sentiunt, illis quoq; somno tum temporis non prorsus interdicitur: vti etiam absterso sudore, laxis quodammodo viribus, permulti suauiter somnum capiũt, adeò vt non tã consuetudinis nomine, quàm morborum, quibus ęgri tenentur, differẽtię causa, somnũ varium præscribi promptè coniicias.

Motus & quies.

Vti & exercitia quoque & quietem variari, pro decoctum sumentiũ temperie & habitu oportere, ex illis colligis, quibus Guaiacum propinamus. Rursus & ex Guaiaci decocti vsu ad recrementorũ expurgationẽ sumuș soliciti.

cti. Ac de sudoris prouocatione iã prius dictum est, qui tantùm, aut copiosior ferè primis diebus prouenire solet, & cum quo etiã sordes illæ tãquã in balneo facilè mollescũt, absterguntúrque, quas cuti ex insensibili expulsione adhærescere scimus. Quod autem ad oculorum, aurium, nasi & oris dentiúmq; sordium expurgationem spectat, ac dein ad pilorũ confricationẽ, & quæ pectine fit demulsionem, ac faciei manuúmq; lotionẽ attinet, nihil ab eo more emutatur, quẽ sanitatis tẽpore ex illam conseruantiũ præceptorum doctrina quis obseruat. Lotii vrinæ ve excretio Chynæ vsu nõ impeditur: quanquã minori, quàm ipsi tribui audio, illã promouendi ciendíque facultate prædita est. Initiò, quemadmodum & in Guaiaci decocti vsu, quando sudores potissimũ promanare dicebam vrina occurrit magis rubra, tẽporis successu natiuum ipsius colorẽ magis referens. Summa cura enitendũ est, vt aluus aptè respõdeat. solet enim quibusdã esse astrictior, ídq; in primis inter initia, móxq; adeò à purgatione, & quando sudores ac vrinas copiosius elici sentimus. Atque hîc satis mirari eos nequeo, qui Chynæ decoctum primi propinarunt, quòd alui retentioni succurrere cupientes, singulis Chynæ decoctionibus, quibus tempore quo aluus astringitur vtendum

Excrementorũ cura.

eſt, incoqui præceperint ſimul cum Chynæ radicis apii drachmã ſemiſſem: ita enim intelligo dimidiũ octauæ partis vnius vnciæ, quod in illorum præſcripto legimus. Apii enim radix, vt citandis vrinis aliquid ſubſidii conferret, ita alui fęces impenſius reſiccaret excretioniq; ineptiora pręſtaret. Ex æquo ſe rè mirandum venit, quòd aluo ſubducendæ iniectiones ſeu enemata probant, non quidẽ ex pharmacopolarum officinis, vt ſcribunt, deprõpta, verùm ex cichorii aut boraginis ſtillicitio liquore ſeu aqua, adiecto roſacei olei momento: aut, ſi id ad manum nõ occurrat, communi oleo ſimul cum ſale parata. Non ſecus profectò, quàm ſi ſiccans omne & acre medicamentum tanquam hoſtem fugiendum propoſuiſſent, præcipuúsque ſcopus ad humorũ acrimoniam illis ſpectaſſet. Hactenus eiuſmodi aquas nõ curaui iniiciendas: verùm coniectura ex Guaiaci decocto haud neglecta, Chynæ decoctum cum ſordidiori ſaccharo, interdum vnà cum roſaceo melle, & vulgari oliuarũ oleo (niſi caſu medicamentoſum aliquod ratio expeteret) inteſtinis infundendum iuſsi, quoties aluum clyſteris beneficio deiiciendam opportunum ducerem. Quia verò ita ſtupidam Chynæ vim in primis facultatibus comperi, vix ſemel illam in puluerem comminutam aluo ſubducendæ

rendæ eum in modum præbui, quo Guaiaci puluerem in eum vſum aliis nonnullis eidem muneri idoneis miſcere, & inſtar purgantis pharmaci offerre ſolemus. Porrò quod ad animi affectus ſpectat, omnes qui Chyna vtuntur, alacres viuere, & mœrorem omnem curásque vniuerſas in illa ſolitudine, & veluti cum carceribus comparanda obſeruatione, procul pellere cupio: nõ ignarus interim, quantum diſcriminis in morborum curatione affectus animi ſegnes & liberi, remiſsíve, ab illis habeant, qui magni & concitati grauitérque occupati ſunt. Iuuat enim non parum Guaiaci decocto vtentes, & maximè Gallico morbo vexatos, amicorum præſentia, & multa de rebus iucũdioribus animũque oblectantibus confabulatio: & luſus pariter, quo quis citra magnam animi intentionem, ac ſagacẽ euentuum præmeditationem, ſe reficere valet. Inuenias enim luſus quoſdam, vt eſt latrunculorũ ille, quos non minus principis facultatis vires deiicere ſentio, quàm quantumuis ardua & difficilia in diſciplinis ſtudia. Primùm vbi Chynæ decocti propinandi modum legerem, nequiui ſatis mirari, ne quis venereis vteretur, ſed procul mulieres, quǽque ad venerem ſolicitare poſſent, abigerentur, ſæpius repetitũ: quum rationes mihi occurrerent, eos, qui Guaiaco

Animi affectus quales competant.

Venerea.

vterentur, alia quàm venerem cogitare persuadentes. Parum enim efficax argumẽtum videbatur, quam quis astruere posset, humorum, qui Gallicum morbum concomitantur, acrimonia, eáque temperies, quam biliosos & melancholicos ad seminis excretionẽ stimulare constat. Verùm quando Chynam aliquandiu in vsum posui, præceptum illud haud quaquam oscitanter prætereundũ duxi. mirũ enim est, quàm Chynæ decoctũ bibentes, tentigine teneantur: potissimũ si non tenuis, resiccans, & exquisitus valde victus vnà instituatur, sed veluti in otio animique remissione, citra exiccationẽ, in multo super dorsum incubitu enutriantur. Verisimile enim est, Chynæ tam fungosæ alioquin decoctum humiditate sua hac in re aliquid posse, secus quàm Guaiacum, & alia quæ cũ eo in parem vsum ex methodo porrigenda essent. Nolui itaque hoc præceptum modò negligere, maximè quũ quosdam interea dum decocto Chynæ vterentur, adeò ad venerem prouocatos nouerim, vt quum diu à coitu temperassent, illúmq; variis rationibus fugerent, à concubitu non abstinuerint. Expectas, sat scio, vt tandem subiiciatur, quàm diu decoctum istud, cuius apparatum suprà indicaui, porrigere soleamus. Præscriptum,

ex quo Chynæ vſum ferè didicimus, viginti-quatuor dierum interuallũ proponit: quod ego in meo arbitratu & iudicio poſui, quemadmodum in cuiuſque methodo & ratione artem pertractantis arbitrio ſitum exiſtimo. Infra illud tempus, præter Cæſarem, aliquos præſenti decocto vſos, haud noui: imò pluribus illud in plures dies educendum putaui, tantò feliciorem ſucceſſum, quum aliàs obeſſe non poſſem, ſperans. Cæterũ quemadmodum ante decocti vſum, opportunis purgationibus, &, ſi neceſsitas vrget, ſanguinis miſsione ægrum euacuandũ cenſui: ita quoque obſeruamus, vt ſingulis decem, plus minus, diebus pro ęgri natura purgatio inſtituatur. Rurſus huius decocti propinandi finem purgatione terminamus, quæ quàm parum ſemper ſit eadem, ex ſingulari tua in medendo induſtria nõ ambigis. Occurrit, opinor, tibi, quando decoctum, cuius hactenus memini, colandum præcipiebatur, me ſcripſiſſe, fruſtula Chynę, quę iam fuerunt decocta, in alium quendam vſum aliquò reponenda eſſe, videlicet ad noui, alteriúſve decocti præparationem. Poſteaquam enim abundè quis primo decocto vſus erit, decem ferè inſequentibus diebus, potus loco ſecundum decoctum, cuius modò parandi rationem ſubiiciam, erit aſſumendum.

Quamdiu primo decocto vtendũ.

Alterius decocti apparãdi & ſumẽdi ratio.

Prius

Prius coctorum frustulorum in vmbra aut sole exiccatorum binæ vnciæ, libris aquæ selectioris duodecim in olla, qua antea vsi fuimus, horis vigintiquatuor macerantur, & paulò plus quam ad tertiæ partis euaporationem lento igne citra fumum deinceps coquuntur. Aqua vbi per colum traiecta est, potus vice administratur, ipsáque decoctio ex præscripto etiam singulis diebus opportunè paratur. Huius vsus non est tanta in cubiculo, aut etiam in ædibus mora, aut victus obseruantia, aut sudoris & vrinarum prouocatione, vt prioris decocti. Chynæ decocti propinandi modum præscribentes, vt id pellendis quantumuis ægrè curationem admittentibus vlceribus commodū esse astruunt, ita quoque non neglexere, vtendi morē præcipere, quo, Guaiaco morbum Gallicū multis prauisque vlceribus infestantem curaturi vtimur: nimirum vt vlcera Chynæ decocto abluantur, linteísque decocto madentibus obtegantur. Hac in re Chynam neque extollere, neque etiam deprimere institui, quum hactenus occasio mihi non data sit, vt id abundè experirer: quādoquidem nullis qui vlceribus prauis, aut curationē aliàs respuētibus scaterent, & extremè Gallico morbo vnà diuexarentur, Chynam porrexerim. Quanquam nō ignorem, quosdam in simili

vlcerum curatione exiguũ promouisse, adeò vt diu leuis post aurem exulcerationis, aut veluti intertriginis curationem frustra tentatam nouerim. Neque etiã assequor, quid cũ vlcerum curandorum methodo Chynæ iuri commune occurrat, cui nihil abstergẽdi aut exiccandi manifestis qualitatibus adesse, nobis, quantumuis etiam repugnantibus, fatendum est. Licet interim Chynæ decoctũ membris alioquin dolentibus aliquando non inutiliter adhibuerim, quod fortè calidi fotus nomine potius, quàm alia occulta vi successit. Cæterùm vti Chynam in vino coquere hactenus nõ sum aggressus, ita quoq; aliud nullum medicamentũ illi adieci, quẽadmodum rumicis radicem, cyclamen, thus, stœchadem, & alia quædam Guaiaco nonnunquam mista fuisse nouimus, quũ priuatim aliquid Guaiacum impensius agere cuperetur. Vt enim simplex Guaiacũ mihi perpetuò arrisit, ita quoque in nouo remedio id minus incipiendum duxi. Cuius etiam generis illud prorsus censeri debet, quod in cœlum vsque multis, & præcipuè mercatoribus effertur, perinde atque à nõ paucis huc ex Lusitania reducibus. Stirpis sanè genus, quod cui nostrati plantæ conferre posim, prorsus ignoro. radix enim breuis est, & densissimè geniculata, quæ humiliori sede lon-

Spartæ parillæ propinandi modus.

gos

gos inſtar continuorum ſimpliciúmque ramorum ſurculos radicum vice deriuat,ex ſuperiori ſede inuicē proximi enaſcuntur magno numero ſtipites,quos lupulorum exiccatis ſarmentis comparare poſſemus, niſi quòd cortex mori in modum quodammodo quadratus,abſque aculeis interim appareat. Videtur in paluſtribus locis prouenire, & volubilium ritu,quo ſuſtineatur, fulcrum requirere. Folia aut flores hactenus non vidi,ſed ſolam radicem cū ſtipitibus illis propemodū feſtucaceis,qui plures vigintiquinque ex vna radice, palmæ longitudinem & duorum pollicum craſsitiem vix ſuperante, pronaſcuntur, toto ductu in nullas ſoboles diuiſi. Stirps tota, in cubiti longitudinē fuit ad commodam vecturam,aut opportunam in ſarcinis,compoſitionem citra fracturam, vitis ſarmentorū inſtar complicata. Si quando autem explicatur,viri propemodum longitudinem æquat,quantumuis interim cacumina deſint. Hactenus enim vnam duntaxat ſtirpem in noſtram aulam ex Luſitania miſſam videre contigit,cui charta Gallicè ſcripta adiacebat, quæ ſtirpem illam Spartam parillam(quod Hiſpanis ferè humilem morum ſonat)vocari innuebat, magno mortalium vſu ex India apportatam, qua omne morbi genus,& Gallicus in primis pellitur,

ſi

ſi quis ſumpta prius opportuna ex præſentis medici iudicio, morbiq; infeſtantis natura, purgatione, illius ſtirpis vnciam aquæ menſuris duabus incoqueret, & mane & ante cœnam cyathum eius decocti calidum biberet, ac denique potus loco in prandio & cœna aſſumeret, nullo ciborum vſu interdicto, quem aliàs ſanis commendamus. Adhæc, iis qui decocto vterentur, liber ex ædibus egreſſus largiebatur, & decoctum vlceribus ac dolentibus membris linteorum in ipſo madefactorum beneficio adhibitum, inſigne eſſe remedium addebatur: perinde ac ſub finem propinationis, quæ ad vigeſimamquartam vſq; diem præcipiebatur, vti & in medio tempore, purgationem eſſe offerendã. Aliud præterea nihil in ſchedula occurrit: quanuis plus ſatis cõſtat ſcriptorẽ, authorémve, eundem ferè modũ propinãdi vtendíq; voluiſſe proponere, quẽ in decocto Chynę exhibendo illic, vnde ſpartã hanc parillam tranſmiſſam habemus, obſeruatũ ſciuit. Stipites hos, aut ſarmenta, non minus quàm Chynam, dicas prorſus eſſe inſipida: imò magis omni manifeſta qualitate, quæ in eiuſmodi medicamentis meritò deſideratur, quàm Chynã, deſtituta. Vnde etiam eorum periculum hactenus non faciendum duxi, quãdoquidem cui ab amicis diuini auxilii vice ſarmenta hæc

miſſa

missa sunt, Guaiaci decocto à morbo Gallico iamvidetur restitutus: & neglectis sarmentis eorum portiones quasdam assumere, & amicis, vt Indicas has imposturas expendant, transmittere, aliísque medicis proponere mihi liceat. Hæc de Chyna mihi scribenda occurrerunt: eáque sanè huiusmodi, quæ potius ad nostratia, & nobis familiaria, quorúmque vis cognita est ad eius generis affectus in experientiā ducenda, sedulò vrgere nos deberent, quàm vt occultis illis & aridis, insipidísque & inodoris prorsus radicibus, seu stirpibus, quæ interim carissimo veneūt, ægros vti suaderemus. Haud facilè enim crederes, quàm feliciter in pauperibus quibusdam Stephanus Sala Cæsaris chirurgus pentaphylli, quod tormentillā vulgò dicimus, radice sit vsus, ipsius decocto citra magnam victus obseruationem, aut in cubili moram, pluribus diebus mane propinato, & vlceribus subinde illo decocto ablutis, & dein emplastro vulgari tectis, quod quia tribus his aceto, oleo & lithargyrio cōstat, triapharma cum nuncupamus. Neque etiam mihi suo tempore adhibitum improbari potest medicamen, instar numinis cuiusdam à Genuensium primatibus commendatum, & non sine maximis pollicitis ad perpetuum morbi articularis exilium, ante menses aliquot

Nostratia & familiaria pharmaca potius quàm exotica in vsum ponenda.

Chamædryos decoctū.

aliquot D. Marzilio Collæ, Cæſarianis equis præfecto, & meliori valetudine ob multas, quibus præditus eſt, animi dotes digno, miſſum fuit: ac nũc item Cæſari quoque ita oblatum, vt illũ poſthac (modò medicamen iſtud in vſum poſuerit) articulari morbo non apprehendendum, certiſsimò prædicetur. Continet autem vniuerſa deſcriptio mehercule ſatis empiricè aliud nihil, quàm initiò purgationem inſtituendam: dein chamædryos, ſeu humilis quercus adhuc vireſcentis, ſi ad manum ſit (quũ ego reſiccatam interim, vt in aliis herbis ſiccandi facultate donatis, præferendam duxerim) folia conſcindẽda, vinóque albo dein incoquenda, & eius decoctionis manè cyathum vnum offerẽdum, tribus ante prandium horis: licet interea tantò magis à medicamento ſperãdum eſſe addatur, quantò eius potus prandiũ diutius anteceſſerit. In victus ratione, ab acidis ſalſisq; interdicitur, & vini illius potus ad ſexaginta dies præſcribitur: hoc adiecto, diſtillaticiũ humilis quercus liquorẽ, ſeu aquam, vino illi in viribus (quod mihi ridiculũ videtur) conferri: ac proinde quibus decoctum minus placeret, aquã porrigendam. Aliud in vniuerſum nihil habet huc tranſmiſſa ſchedula, præter inſignẽ & turgentẽ titulũ, & hominum magnũ ſibi ſubiectum catalogum, qui illius vſu

annis aliquot ab articulari morbo immunes vixere,& qui quũ transmitteretur,eius vsum aggrediebãtur:in quorum classe Cardinalis Doria,antesignanus occurrebat. D.Ludouicus Pannizza,nostræ ætatis pręclarus medicus,Mãtua Cæsarem hortatus est, tum ad multorum medicaminum,tũ maximè ad terebinthinæ vsum,cuius portio singulis diebus vesperi,vnius anni spatio esset deuoranda:opportuna interim obseruata victus ratione,& repetitis subinde purgãtibus medicamentis.Quàm verò huiusmodi præcepta Cæsari frustra scribãtur,tibi satis perspectũ est,qui eius mores viuẽdiq; rationẽ iam multis annis noueris. Ad hæc D.Gerardus noster,pro singulari simplicium medicamentorum in grauissimis alioquin occupatiõibus studio,inter alia, quæ ex sua ad Turcã legatione medicamenta secum aduexit,mihi de Chyna(vti prius innuebam)percũctanti,rha Dioscoridis,rhaponticum Latinis nuncupatum,exhibuit:nõ quidem radicem eam,quæ simplicium medicamentorum eruditis, centaurii maioris censetur:sed radicem illo vulgari rhapõtico tenuiorem,& magis rufam, fungosam,aliquantulum leuem, non admodum odoram: & quantum sanè sese offert odoris,id suaue est,ad rheobarbari odorem quodammodo spectans. In magna mole

Non mediocriu de vero rhapontico speranda.

vix

vix vllum occurrit frustulum teredine, aut carie infectum. Istud quoque gustanti cum remissa, sed insigniter notabili, adstrictione lentescit: manducatúmque colorem reddit pallidum, aut croceum, præstantis rheobarbari modo: effractum dein, optimo rheobarbaro illa venularum seu rubrarum linearum cum albis interstitiis implexu, serieque elegantissime respondet: nisi forte in hoc rhapontico distinctus variúsque ille color, manifestior, inspicientíque iucundior occurrat. Adde, assumenti nullam inducere nauseam. Quum itaque hi, qui Guaiacum offerre sunt auspicati, ac Chynam demum commendatam cupiuerunt, ex Dioscoride eorũ medicaminum vires proposuisse videantur, vbi is rhapontici facultates admodum sanè insignes, & plurimùm differentes enumerat: operæpretium me facturum spero, si in Gallici morbi curatione, aliquando ipso vti incipiam, potissimùm quum D. Gerardo constet, vnde, præterquam ex Germaniæ nobis hic adiacentibus montibus, aut vulgari illo hypolapatho, quod (nisi & illud rhaponticum sit) sub rheobarbari nomine in nostratibus hortis colitur, sui huius rhapontici non mediocris suppeditari possit copia. Ego sanè ex paruo, quod hactenus in nonnullis, quos Dioscorides recenset, affe-

ctibus feci, periculo, nihil mediocre de hoc rhapõtico ſperandum puto: vnde etiam aliquando magis ex artis noſtræ methodo de ipſo, quàm in pręſenti de ſtupida Chyna, aut Sparta parilla, me ad te ſcripturũ arbitror. Interim arrabonis loco erũt fruſta rhapontici, & ſtipites aliquot ſpartæ parillę, quas cũ hiſce literis modò accipies, Chyna apud Antuerpiẽſes vndique proſtante. Verùm nũc ea impẽdent tempora, vt nõ tam de curatio nibus, in quibus rhaponticum in experiẽtiã ducere liceret, me ſolicitum eſſe oporteat: quin potius, vbi probatiſsimæ Gerardi beneficio adductæ terebinthinæ, & gummorũ reſinarúmque, quemadmodum & metallicorum quorundam, periculum facere cogemur. In bello enim, quod nũc optimus & cle mẽtiſsimus Cæſar pacãdis rebus Germanicis, magno ſanè apparatu, ſed non minori (qui vtinã omnibus conſtaret) Germaniæ to tius concordiã & pacem obnixè deſiderãte animo inſtituit, morbo Gallico, aut viſcerũ obſtructionibus, aut diuturnis imbecillitãti bus (cuiuſmodi alioquin nos in primis & pro lixè ſolicitos habent) non magnopere diſtra hemur: ſed oſsiũ fracturis, luxationibus, vulneribus, & id genus aliis, quæ ludum talem, iam aliquoties, præter illã quæ caſu euenit, empiricíſq; duntaxat probatur, anatomen,

conco

concomitari expertus sum. Quæ videns, tem perare nequeo, quin manus subinde operi adhibeã, quas alioquin in illis affectibus abstrahere cogor, in quorũ curatione verã potissimámq; medicinæ vim positã intuemur, adeò hominũ iudicia sunt deprauata, ad medicum manus officium haudquaquã pertinere cõtendentium. Quam opinionem medici augent, qui nihil habent medicinæ, præter quædam aluum lenientia pharmaca, & humores euacuationi præparantes syrupos: ac demũ cum euacuantibus aliquot medicamentis, & nescio quibus vnctionum & fotuum formulis, magnũ superciliũ, quo quæ in morbis vena sit incidenda, ridiculè contẽdunt. Adde pestilẽtibus his hominibus adeò subseruire calumniam, vt si quem aliqua ab ipsis ignorata cognoscere animaduertant, illum quidem eorum peritum fateantur esse, cæterùm (quod ipsi nomine tantum sunt) medicum esse negant. quasi is demum medicus foret, qui nihil minus quàm medicus verè cẽsendus sit: & perinde, ac si absolutior in aliqua medicinæ subseruientium disciplinarũ diligentia, ad reliquam medicinæ cognitionem obesset. Noui enim, quãtopere alii propter linguarum peritiam, alii ob mathematum studia, alii ob simpliciũ medicamentorum sedulum examen, ab omnium horum

imperitissimis, ac soli quæstui, procul semotis studiis, inhiantibus medicis, apud Principes, quibus aliàs ab astantibus cõmendabantur, traducti fuerint. Neque tu ignoras, quantum, vbi primùm in aulam venissem, mihi obstiterit, nostra ętate prorsus collapsæ anatomes studium, meíque, quós medicinæ candidatis cõmunes feci, conatus. At mi Ioachime, ita habẽt mortaliũ casus, vt quisque suos patiatur manes: & nemini nõ in dies occurrat, quo se ipsum excruciet, seq; hac vita liberũ cupiat. Quod sanè si quibusdam ex vsu venit, iis potissimùm familiare esse arbitror, qui aliquid commentando, & in lucem edẽdo sese oblectãt: hácque ratione nascẽdo moriẽdóque benè latitare nesciẽtes, tot calũniis sese exponunt: ac sibi authores sunt, vt in dies de suis scriptis audiãt, quod animum exulceret, adeò vt illo potissimùm nomine ęquiore animo ferã, me à dulci studiorũ otio alienũ, in aula viuere, & nõ illustrissimi Thuscorum Ducis Cosmi Medices, pręcipui nũc denuò collabentium magna ex parte disciplinarum Mecœnatis, octingentorum coronatorum stipendio medicinam Pisis profiteri: eáque modò me esse conditione, vt etiãsi maximè velim, & quantumuis fortè philautia aliqua vrgeret, in animũ ducere nequeã, vt quicquam de nouo attentem, atque de alicuius

Infelices, qui aliquid edendo sese oblectant.

ulus editione deliberem. Vt enim cæteros prætercam,ac de me loquar, ita omnes sunt solis propemodum authoritatibus irretiti, adeóque paucos habet hoc seculũ veritatis studiosos,cósque non nisi per cõpendia, aut dispẽdia verius,disciplinas affectãtes,vt mul tos mihi infestos audiã,quòd in meis scriptis Galeni medicorum principis, & communis præceptoris,authoritatem contempsisse illis videar,quódque suis placitis pasśim non acquieuerim:denique vel vllũ in ipsius scriptis lapsum reperiri,à me esse traditũ. Parũ sanè mihi & studiis nostris, adeóque seculo nostro æqui.Quum enim his gratulari deberent,quòd falsam hominum mentibus insidentem opinionem, primus excutere,ac raram Græcorum imposturam detegere ausus fuissem,nostrísque singularem inuestigãdæ veritatis occasionem præbuissem: multos tamen reperias,qui meos labores ob Galeni authoritatẽ, tam perfunctoriè intuentur,vt nihil prorsus à Galeno in anatome nõ verisśimè scriptum (sed citra corporis examen interim) adhuc contendant. Vidisti quidem multorum nostræ ætatis doctisśimorum hominũ scripta,qui meos iuueniles conatus longè supra meritũ publicè commendarunt:suis oculis,nõ autem Galeni scriptis, fidem ab illis tribui,haud illubenter fatẽtes.

Occasio literarũ Syluij, quibus à Galeno nihil prorsus perperam scriptum indicabatur.

At multos esse intelligo, qui etiamsi operæ pretium me præstitisse annuãt, & plura quã in me sentio, mihi ascribãt, tamẽ Galeni causa grauiter succensent. in quorum numero quemuis potius, quàm nostræ ætatis medicorum decus Iacobum Syluium reposuissem, nisi literis per tuũ filiũ trãsmissis, nimio impetu id attestatus esset, quũ libros meos de Humani corporis fabrica à se legi indicaret: adeò vt nunc facilè colligas, quid meis ad illum literis, quãs, vt filii opera Syluio redderentur, Noueomago ad te misi, complexus sim. Miraris enim, quas chartas Syluio trãsmiserim: & si casu dũtaxat ad Syluium literæ essent, quid argumenti illæ pertractarẽt: arbitratus aliquid de studiis cõmunibus contineri, quod tibi quoque indicatum obnixè desideras, vti es mearum nugarum cognoscendarum nimiùm cupidus. Syluio quidem illis literis respondi, ac diffusè quędã interieci, quæ ad suas literas potissimũ facere perturbatiori animo videbantur. sed omnia maxima ex parte fuere anatomica: obseruationes nimirum, quibus ea quæ illũ ægrè habebant, diluebantur: quæq́ue simul ostenderẽt, cur minus in illius sententiam descẽdere possem. Quum enim filius tuus Lutetiã studiorum gratia proficisceretur, illúmque Vasseo, Fernellio, Oliuerio, & aliis quibusdam,

quos

quos eruditionis nomine plurimum obseruo, literis commendarem, in primis id apud Syluium, vt & tu quoque conscius es, præstã dum duxi: ac præter filii commendationem, nescio quæ de communibus studiis inserui: addens pariter, vt si quæ in meis libris Anatomicis parum eius iudicio arriderent, eorũ me vellet reddere certiorem: quòd ad ipsum quoque, qui magnũ in Anatome nomen inter suos comparasset, attinere putarem, si quid à me ederetur, quippe qui sub illo medicinæ nomẽ dederim. Hac itaque occasione Syluius literas scripsit, quibus ex more, & veluti formula quadam, indicauit, se neque tãtum eruditionis, neque authoritatis sibi arrogare, vt in re tanta arbiter aut esse velit, aut posśit: tamen quia illum iudicẽ statuerẽ, suã sententiam paucis aperire: dein, indignis modis Galenum à me perstringi scribens, subdidit, quibus præcipuè offendebatur: nimirũ à me propositum esse, Galenum hominum corpora non secuisse: Venas manus in viuis hominibus apparentes tantum spectasse: Libros de Partium vsu ex aliis descriptos esse. Adhæc, alia quædam ex mea præfatione illinc desumebantur, vbi de Galeno propter medicos illum secutos censuram statuo, quorum nemo inuentus est, qui non idem cum Syluio sensisse videatur: quum scribat, sibi

hactenus persuasum, nihil à Galeno perperam esse traditum. Vnde etiam literis suis inseruit, locis omnibus, in quibus Galenum aut falsò, minúsve rectè humani corporis historiam descripsisse, aut quædã præteriisse, aut in officii aut partiũ vsus parũ vera enarratione deliquisse, aut vanas ad suorum dogmatum robur rationes inefficaciter adduxisse notarem, prorsus illum culpa omni vacare. A quouis itaq; prius, quàm ab illo, eiusmodi sententiam expectauissem, quòd videlicet admonitus, & iam rursus medicinam ex suæ constitutionis ratione, ab initio, vbi mox Anatome occurrit, docens, adeò veritatis studiosus esse deberet, vt etsi citra offensam fortè Galeni libros iam sæpius prælegisset, nunc tamen eos aliter excutere, & affectu (vti veritatis amatorem decet) remisso, quæ à me proponerentur, in corporum sectionibus cõferre inciperet: aut si propter senium sola lectio plus satis exerceret, discipulos saltẽ ad inspectionẽ hortaretur. Nequeo enim probare, quod scribit, rationibus omnibus se operam in scholis dare, ne auditori vel suspicio etiam leuis obrepat, Vesalium à Syluio notari, quòd me plurimùm amet, & magnifaciat, amicúmque retinere velit, modò Galenum criminibus falsis liberè, & culpam vel in pubertatem, vel in Italorum Ga-

leno

leno male volétium ſtudium transferã. nam illi mecum non poſſe conuenire innuit, niſi vtrique noſtrûm cum Galeno cõueniat: addens præterea, quò metum augeret, etiamſi ipſe tacuerit, parietes nihilò minus, ipſius de meis vigiliis ſentétiam elocuturos. Sui enim, ſcribit, aliquot diſcipuli in Anatome ipſius ſuffragio exercitatiſsimi, ſtylũ in me acuũt, indignè ferentes in communé medicorum patronum aliquid animaduerſum eſſe. Qua re etiam certior fieri cupiuit, quid hac in re mea cauſa pręſtitũ ab ipſo velim, quo pacto videlicet, cantata palinodia, acutos diſcipulorum ſtylos à me auerti optarem. Atq; ita mi Ioachime, argumentum in promptu habes, quòd non denſas illas ſolùm & prolixas ad Syluium literas, ſed & librũ requirebat: non tantùm vt illius iudicium retunderé, verùm vt verſatiſsimis illis in anatome (ſi Diis placet) diſcipulis, argumentum pateret, in quo ſtylum tunc demum acuerent, quando acutis nouaculis ſectionem diligenter perinde atque ego, eſſent aggreſsi, & quæ ſummo candore, & iuuandorum in primis ſtudiorũ cauſa proponebantur, citra affectum experti diſſent, loca accuratè cõferentes: quo minus ſcilicet in Galeno laudando duntaxat occupati, ea quæ ſtudioſis communia eſſe volui, ſubdolè præterirent. Quanquam ego re-

rum

rum non adeò ſum imperitus, aut ita perfun ctoriè Titi Liuii Carthaginienſium, aut Homeri Troianorum laudes animaduerti, vt non quantum ſterili mea ieiunáque dictione datũ fuit, Galenũ tãquam bonorum omniũ authorẽ, & rarum Naturæ miraculũ, & medicorum poſt Hippocratẽ facilè principem, & diſſectionis profeſſorum primarium ac coryphæum, modis omnibus prædicandum putauerim: vel ideo ſanè, vt mihi maior ex iis apud poſteros parata eſſet gloria, in quibus Galeni diligentiam primus omniũ, qui ipſum ſunt ſecuti, tot innumeris locis requiro, adeò vt Galeni commẽdatione mihi, qui, ita Dii me ament, erga illũ pietate & obſeruãtia nemini cedo, nihil poſsit, neque etiam debeat eſſe gratius. Nec Syluius, aut ſui, quos narrat, aut quorum nomine abuti ſtatuit, diſcipuli, mea cauſa in Galeno decãtando debebant occupari: verùm quæ falſò illi impoſita, ob affectũ, quẽ nimis erga authores ſeruamus tenerum, exiſtimant, ſub incudẽ potius ſunt reuocãda, & accurata indefeſſáque diligentia expendenda: vt hac via cæteri ad veritatis ſtudium incitentur, & ſi quid parũ obſeruauerim, candidè monear: non autem, quaſi cum Galeno pugnam inſtituiſſem, & non grauiſsimè dolerem nobis ab ipſo ita impoſitum eſſe, traducar, ac denique neſcio

quibus communibus rationibus tātum obruar. quas quónā pacto in Syluii literis breuiter dilui, lubens perſcribam: vel ideo ſanè, vt quando mearum literarum exemplar (nā ocyus propter nuntii opportunitatē reſponderam) mihi non ſeruaui, earum ſaltem ſententiam inter eas epiſtolas reponam, quas de ſtudiis noſtris interdum ad amicos, aut de quorūdam implicatorum & peculiare quid ſibi vendicantium affectuum curatione in conſilii, vt vocamus, formam, ægris, aliiſve medicis ſcribo, & nōnunquam inde excipiēdas curo. Primùm itaq;, tantò minus me Syluii literis turbatum ſcripſi, quātò plures inter diſſecandum vidiſſem doctiſsimos medicos & philoſophos, quos quidem perinde atque ipſum ægrè habebat, me eiuſmodi de Galeno proferre: quíque incredibile arbitrabantur, eum medicinæ parentem lapſus eiuſmodi in Anatomicis voluminibus commiſiſſe, quæ & diligentius & exactius, maioríq; ſui ipſius commendatione ſcripſiſſet: atque id in eo argumēto, quo magis quàm alio vllo, ſemper, etiam dum viueret, valuiſſe creditus eſt. Verùm illi temporis ſucceſſu cœperunt miteſcere: neque aliquis in tanto numero occurrit, qui præſente corpore Galenum purgare pergeret, & non plus fidei ſuis oculis, quàm Galeni ſcriptis, vtcunque reluctās tribueret.

Literarum quibus Vesalius Syluio reſpondit, ſententia hic ſcribendæ occaſio.

tribueret, adeò vt sperē Syluium quoq; paulopòst sententiā mutaturū, quando sensim in meorum librorum lectione perget, eâque ratione me suo patrocinio & amore neutiquā excludet. Quanquam si secus præter meritum accideret, me quicquid id erit, mortalium calamitatibus adnumeraturum scripsi: quòd hactenus mentiri, & contra animi sententiam loqui non didicissem: præcipuè quū quæ in me accusat, mihi in dies augeri, & ætatem (quam pubertatem mihi à Syluio obiectam, excessisse nimis experior) nihil ex opinione subducere animaduerto. Vt non dicam, quî nō mediocriter me oportuerit cōmoueri, quòd ex Italorum Galeno male volentium prætextu, nescio quam excusationem præmonstraret: quum nullæ diuinis Italorum ingeniis Galenum magis colant & venerentur, id quod vel ipsius operum editione abundè probarunt: etiam si Arabes interim non penitus contemnant, ex medicinæ candidatorum manibus neutiquam excutiendos, ita vt impudentissimus forem habēdus, si in tam doctos, & de me optimè meritos, meique amantissimos homines, meæ negligentiæ (si qua modò in illis, quorum accusor, occurreret) culpam referrem: quum illi non minus quàm modò Syluius, meis placitis, vbi primùm sectionibus interessent,

con

contraire sint soliti:neque illorum quisquam existat, quem vnquam manum corpori adhibentem viderim: ipsique satis norint, in hoc argumento illorum neminem mihi neque præceptorem fuisse, neque adiutorem. Aggressus sum igitur literis ad Syluium ostendere, Galenum, etsi nihil de tanto authore grauius magísque mirandum dici posit, humani corporis fabricam non docuisse:neque etiã verisimile esse, ipsum eius resectionem vnquam intuitum fuisse. nam & si duorum hominum asiccata, & ad ossium contemplationem idonea cadauera à se visa scribat, nullibi præterquam Germani militis (cuius etiam sectioni haud interfuit) dissectorum hominum mentionem faciens: constat tamen illum non hominis, sed simiarum in osibus historiam complecti: quod in primis ex iis conspicuum est differentiis, quas inter hominem & simiam in illis præcipuè partibus sedibúsve esse intuemur, vbi Galenus osium fabricam eum in modum recensuit, vt differentias quasdam adnotare nobis datum sit. Harum speciminis loco deinde aliquot, vt in mentem venerant, literis Syluii commiseram: perinde ac si nunc ex variis occurrentibus modò locis, Galenum futuram in osium superioris maxillæ historia describere indicarem, quæ à media

Galenũ homines nõ secuisse, sed aliorũ animalium hĩstoriam homins loco docere.

Coniectura aliquot ex osibus sumptæ.

à media ſede ambitus oculi verſus ſuperci-
liorum medium conſcendit, ac in canibus &
ſimiis,nõ autem hominibus,eſt elegãter con
ſpicua:qui in oculorũ ſedibus, à Galeni de-
ſcriptione variis modis differũt.Deinde alia
ſimiis,illiſque animalibus,quibus canini den
tes lõgi ſunt,& exerti,peculiaris narratur ſu
tura,quę inter caninũ dentem & proximum
ipſi inciſorium procedẽs,cuidam ſuturę cõ-
munis euadit,quæ tranſuerſim in palato il-
lis animalibus,ab vno canino dẽte ad alterũ
ducitur:quibus quũ homo breuiſsima alio-
quin donatus maxilla deſtituatur,non poſſu
mus illi cum Galeno peculiare os aſſcribe-
re,cui inciſorii dentes infigantur.Pręterquã
quòd Galenus parum verè ſuturam ad cani
num prorepentẽ,à ſuperciliorũ medio,con-
tinuo ingreſſu ferri ſcripſerit;quum interim
ex medio quaſi ſuturæ ductu initium ſumat
exterius naſi oſsis latus terminantis. In cal
uariæ foraminibus màgnum quidem inter
hominem & ſimiam eſt diſcrimen : verùm
vti Galenus ea nimis perfunctoriè expẽdit,
ita quoq; ex foraminũ hiſtoria, paucas ad-
modum rationes in noſtram ſententiam col
ligere poſsimus.Quanquam hoc loco præ-
tereunda vix ſit differentia foraminũ, præci
puas ſoporalium arteriarũ ſoboles tranſmi-
tentium, quæ quum in homine tranſuerſa,
& non

& non mediocri naturæ induſtria longo pro greſſu exculpta videantur, ſimiis quodammodo recta obtigerunt, illis ferè foraminibus ſimilia, quæ inibi neruis viam præbent, adeò vt Galenus tam leuiter vel ſimiarum fabricam obſeruauerit, vt longè ſecus quàm res habeat, aut inſigne in arteriarum ductu Naturæ artificiũ conſpiciatur, tradiderit, ſoporalem arteriam cum tertio neruorum à cerebro prodeuntium pari, commune foramen exigere. Acuties aciésve capitulorum occipitis in cane, aut ſimia oſsis, quibus primæ articulatur vertebræ, argumento eſt, hominis caluariam Galeno non examinatam, quæ illa capitula minimũ habet extuberantia, poſterioríque ſede antrorſum longo ductu protenſa, ac nihil minus quàm κορώνης nomen merentia: quum interim dictorum nuper animalium capitula inſigniter deorſum educantur, illóque nomine inter reliqua capita, oſsium ſinus ſubeuntia, à Galeno iure appellentur. Hominis inferior maxilla neutiquam vlla coctionis ratione in ſummo mento, ſuíque medio poteſt diſſolui: vt aliquot quadrupedũ maxillas Galenus in duo diſtinctas oſſa, vel interdum ante cocturam, diſiungi obſeruauit. Et ſi nos Galeno pueruli vix benè nati maxillam ex duobus oſsibus per ſymphyſin coalitúmve cõmiſsis occur-

riſſe,pietatis ergò fateamur:mox illum oſci-tantiæ arguemus,quòd pueruli occipitis os, & quæ oſsi ſacro nectuntur oſſa, & præter alia permulta,vertebras ipſas pari occaſione pluribus oſsibus extrui,non docuerit. Atque hinc firmius mihi perſuaſerim, Galenũ os *v* imaginem referens in homine non vidiſſe:quũ id,præterquam quod à brutorum oſſe,eius characteris,aut λ potius formæ comparato,multũ differat,pluribus omnino oſsiculis efformetur, quorum nexus & ſpecies multorum muſculorum cauſa, vocíſque occaſione non vulgariter debent expendi, & quorum nullum(ſecus quàm in brutis)reperias,quod aliis nõ conſtructũ oſsiculis,*v* aut Y aut λ commodè aſsimilare queas. Quòd tranſuerſos ſeptimæ ceruicis vertebræ proceſſus in homine ſemper foratos intuemur, aliter verò in canibus quibuſdam,& propemodum omnibus,liquet propter aliorũ anatomicorum ſententiam Galenũ ſcripſiſſe, illam modò foratã, modò inforatã conſpici. Quia Galenus in ſimiis,decimã thoracis vertebram,quam vtrinque ſecus quàm in homine ſuſceptam vidit,& duas illi ſubditas tranſuerſis proceſsibus deſtitui arbitratus eſt, id ac ſi in homine ſimiliter eſſet, protulit: quũ nimiũ conſtet,decimã coſtam duobus nexibus decimæ vertebræ articulari,quorũ alter
ad

ad transuersi processus apicē pertinet, qua etiam occasione illa transuersis neutiquā priuatur procesſibus. Vndecima dein & duodecima humani thoracis vertebræ, transuersos quoque obtinēt processus, licet minus multo quàm superiorum vertebrarum exertos. Vt modò prætercam, nō semel Galenū(& si falsò interim)testatum esse, costas ad vnā omnes, duobus ad vertebras coarctari articulis. Quando hominis, & dein simiarū, canū, leporū, & id genus animaliū vertebras in posteriorū processuum, spinarúmve, & transuersorū quoq; processuum ductu intuemur: quid veritati cōformius censeri posſit, quàm Galenum illorum animaliū ossa, non autem humana, expendisse? quum, vt ipse scribit, inferiorum aliquot vertebrarum thoracis, & dein omnium lumbos occupantium, dictos iam processus adeò conspicuè sursum, aliter quàm in homine, duci cernamus. Præterea, in lumborum vertebris Galenus peculiarem describit processum, neruis illinc ex dorsali medulla originem ducentibus propugnaculum: qui in simiis quidem & canibus(quorum etiam inferiores thoracis vertebræ eo donantur processu)me neutiquam latet, at hominem eo priuari plus satis scio. Breui sermone differētia inter hominē & simiā in osſis sacri & coccygis fabrica explicari ne-

quit:quia tamen inde non mediocris coniectura haberi debet, Galenum humana oſſa neglexiſſe,aliquot ſaltem verbis opportunè recenſebitur.Homini itaque,ſub infima lumborum vertebra,os inſigne & forma admodum varium reponitur, quot vt plurimum ſex peculiaribus oſsibus conſtituitur, inuicē per ſymphyſin coalitúmve ita nexis, vt in hominibus ætate grandioribus,vix commiſſionis ſpecies in poſteriori oſsis ſede occurrat: quum interim anteriori regione manifeſtum exhibeant nexum,aliquid cum corporum vertebrarum commiſsione prę ſe ferentem.Eſt enim nexus ille magis conſpicuus, vbi oſſa veluti corporibus(vt id ad vertebras referam)committuntur.nam vbi in lateribus,& veluti tranſuerſis proceſsibus inuicem conſtruūtur,vix ſatis coalitus lineam exprimunt. Horum oſsium ſeries tanquam ex lata baſi deorſum arctior redditur, niſi fortè quis tranſuerſos ſecundi oſsis proceſſus in latera magis, quā primi oſsis proceſſus,educi contenderet. Trium ſuperiorū oſſium tranſuerſi proceſſus,tum ſinibus, tum tuberibus donantur, quibus apta coarticulatio cum ilium oſsibus perficitur.Superior oſsis ſedes infimæ lumborum vertebræ ita articulatur,vt illam vertebræ ipſi incumbēti iunctam nouimus:inferior autē ſedes in tuberculum

berculum definit, quasi vertebræ ceruicis corpori proportionatum. Istud citra alium processum sinum subit, succedẽtis cuiusdam ossis, quod cum tribus ipsi subnexis ordine ossiculis, coccygis os in homine censemus, perinde atque os quod sex ossibus extrui dicebamus, sacrum os ab illis nuncupatum arbitramur, qui pueros domi in corporũ dissectionibus perinde atque in discendis elementis, seu characteribus exercebant. Quatuor coccygis ossis ossiculorum nexus, corporum vertebrarum coniunctioni respondet: & cartilagineum ligamentum multò manifestius hic interuenit, quàm in sacri ossis ossium coarctatione motus omnis prorsus experte. Infimum ossiculum in cartilaginẽ cessat, nullo foramine peruium: vti etiam nullum coccygis ossis ossiculum, foratum cernitur. Dorsalem enim non admittit medullam, neque neruis ab illa principium ducentibus viam præbet: vti sanè sacrum os, gratia dorsalis medullæ tota ipsius longitudine non aliter quàm vertebræ exculptum est, & elatiori sua sede sub innitente ipsi vertebra, neruos ita transmittit, vt à lumborum vertebris illos in latera exilire compertum habemus. Reliqua verò ossium sacri ossis compage, & in anteriora, & in posteriora neruis educendis foramina cælantur, ac sex vtrinq;

& in anteriori & in posteriori ossis sacri sedibus foramina occurrunt, duobus inuicem coalitis ossibus ita communia, vt superius os maiorem foraminis portionem sibi insculptam gerat: nisi interdũ quinque tantũ ossibus sacrum os efformetur, túncq; primi coccygis ossis ossiculi alia cum sacro osse exurgat coarctio, vnde ferè ex lateribus neruis vltimis via in posteriori tantũ sede prębeatur. Canis verò & simiæ sacrum os, quod forma sacro hominis ossi conferri posset, tantũ tribus extruitur ossibus, eundem cum humano osse coalitum commissionémq; moliētibus. Inferior tertii ossis sedes perinde humiliorē lumborum vertebræ regionem imitatur, vt superior sedes primi ossis superiorem eiusmodi vertebræ regionem exprimit. Inferiorem tertii ossis sedem subsequuntur ossicula vertebris lumborum figura admodum similia, in processibus ferè omnibus, & potissimùm in corporum & ascendentium descendentiúmque nobis appellatorum processuũ nexu, & foraminibus dorsali medullæ & neruis ab illa pullulantibus, paratis. Hæc ossicula in canibus & simiis caudatis, plura quàm tria occurrunt: illísque solida dein aut nõ forata subsequũtur ossicula, quibus cauda constituitur aliter quàm in non caudatis simiis, quibus Galenus tria eius generis, quæ sacro

ossi proximè succedũt, præbet ossicula, coccygis nomine ab ipso dignata. Proinde si quis ipsius descriptiones simiarum, & dein hominum fabricæ hic contulerit, permulta occurrent, quæ de simiis rectè scripta videbuntur, hominibus neutiquam conueniẽtia: aliàs statim Galenus sex foramina neruis parata, & vt minimum tria ossicula in homine ignorasse colligetur, præterquam quòd ossium, quorum illi cognitionem fuisse donaremus, constructionis speciem non fideliter descripsisset: quum interim Galenum veram simiæ historiam vtcunque assecutum fateamur. Atque id de libris Administrandarum sectionum, & de Ossibus, dictum velim. nam in libro de Vsu partium, in homine ex nouem ossibus, quatuor tantùm numerauit, nullam coccygis ossis, neque in hominibus, neque in simiis cognitionem habens. Accedit huc pectoris os, quod in simiis & canibus septem ossibus figura & magnitudine ferè paribus admodum conspicuè efformatur, non multò latioribus, quàm crassis: quũ interim humanum pectoris os superiori sua sede latissimum sit, & multò quàm in reliqua regione crassius, & forma admodum diuersum. dein rursus sub finem ipsius latum quoque euadit, sed non crassum est: mox deinceps in cartilaginem coarctatum,

gladii mucroni non absimilẽ. In medio autẽ longitudinis,& potissimùm ilico ab elatiori sede,pectoris in homine os angustius est, vt inde etiam in lateribus lunatum esse veteres accommodissimè tradiderint,adeò sanè, vt permagna sit humani ossis à simiarum osse discrimen,neque etiam septem ossa in hominis osse reperies. & quotquot numero illa sint,alia multò nexus specie, quàm in simiis committuntur. Illis enim par omniũ ossium est coarticulatio: in homine verò illa est manifestissima,qua primum os subiecto cõmittitur,reliquorum ossium contextus in ætate consistente latet, vti perquam obscurus in pueris quoque est,tamen specie formáque & longitudine ossium à simiis valde diuersus. Quando hominis mucronata cartilago, inter septimæ vnius lateris costæ cartilaginis, cum alterius lateris septimæ costæ cartilagine nexu,non sola educitur,sed instar peculiaris ossis principium obtinet,id os à superioribus adeò distinctum est,vt in mediæ ætatis hominibus tria pectoris tunc occurrãt ossa: & si fortè secundũ os pluribus per coalitum commissis,in pueris extrui apparet, illa coarctatio simiis non est comparanda. Etiam antè monui,quantũ negligentię in Galeni libris occurreret,si ad nuper natos, in sui purgationem confugeremus,quum interim sua

descriptio

deſcriptio quadrupedibus tã concinnè quadret. Adhæc ſolùm in admodum ſenibus coſtarum verarum cartilaginem aliquo modo oſſeam conſpexi, neque in mediæ ætatis hominibus oſſeum quid in cartilaginibus appa ret: vt in canibus & ſimiis & ouibus ad ſummum incrementum nondum perductis, car tilagines oſſeę, friabiléſque, ac tantùm carti lagine cruſtæ in modum circũductæ occurrunt, adeò vt haud mirandũ ſit, Galenũ bru torum, non autẽ hominũ ſectione ductum, ſuperiorum coſtarum cartilagines oſſeas de ſcripſiſſe. Pari rurſus ratione, ſi Galenus Ro manis medicis, quum Germanum militẽ ſecarunt, perinde adfuiſſet, & illius cor non ſecus quàm elephantis, cuius tam prolixè meminit, expendiſſet, profectò non tam diffuſe cor oſſe donatũ contendiſſet, aut ſaltem differentiam hic adnotaſſet. Quæ quàm ſit euidens, indagari velim, quum decrepiti bouis, aut potius cerui cor cũ humano ad manum erit. tunc enim nihil prohiberet, in ceruino corde oſſeam ſubſtantiam, ipſáque adeò oſſicula ſecus quàm in humano reperire. Quãquam hic aliquem mihi obſtrepere nollem, ſi fortè in decrepiti ſenis corde ſubſtantiam obſeruaſſet, quam meritò cartilagini etiam duriori conferre poſſet. Mirum enim eſt quàm tota hominis conſtitutio ſiccis nuper

commemoratis animalibus mollior ſit, & quàm diu molles exhibeat cartilagines, & per coalitum paratos nexus, quos cartilago interuenire ſolet. Rurſus quum ſcapulam ipſiúsque proceſſus in examen ducimus, atque certiſsimò nobis conſtat, elatiorē ipſius proceſſum, cui clauicula coarctatur, à primis diſſectionum profeſſoribus ſummum humerum eſſe nuncupatum, nónne luce clarius eſt, Galenum Hippocratis oratione deluſum, in clauiculæ cum eo proceſſu coarticulatione, tertium quoddam os hominibus, ſecus quàm res ſe habet, aſſcribere, quo ſimiæ deſtituerentur, quódque ſummus humerus Hippocrati eſſet nũcupatum? vt interim taceam, tot citra hunc articulũ proceſſúmque pugnantẹs Galeni ſententias. Quũ enim Hippocrates ſummum humerum hominibus duntaxat datum dixiſſet, coniectura à bobus, canibus, ouibus, porcis, leporibus, equis, & eiuſmodi, quę vulgò occurrunt quadrupedibus ducta, proceſſum elatiorem ſcapulæ, & cui clauicula nectitur, proculdubio ſubaudiuit, quum illa animalia eo proceſſu, vti & clauicula, priuari certiſsimum ſit. Verùm Galenus proceſſum illum in ſuis ſimiis obſeruans (quòd nimirum illę perinde atque homo clauiculis donentur) tanta veneratione Hippocratem habuit, vt tertium os in di-

cto contextu,in hominibus esse finxerit: arbitratus Hippocratem in sua oratione hominem simiæ,quemadmodum aliis quadrupedibus, quæ mensis adhibentur, contulisse. Quod si à Galeno præstitum fuisset, frustra iam diu tertium os in homine haud inquisiuissem,neq; ista ratione occasio hac in parte se obtulisset,quo anatomes parentem hominum cadauera non examinasse colligerem: quanuis & verior humeri secundum ipsius longitudinem apud Galenum descriptio(nō enim passim sibi consentit) idem quoque attestetur, quum cani magis quàm homini competat. Perinde atque brachialis os, quod in superiori ordine quartum recenseo, ac Galeno rectum & cartilagineum nuncupatur, etiam se in simia, non autem in homine, obseruasse ostendit: quum illi vt nerui cuiusdam propugnaculum sit, priuatim asscribat, ex interna manus sede ad externam deuoluti. Neruus enim ille me non latet, verùm in hominibus os ipsum non contingit, multóque minus secundum illud contorquetur: quin potius paulò infra medium longitudinis cubiti ab interna illius sede in externam procedit, duas propagines minimo digito, & annulari, & vnam medio, in externa illorum sede, communicaturus. Estque soboles

nerui,

nerui, quem brachium ſubeuntium neruorum quintum ſtatuo. Cæterùm iam nimius ſum in iis, quibus homo à ſimiis diſcrepet recenſendis, vt oſtendam hominis oſſa Galeno non fuiſſe experta: quum ſemel ſuffeciſſet Galenum ipſum illic conſulere, vbi tradit de Oſsibus librum à ſe deſcriptũ, cum ſigillatim quale vnum quodque os eſſet, præcipuè quidem in ipſis aridis hominum cadaueribus: ſin minus, in ſimiis certè diligenter inſpexiſſet. ea oratione plus ſatis indicans ſe, omnia ſimiis & hominibus eſſe communia, ſuáque ſaltem ſimiis, ſi non hominibus, conuenire, prorſus fuiſſe arbitratum. Ac proinde poſthabitis oſsibus, in aliis partibus aliquot differentiis nunc propoſitum aggrediar. Mihí que hic ſtatim magnum inter ſimiam & hominem adipis ratione ſuccurrit diſcrimen, qui homini ſimiliter ac porco plurimus inter cutem membranámque eam colligitur, quę vniuerſum corpus cutis modo integens, carnoſa, inter reliquas corporis mẽbranas, vulgò nuncupatur. Atque huius adipis craſſities, qui in quibuſdam ſedibus, & potiſsimùm circa mulierum boni habitus clunes facilè palmæ latitudinem vincit, admodum varia eſt, tum in vnius corporis regionibus, tum quoque in obeſis & macie confectis corporibus. Neque vllum corpus adeò tabuiſſe

Rationes aliquot ex adipe, muſculis, ligamentisq; ductæ, quibus Galenũ hominis fabricam nõ deſcripſiſſe colligitur.

uisse obseruaui, cui non aliquid adipis, ac veluti glandulosæ fibrosæque adipi familiaris substantiæ, adhuc superesse repererim. Quanquam hodie neminem adeò leuiter in hominum sectionibus versatũ scio, qui non adipis copiam & crassitiem inter cutem & dictam nuper membranam obseruauerit: insuper ipse aut simias, aut canes aggressus fuerit, vel laniis in boum, caprarum, ouium, aut venatoribus in ceruorum leporúmque excoriationibus astiterit: haud dubiè illum non latuit, his animalibus nullam adipem inter cutem & carnosam membranam vllo vnquam tempore reponi, & citra adipis interuentum membranam cuti esse contermi nam. Quod quum sit, vbi quæso Galenus in libris Anatomicis illius adipis meminit, quã tanta mole hominis cuti subditã cernimus? Et si fortè, quis molem illam Galeno, inde quòd eius nullam mentionem fecerit, non ignoratam contendere statuisset, Galenus ipse tum alibi sæpius, tum præcipuè in tertio de Administrãdis dissectionibus audiendus est, prolixè disceptans, quo artificio nerui & venæ inter cutem & carnosam membranam repentes, examinari debeant: vbi tam sedulò rationem docet, cultrum ita iniiciendi, vt cum cute membranam haud vulneres, ac ne à subditis partibus, laniorum modo, simul

mul vtraque auellas. Est enim non paruæ industriæ, in simia aut cane, quod inibi & in primo quoque de Administrandis sectionibus scribit, scitè præstare, adeò vt de simiis opportunè præceperit. Verùm nullus tam amens est, vt in homine cutem cum adipe & membrana, solius tantùm cutis loco auferat. Neque sanè in homine, vt neque in porco, quis admodum monendus est, ne cutem cum membrana in cruribus aut brachiis, multóque adhuc minus in pectore, abdomine & thoracis lateribus vulneret, quum sola cutis illi venit auferenda. At luce clarius est, Galenum de suis simiis & canibus rectè loqui, & hominis constructionem ea in parte præteriisse: vt turbas sileam in scholis concitatas, quum ridiculè de membrana carnosa vel ideo disputari contigit, quòd illam cum Galeno cuti proximam, adipémque cum hominis membranæ substerni ex solis libris nauigantes assererent: qui etiam non eò stupiditatis venerant, vt abdominis musculos simul omnes, membranæ, aut, vt in Arabum interpretibus legitur, panniculi carnosi vice haberent. Arbitror enim tibi adhuc in animo hærere, quot nugas in scholis Mondini illius carnosus panniculus mouere soleat. Huc accedit, hominis cum simia & cane discrimen in carnosa membrana, ad thoracis latera

latera occurrens. illis enim animalibus mem brana inibi carnosis enutritur fibris, muscu losáque ita efficitur, vt Galenus peculiarem ex illa constituat musculũ, brachii motuum authorem: quum interim homo nihil hac in parte cum bobus, ouibus, & dictis nuper animalibus commune habeat. Adeò vt non mirum videri debeat, me eo musculo hominem priuare, quantumuis carnosam illam in simiis canibúsque sedem cum Galeno obseruem. Pari etiam ratione, musculũ, quem à mamillarum sede sursum ad humeri articulum repere, ac versus spurias costas brachiũ agere Galenus prodidit, in caudatis simiis adinuenio, eiúsque historiam in meis libris, vt quædam Galeni loca dilucidem, prolixè enarro. Verùm quando in hominibus neutiquam occurrit, & ipse quoque mihi au thor est, vt Galenum simias, non homines, aggressum conniueã. Perinde atq; musculus ille, qui in simiis ab occipitis osse carnosum principium ducit, & pari cum suo principio latitudine, instar musculi nõ nimium lati, totus carnosus tantisper obliquè nonnihil antrorsum descendit, donec superiorẽ scapulæ basis angulũ contingat: atq; hic in latum ces sans tendinẽ, internæ sedi scapulæ inibi inseritur, vbi in ipsius dorso spinæ radicẽ statuimus, multò aliter quàm in homine, qui illo

musculo

muſculo prorſus deſtituitur:nõ minus quàm alio quodam in ſimiis à Galeno eleganter ſpectato, quem carneo initio ex tranſuerſo primæ ceruicis vertebræ proceſſu, ac deinceps & ex tertiæ & quartæ vertebrarũ tranſuerſis proceſsibus prognatum,dictóque nuper muſculo latiorem redditum, ſcapulæ ſpinæ inibi inſertum ſcripſit,vbi hæc ſummum educit humerum, ac veluti è regione ceruicis ſcapulæ ſtatuitur. Non enim muſculus iſte in ſimiis me latet, verùm homines illo priuari certiſsimò mihi conſtat. Atque hic animũ vnà adhiberi optauerim, muſculum ſimiis,hominibus, & canibus communem, qui à tranſuerſis quoque elatiorum ceruicis vertebrarum proceſsibus enatus,in ſuperiorem baſis ſcapulæ angulum inſeritur,homini validiorem ampliorémque, quàm ſimiæ obtigiſſe.Neque etiã hoc loco ſubticendum eſſet, quã Galenus prolixè ſuperiorem eius muſculi partẽ deſcribit,ac de illa in Lycum ferè ſui oblitus altercatur, quem ego monachorum cucullis comparare ſoleo, mihíque ſecundus ſcapulæ motorũ habetur: quũ interim humilioris eius muſculi partis vix verbo poſt plurium muſculorũ enarrationẽ meminerit:adeò vt nõ vulgariter hinc quis perſuaderi debeat, illũ muſculum non in hominibus,ſed canibus potius à Galeno diſſectũ.
Præterea

Prętereа musculum,quem Galenus ab osse v imaginem referente initium ducere,ac scapulæ implantari,illámque (in musculi illius officio delusus) ab ipso attolli duobus in locis tradidit,in homine neutiquam vidit.aliàs enim illum toto ductu carneum esse, quemadmodum in simiis videre est,nō scripsisset: neque nullũ omnino vniuersi corporis musculum imaginē illius referre proposuisset, cui maxillam inferiorem deorsum ducendi munus concreditũ affirmamus:qui duobus veluti ventribus efformatus,in medio ductu neruosus euadit,teretis tendinis formam exprimens.Perinde ac musculus à scapula in os v simile insertus, homini nerueus spectatur,vbi musculũ subit,qui à clauicula & pectoris osse prognatus,occipitis osi implātatur,capitis motibus subseruiens.Quòd verò musculus iste,in cuius mentionem casu incidimus,Galenum haudquaquã musculos caput mouentes in homine secuisse commonstret,illi demum in confesso erit,qui caudatã simiam hic homini contulerit, & Galeni descriptionem,quę in variis & sibi hoc loco pugnantibus verior est,simiæ competerè didicerit,cui dicti musculi initia magis quàm in homine sunt distincta:cuíque alius attēditur musculus,ipsi primùm ad insertionem cōnatus,multò sanè aliter, quàm in homine nos

cum iis qui Galenum præcesserunt anatomicis comperimus, vnúmque hic musculũ statuimus, quum in simiis facilè numerum augere liceat. Quanquam quod iam propono, adhuc dilucidius demonstret secundum par musculorum caput mouentium, quorum apud Galenum descriptio nimis manifestò arguit, illud in cane & simia ab ipso dissectum: quum illis cõueniat animalibus, homini autem nequaquam, qui in eo pari tam multos cum forma, tum ventribus pluribus, tum tẽdinibus, ac multiplici cõgressu admodum varios exhibet musculos, quorũ historia non nisi prolixa oratione recenseri posset: à qua temperare licebit, quòd nimium liquidò iam anatomen aggredientibus cõstare arbitror, musculos hominis caput mouẽtes nõ fuisse à Galeno in examẽ ductos. Rursus si quadrupedum thoraci hominis thoracem longitudine cedere animaduerterimus, non mirum sanè erit, aliam seriem musculorum thoracem agentium in canibus & caudatis simiis, quàm in hominibus reperiri, hincque proculdubio in propositi axiomatis robur nobis argumẽta patêre. Nã Galenus musculum enumerat anteriori thoracis parti exporrectũ, quẽ in canibus & caudatis simiis adinuenio, tanquã recti abdominis musculi partẽ. vbi enim is super costarũ
cartil

cartilagines in hominibus cessat, illic in istis animalibus quasi latum tendinem educit, co starum cartilaginibus secundùm pectoris ossis latus exporrectum, & iuxta secundæ co stæ cartilaginem carneo tubere depressi vētris musculi modo adauctum. Quando itaque horum nihil in homine appareat, ex Galeni authoritate duntaxat musculum homini, meis oculis fidem haud derogans, adscribere nequeo. Vti neque illū homini tribuo, qui Galeno perinde ac mihi in canibus simiisque adamussim obuius fuit, qui à transuersis aliquot ceruicis vertebrarum processibus initium sumens, ac superiorum costarū motibus subseruiens, secundum anteriorem eius musculi sedem protenditur, qui à scapula enatus, octo superioribus costis instar manus inseritur, thoracémque mouentium secūdus mihi habetur. Scio etiam, me de lūborum carnibus (vt aliorum anatomicorum voce vtar) longè aliam, quàm Galenum, historiam instituisse, magnámque hîc hominū cum simiis differentiam sese offerre: verùm quia Galeni hoc loco descriptiones prorsus interturbatæ difficilésque mihi occurrerūt, & canibus interim & simiis non omni ex parte conueniunt, ab illis nullam mihi qua Galenus homines non aggressus probetur, rationem sumam: vtcunque tamen nemo

ambigere posſit, Galeni deſcriptiones canibus vel ob muſculum,quo abundant, multò magis quàm hominibus eſſe accõmodatas. Quemadmodum & in dorſi ligamentorum enarratione,hominis ligamenta non eſſe Galeno diſſecta,vel ex illis animaduertes , quæ ſecundum dorſi longitudinem ad ſpinas exporrigi teſtatur,& in hominibus , vti tamen in bobus ferè & ouibus,non niſi optima ratione neutiquam inueniuntur. Si lateſcẽtem in extrema manu tẽdinem obſeruauerimus, illum cuti depili manus vndique in homine ſubtendi nòn audemus aſſerere, quum carnea moles primum pollicis occupans articulum,& Veneris montis loco à Chiromanticis habita : dein illa,quæ ad externum volæ latus ſub paruo digito conſiſtit, atque ad Lunam ab ipſis refertur : item digitorum latera,illo tendine non obducantur: quanuis interim,quum ſimiæ manum contemplamur, ac depilem in illa regionem obſeruamus , oratio Galeni magis veritati conſona deprehendatur.Huic non eſt abſimile, quòd Galenus iam in diſſectionibus exercitatior , neq; adeò ex aliorum placitis , aut ſua imaginatione corporis fabricam ſcribendo fingens, tendinem,cui tertii pollicis articuli flectendi munus cõcreditum eſt,graciliorem illis aſſerit,qui tertios reliquorum digitorum articu

los

los flectũt. Videmus enim peculiarem quodammodo musculum in homine, tendinem validisſimum versus tertium pollicis os educere, aliis, qui cæterorum digitorum tertium os accedunt, neutiquam inferiorem. Quanquam non sit mirum, eiusmodi à Galeno posteris esse tradita, quum nouerimus simiæ pollicem longè hominis pollice & robore & mole inferiorem, ac proinde graciliori tendine contentum esse oportere. Quòd autem in non caudatis simiis, musculi huius & tendinis examen instituerit, inde colligo, quòd in caudatis, & languido exiguóque pollice donatis simiis, musculus iste desideretur, eius vices subeunte tenui eius tendinis portione, qui illis tertium medii digiti os flectit.

Ex volæ enim medio, portiuncula ab eo tendine pronascitur, pollici transuersim deriuata: adeò vt tale quid Galenũ aliquando spectasse arbitrer, quũ quinq; musculos primi & secundi pollicis osium flexionis authores in libris de Partium vsu ignorans, rationem comminisci voluit, qua pollicem super reliquos digitos versus volæ medium flecti ostenderet. Aiebat enim, musculum quendam in quinque tendines diuidi, priusquam brachiale superaret, quorum quatuor tres æquales efformantes angulos, quatuor digitos accederent: quintus autem tendo cum

illo qui medium digitum adit, tantiſper col-
ligatus duceretur, donec in volæ mediū per-
tigiſſet, illincq́ue tāquam habena qua auri-
ga equum agit, ex annulo trāſuerſim pollici
porrigeretur. Verùm nunc falſarum deſcri
ptionum, aut repugnantium ſententiarū nul
lam, neque etiam actionem, vel vſum à Gale
no ignoratum, perſequi eſt animus: ſed ea
tantùm, quæ hominem ab ipſo non diſſectū,
me annuere cogūt. Ex quorum claſſe & mu
ſculi ſunt cubitum extendentes, quos primo
de Adminiſtrandis diſſectionibus (in libris
enim de Vſu partium omnia de cubitū mo-
uentibus muſculis ſunt ridiculè conficta) vt
in ſimia habent, recenſuit, adeò vt mirum
non ſit, tres muſculos illum inter extenden-
tes (ſecus quàm in homine obſeruamus) nu-
meraſſe. Quum enim vnum principium
homini ab humero, alterum ab humiliori
ſcapulæ coſta enaſcatur, ambo ante longitu-
dinis humeri remedium ita commiſcentur,
coeúntque, ac ſi vnius muſculi principia cen
ſenda forent. Deinde quando principium ab
humero pronatum, in deſcenſu carnoſa por-
tione augeri à me ſcriptum eſt, id ita fit, vt
arduum prorſus & difficile eſſet, illam alicu
ius priuati muſculi loco habere: quū interim
ſimiæ tres diſtinctos, neque Galeni hiſtoriæ
parum conuenientes exhibeant muſculos,
præter

præter impensè gracilem quendam musculum, quem caudatis simiis à scapula in vlnā ferri, in meis libris traditum est. Neq; etiā sat memini, an principium musculi anterioris cubitum flectentium, quod ab interno scapulæ processu enascitur, simiis gracilius sit illo, quod ab elatißima ceruicis scapulæ sede originem sumit, quemadmodum Galeno placuit: quum interim in homine omnino secus videre sit. Internum enim principium insigniter latum est, partim neruceum, & partim carneum, externo interea principio teretis tendinis duntaxat imaginem referente: quemadmodum & internum quoque in simiis sortè nerueum duntaxat occurrit, tendinis speciem referens, quòd interior scapulæ processus illis minus quàm hominibus educitur. Vnde etiam Galenus in illo musculo promptius videtur elusus, quem quum scapulæ motibus duntaxat subseruiat, non rectè altioris ad pectus brachii adductionis authorem posuit. Spectat enim musculus iste in simiis sua insertione nonnihil in articuli scapulæ cum humero ligamentum, quum tam exiguam insertionem in internum scapulæ processum (secus quàm in homine) moliri potuerit, cui tota insertio in insignem aliàs internum scapulæ processum pertinet. Primus tibiam mouentiū

musculus ab anteriori sede appēdicis ilium ossis pronatus, & obliquo ingressu tandem in tibiam ductus, tereti tendine hominibus inseritur: simiis autem, vt Galenus quoque te statur, latiori. Quanquam non ex hoc tantū musculo, verùm & aliis multis tibiæ motori bus, Galenum posteris simiarum in musculis historiam reliquisse constat: quando omnibus anteriori tibiæ sedi insertis tendinibus, la titudinem, (vt in simiis profectò cernimus) adscribat: quum homini interim sint teretes, & compacti magis. Atque hæc differentia in sectionibus multò insignior specta tur, quàm quis ex solis libris sibi persuaderet. Iam quoque non minus discrimen exhibet musculus Galeno admodum familiaris, & latus ab illo nuncupatus, quem tibiam mouentium quartum censemus, aliam longè in simia quàm homine speciem sibi vendi cans. Simię enim ab infima coxendicis ossis sede, quemadmodum Galenus rectè prodidit (etiamsi in capitum inde pronatorum serie & ordine enarrando peccet) musculus iste quartus enascitur, valido sanè initio, quod mox in progressu auctum, latum simplicémque toto ductu efficit musculum, secundùm exterius femoris caput ad tibiam, insertionísque suæ sedem prorepens. Homini verò, quarti musculi principium omni-

no nerueũ eſt,& paulò ſub exortu primùm euadit carneum, exacti, quòd ad muris lacertæ'ue formam ſpectat, non autem lati muſculi ſpeciem præ ſe ferens. Quum medium longitudinis femoris quodammodo ſuperauit, gracilior redditur, & externa ipſius ſede inſigniter nerueus, in tendinẽ ceſſaturus apparet: interna autem, qua carnis naturam adhuc ſeruat portio, quædam carnoſa, cui femur initium præbet, illi perinde adnaſcitur, ac ſi peculiaris muſculus ipſum augeret, ſimúlque ambo rurſus incraſſatum conſtituerent muſculum, tandem fibulæ apici validiſsimè inſertum. Portio muſculi loco quinti femur mouentium commemorati, quæ homini tendine tereti interno femoris capiti implantatur, carnoſam ſimiis molitur inſertionem. ac proinde nõ mirum eſt, id à Galeno haud ſecus quàm ſi & in homine idem occurreret, ſcriptis mandatum. Atque huic propemodum loco correſpondet diſcrimen, in lateſcente ſub pedis planta tendine obſeruatum. In ſimiis nanque muſculus nos non latet, qui ab externo femoris capite pronatus, poſtquam ad medium longitudinis tibiæ peruenit, in gracilem ceſſat tendinem, qui peculiari ſinu in poſteriori calcis oſsis ſede celato vectus plantam ſubit, inibi, vt in manu ſpectatur, lateſcens: adeò vt Ga-

leni dogmatibus ſimia hac in parte qua-
dret:præterquam quòd calcis oſsi neutiquã
portione aliqua tendo iſte implantetur, ſed
vix tranſuerſi ligamenti beneficio illi com-
mittatur:quum interim Galenus tendinem
hunc bipartitũ, vna portione calcis oſsi in-
necti altera plantam ſubire docuerit. In ho-
mine autem muſculũ in lateſcentem tendinẽ
eductũ neutiquam deprehẽdimus: quanuis
interim nos non lateat ligamẽtum muſculo
obnatum,quem ſecundorum quatuor digito
rum oſsium flexionis authorem ſtatuimus,
quod tendinis eiuſmodi vicibus fungi hinc li
quidò patet, quòd muſculus ille in quatuor
ſectus tendines,priuſquam tranſuerſa digito
rum ligamẽta ſubeant,nõ amplius ligamen
tum id ſibi obnatũ gerat. Verùm id à muſcu
lo inibi abſcedẽs,in quinque proceſſus didu
citur,humiliori quinq; pedis digitorũ regio-
ni expanſos.Neq; eſt quòd quiſpiã muſculũ
inter pedem mouentes mihi tertio loco cõ-
memoratum,Galeni hiſtorię competere cre
dat,quum priuſquam articulum genu nota-
tu digno interuallo ſuperauit, carneus eſſe
deſinat, & internæ calcis ſedi innaſcatur in
medio propemodum ductu quem à tibia ad
calcis poſtremum quis metiretur. Adde illi
neutiquam tantum molis eſſe,vt cum nuper
commemorato hominibus peculiari ligamẽ
to

to conferri queat. In præsenti non oscitanter inspiciendus esset tendo duorum primorum pedem agentiū, qui à femoris capitibus enati, impensius protuberantem suræ regionē constituunt, atque sub medio longitudinis tibiæ simul in validum latúmque tendinē desinunt, qui in caudatis simiis deorsum repens, & sensim arctior redditus nulli connascitur musculo, sed incommistus calcis ossi, quemadmodū pulchrè Galeni narrat historia, inseritur, secus multò quā in hominibus, quibus tendo longè supra calcis os, prorsus cū quarti pedem mouentium musculi (qui cum duobus nuper commemoratis surā quoque efficit) tendine coit, itaque connascitur, vt integrū ad calcis vsque os haudquaquā dirimere queas. Huic quoque differentiæ illa accedit, quam in quarti nunc commemorati musculi tendine non ineptè quis expendendam duxerit. Galenus nanque musculum hunc à tibiæ osse & fibula pronatum, in exactum & carne destitutum tendinem neutiquam desinere, sed musculum illum adhuc carneum in calcis os insertionem moliri contendit: ea nimirum ratione, qua musculū cū in caudatis simiis inseri haud ignoro. At homini secus fit: longo enim interuallo musculus ille priusquam calci inseritur, in exquisitum & carnis naturā nullibi referentē cessat

tendinem,

tendinem,qui duorum primorum musculorum tendine auctus,calcem adit. Quod sanè Homerus non ignorauit, funis traiectũ describens,quo Hector Achillis currui alligatus,circum mœnia Troiæ raptabatur. Neque hîc etiam prætereunda est spectatu elegans differentia eorum musculorum, qui commemoratis modò in posteriori tibiæ regione substernuntur, quorum duo digitorum motibus præsunt, illósque mouentium secundus & tertius mihi numerantur, vnus duobus illis tectus, tibiæque & fibulæ ossi proximè accumbens,pedis motorum quintus habetur. Præsentes enim musculi in simiis priusquam inferiorem tibiæ ossis appendicem contingunt,sua carnea substantia arctantur,& cæterorum ferè musculorum, quibus teretes tendines obtigerunt modò, in tendinem cessant.Homini verò, peculiari quadam forma, vbi tendinem sunt educturi,tam lati quodammodo spectantur, atque in medio illorum ductu, tendinémque ex vno tantùm latere depromunt, alterius lateris humiliori angulo adhuc carneo,perinde ac si angulus carnei quadranguli censendus esset. Cæterùm præsenti negotio magis adhuc congruit,sexti pedem mouẽtis musculi in homine discrimen,quo à simiæ constructione euariat,ac cũ Galeni descriptionibus pugnat.

pugnat. Homini enim, in anteriori tibiæ sede, musculus cæteris omnibus huius regionis præpositus, initium ducit, vbi fibula tibiæ osſi committitur, & elegantem musculi speciem referens, sub medio longitudinis tibiæ in teretem cessat tendinem, qui transuerſo in tibiæ anteriori sede iuxta illius cum talo articulum occurrente ligamento vectus, in pedii os pollicem sustinens cessat. Quum interim caudatis simiis tendo ille nō tantum bicornis reddatur, ad octaui pedem mouentium musculi imaginem, qui secundum humiliorem fibulæ appendicē in transuerſo ligamento deductus, pedii osſi paruum digitum suffulcienti inseritur. Verùm caudatis simiis duo obtigerunt musculi diſsecantibus admodum conſpicui, quorum posterior multò anteriori ipſique instrato gracilior est, ambo illi osſi implantati, quod sextum hominis musculum admittere dicebam. Musculus secundi quatuor digitorum articuli flexionis author, vel tantum in homine à simia variat, quanta latescentis simię tendinis differentia cum ligamento spectatur, illi musculo obnato, præterquàm quòd is tantò longioribus tendinibus in simiis est conſpicuus, quantum illarum pes humanum longitudine superat. Neque mirum videri debet, nos simiæ longiorem quàm homini ped

ni pedem adſcribere, cui Galenus omnium longiſsimũ obtigiſſe prolixa oratione oſtendit: ſed quàm verè interim, animum diligenter adhibenti, & à me contrariæ ſententiæ admonito, facilè conſtat. Iam pedis ſimiæ pollex à noſtro varius, illáque diſcrepans digitorum diductio, quam Galenus, quum citra ſectionem ipſi occurreret, in ſuis libris haud ſubticuit, illum quoque docere debebant, aliam multò digitos pedi mouentium muſculorum conſtructionem in hominibus, quàm ſimiis exiſtere. Nam etſi in illis deſcribendis ſui ſit immemor, tamen illam veritati proximam dices proculdubio eſſe ſententiam, quæ ſimiis ab homine multis numeris variantibus proximè conuenit. At que ne omnes digitos mouentes præteream, ſecundi & tertii ipſos mouentium tendines expendendos putauerim. Prius itaque recenſui, quónam pacto muſculi illi poſteriorem tibiæ ſedem occupantes, ſuos tendines aliter in hominibus quàm ſimiis educerent, quorum ſeries nunc eſt examinanda. Secundi in homine muſculi tendo obliquè per plantam repens, maxima ex parte pollicem adit, ipſius ſecundo articulo validiſsimè inſertus. Tertii autem muſculi tendo, ſub illo verſus terram obliquè vectus decuſſatim, ſeu inſtar X cum ipſo ſituatur; ac te-

nuem omnino portionem à ſecundi muſculi tendine aſſumens, illáque modicè adauctus, in quatuor tendines partitur, quatuor digitos accedentes, & tertii illorum oſsis flexionis opifices. Atque hi illo qui pollicem petit tantò graciliores occurrunt, quantum pollex cæteros digitos craſsitie & mole anteit. Porrò in caudatis ſimiis, vbi ſecundi múſculi tendo cum tertii tendine decuſſatim incedit, totus ſecundi muſculi tendo, tertii tendini prorſus commiſcetur, & cum illo coit, ac denique ex ambobus vnus conflatur tendo: qui ex ipſo coalitu gracilem tendinem portiunculámve tranſuerſim pollici deriuat, illius os cui vnguis firmatur flexuram: perinde nimirũ, atque in caudatæ ſimiæ vola, tendinem tertium medii digiti os flectentem, portiunculam tranſuerſim manus pollici elargiri dicebam. Præcipua autẽ coalitus illius pars, in quatuor diducta tendines, cæteris digitis exporrigitur, multò portiuncula pollicem adeunte craſsiores. Cæterùm non mirum eſſe debet, diuerſam illam pollicis fabricã frequentes in muſculis differentias parare: qualis etiã ex muſculo cõſurgit, qui à pedii oſſe indicem ſuſtinente priuatim ſimiæ pollici inſeritur, illúmque indici proximè adducit. Quemadmodum quoq; alia ſeries eſt carnoſæ illius in homine mo-

lis,quæ in ſuperiori pedis ſede repoſita,vnũ tendinem pollici largitur, & tribus illi proximis digitis,illos cum pollice in externum latus inclinans. Nam ſimiæ pollici perinde atque in manu duo muſculi obtigerunt, ſuperiori illius ſedi implantati, quorum gracilior illius tendinis officio ſatagit,quem nunc ex ſuperiori pedis ſede ipſum adire dicebã. Ac dein duo ſatis circunſcripti muſculi ſuperiorem pedis ſedem occupãt,quibus quatuor digiti à pollice(vti Galenus rectè ſcripſit)ſimiis abducuntur. Sic muſculi primos digitorum articulos flectentes in hominis pede,non tam commodè poſſunt in numerum colligi, ac magis inſtar carneæ indigeſtæque molis ſunt conſpicui, quàm in ſimiis,quibus cum manus maſculis elegantiorem proportionem exhibent. Sed quid abſoni eſt,in pedis muſculis tot differentias cumulatim ſeſe proferre, quum magnum in motibus obſeruemus diſcrimen, & nunquã parem cõſtructionem in operationũ actionúmque aut vſuum varietate inueniamus? Suffecerit itaque ex muſculorum ligamentorúmque hiſtoria hæc loca attuliſſe, quibus Galenum hominem non ſecuiſſe conficerem. Quod num perinde in venis & arteriis vſu venerit,nullius ſanè authoritatem æquè ac ſuam argumento futuram putauerim. Si enim

ipſe librum de venarum arteriarúmq; natura,& qua per vniuerſum corpus diffunduntur ſerie,conſcripturus, apertè Antiſthenem monet,ſe illa de venis ac arteriis in commentarios redacturum, quæ in ſimiis ipſe ſpectauerat,nulla hominis habita mẽtione: quid nobis ſecus eſt colligendum, quàm ſimiæ venarum arteriarúmque ductum & diſtributionem à Galeno deſcribi? idq; adhuc magis,quum in nullis Galeni libris alicuius diſcriminis ipſum meminiſſe ſentiam, quo ſimias ab homine in vaſorum propaginibus differre cognouiſſet? Niſi locum fortè in decimo commentario in ſecundum Hippocratis librũ de Victus ratione morborum acutorum exceperis,quo occaſione,quam mox dicam,ſumpta,hominis ſine coniuge venam ſecus quàm ſimiis,à caua vena initium ſumere,pręter rei veritatẽ eſt imaginatus. Simul atque enim notatu digna quædam ex multis diſcrimina propoſuero,quibus homo à ſimia & cane vaſorum digeſtione ductúve variat,aliquid de vena coniuge deſtituta ſubiiciam. Si itaque colum inteſtinum toto inceſſu,quo ſub ventriculo exporrigitur,quóve à lienis ſede ſub iecur vſque repit, nullam meſenterii partem in hominibus obtinuiſſe expenderimus,ſed humiliorem nobis vocatam omenti membranam ventriculi poſteriori

Loca nonnulla ex venarum arteriarumq; ſerie deſumpta,quibus Galenus homines non ſecuiſſe colligitur.

ſedi omnino ſubiectam, & à liene ad ..
protenſam, ipſi meſenterii vice, ſecus quã .
ſimiis, & magis adhuc quàm in canibus, eſſe
nobis conſtiterit: mox quoque in promptu
erit, alia portæ venæ in homine quàm ſimia,
ramorum ſeries. A portæ enim venę trunco,
humiliori omenti membrana ſuffulto, ac lie
ni præcipua portione exporrecto, in homi-
ne inſignes venæ colum inteſtinũ toto prius
dicto ingreſſu implicant, quas Galenum de-
ſcripſiſſe mirandũ non eſt, quum ſimiarum
canúmq; hiſtoriã potius quàm hominũ po-
ſteris communicauerit. Vt præterea duas ve
nas ventriculi fundum hominibus intertexe
re ſuperiori membrana omenti innatas: qua
rum vna ventriculum ex dextro latere adit,
altera à ſiniſtro: ambæq; ad ventriculi mediũ
ceſſant. vnica interim vena in canibus ex ſi-
niſtro latere ventriculũ petente, quæ toti il-
lius fundo ad inferius vſque ipſius orificium,
ab humilima lieni inſerta vena exporrigitur.
Atque huic differentiæ illa ſimilis eſt, quę ex
frequenti cæterarum propaginum ſerie con
ſurgit, ab aliis venis pullulantium, quæ lieni
iam ſunt proximę, ac in totum ipſius corpus
diſſeminantur. Quum enim Galenus non vl-
tra duarum propaginum meminit, variæ
profectò & multiplices homini in lienis ad
ventriculum nexu obtigerunt. Verùm non
propoſui

proposui omnia quæ diffuse in hanc sententiã meis de Humani corporis fabrica libris in promptu sunt, huc referre, quum de singulis ferè organis aliquid adnotasse suffecerit. Quare & venæ cauæ iam meminisse conueniet, quæ (si quicquam aliud modò) præcipuè docet, Galenum hominis anatomen nunquã spectasse. quod vel ex eius per septum transuersum ductu quis leui opera animaduertet. Canis enim & simia vti thoracis lõgitudine hominem egregiè superant, ita quoque venæ cauæ ductus per thoracem alius meritò homini quàm simiæ contigit. Atque ita simiæ canisve vena caua septum transuersum perforans, in cauitatem incidit, inter duas thoracem intercipientes membranas & inter cordis inuolucrum septúmque transuersum conspicuam: in qua peculiaris lobus seu fibra pulmonis consistit, mollissimi lectuli modo cauã suffulciens, ac manus quodammodo ritu, in longo hoc progressu, quo aliàs suspensa nullíque corpori innixa duceretur, non sine singulari Naturæ industria sustinẽs. Ex hac amplitudine, vena caua eũ in modũ à pulmone contenta, cordis permeat inuolucrũ, tandẽ in cor orificio multò quàm ipsius sit caudex ampliore dehiscẽs. Porrò, cordis inuolucrũ in homine tota humiliori sua sede

insigni amplitudine septo connascitur, neque vllum inter cordis inuolucrũ & septum sese offert interuallum, in quo cauitas inter ipsa & thoracem intersepientes membranas occurrere posset. Atque ita etiam multò minus pulmonis fibra peculiaris, quæ cauam suffulciret, hic reponi debuit. Ac proinde caua absque vllius inanis spatii, aut alicuius corporis interuentu, septum transuersum simul cum cordis inuolucro permeat, hac ratione multis modis à cauæ venæ in simiis & canibus ductu euarians: discrimine interim à Galeno haud animaduerso: quemadmodũ sanè in venæ coniuge carentis principio differentiam statuit, eámque, quod memini, inter omnes, quas quis sub cute in dissectionibus enumerare posset, solam: adeò, vt accurata diligentia illis veniat expendenda, qui Galenum homines secuisse, etiam admoniti, contendunt: vt nullũ illic discrimen animaduertentes, suæ rationi, pietatis in Galenũ ergò, haud derogare pergant. Præceptum est Hippocratis, dolore lateris ad clauiculam vsque pertingente, cubiti venam interiorem esse aperiendam: dolore verò ad inferiora, atque adeò sub septo consistente, purgans medicamentum porrigendum. Galenus præceptum hoc perinde intellexit, ac si Hippocrates in tumoribus, qui quatuor superioribus

bus

bus costis molesti essent, venæ sectionem pręcepisset: quum verò in aliquibus octo humiliorum costarũ affectus subsisteret, purgans pharmacum administrandum foret, non secus quàm si Hippocrates illas costas à venis secandis nimium dissitas arbitratus fuisset: aut fortè quod is metuisset sanguinem inflammationi conterminum per cor ducendum, quoties brachii vena in humiliorum costarum inflammationibus aperiretur: ad eam nimirum rationem, qua Auicennæ canonem institutum nouimus, ne per partes digniores venenosum sanguinem duceremus. quasi verò Hippocrates in iecoris, ventriculi & lienis inflammationibus venas in cubito diuidi prohibuisset. Cæterùm quî ego Hippocratis locum intelligam, alibi à me proditum nosti, atque vnà ostensum, ex commemorata eius loci Galeni sententia, ipsi persuasum esse, diuum Hippocratem in hominum sectionibus versatum, aliam in suis simiis quàm ipsum venarùm reperisse seriem, quæ Hippocratem vrgeret purgans pharmacum venæ sectioni pręferre: adeò, vt Galenus aliũ venæ pari carentis ortũ in hominibus quàm in simiis finxerint, & propter Hippocratis oraculum se ita turbauerit, vt admodum pugnantia de venæ pari carentis initio persecutus esse videatur. In nuper enim comme-

morato in librum secunddum de Victus ratione commentario, vel ter sibi non constat. Venæ enim cauæ seriem in thorace descripturus, vniuersim testatur, venam octo infe rioribus costis propagines diffundentem, à caua initiũ obtinere, priusquam ad cor pertingat: ilico subdens, in nõnullis animalibus illam supra cor à caua pronasci: in homine verò ex ea cauæ sede ipsam depromi scribens, qua hæc dextram cordis aurem contin git. Dein sui parum memor, nonnihil inferius tradit, humiliores hominis costas à vena enutriri, quæ sub corde à caua exorditur. Huic sententiæ illa respondet, qua in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus monemur, cordis inuolucrum vnà cum membranis omnibus thoracem interdiuidentibus, & pulmoni obductis, alimentum à caua priusquam ad cor deferatur assumere. Non enim ambigo, quum inibi membranarum pulmonem ambientium meminit, illum membranam costas succingentem subaudiuisse. At in libro de Venarum arteriarúmque dissectione, venam coniuge carentem à dextræ auris sede ad sinistras thoracis partes proficisci, atque ad quintam thoracis vertebram deduci in quibusdam animalibus, prodidit, in simiis autẽ paulò supra aurem in dextris partibus hanc põni asserens, pluráque hic

quàm

quàm in commentariis in libros de Victus ratione,costarum interualla,ex vena abſque pari nutrimentum petere faſſus. Parem ſententiam in ſeptimo de Adminiſtrandis diſſectionibus profert,niſi quòd illam hic à vena iuxta dextrum cordis ſinum conſiſtente initium ſumere,ſimpliciter innuerit, quum illic venam ſine pari ad ſiniſtras thoracis partes duci non verè adiecerit.Quinetiam alio eius ſeptimi libri loco,hanc venam ex dextro cordis ſinu,non aliter quàm coronalem pronaſci docet: quanuis id in ſimiis neutiquam eueniat. Adeò ſanè, vt nimium euidens ſit, Galenum venam pari carentem in homine aliud initium quàm in ſimiis ſumere,arbitratum eſſe.Et mirum quoque non eſt, tam varia de hac vena in ſuis ſcriptis occurrere,quũ hominis venam non examinauerit, cui prorſus eodem modo,vt ſimiis & canibus,exoritur,& omnibus partibus reſpondet:niſi fortaſsis hominisvena ſuperiores coſtas magis, quàm canum vena enutriat: quum toties omnes coſtas à vena coniuge deſtituta, hominibus enutriri, ſoboléſque aſſumere ſpectauerimus. Et quanquam Galenus hominem non eſſet intuitus, rationibus tamen nihilominus illi expendendum erat, ſine pari venam hominibus non potuiſſe ſub corde, aut etiam è regione dextræ cordis

auriculæ initium sumere, neque hic vllum inter simiam & hominem confingendum esse discrimen. Natura enim quum à lumborum vertebris, vsque ad elatiores thoracis vertebras venæ cauæ caudicem dorso committere, aut ab ipsa geniculatim propagines, perinde atq; in lumbis molitur, vertebris intermediis costísque offerre nequiuit: quòd scilicet septum trāsuersum, & iecur, & dein cor, & vasa pulmoni distributa, cauam venam à vertebris nimium eleuarent, neque accumbere sinerent: necessum illi fuit, alicunde propaginem à caua vena deducere, à qua vertebrarum corporibus in incessu firmata, instar caudicis, soboles omnibus partibus exporrigerentur: quibus propter cauæ à vertebris distantiam, ab illa surculos sumere inhibitum fuit. Atque hic Natura, vti nunquam aliàs, occasionem haud præteriit, sed simul atque caua cor superauit, illiúsque inuolucrum transiit, & solius magnæ arteriæ processibus, & aspera arteria, & via cibum potúmque deducente, ab incubitu in vertebras prohibetur, ex dextro ipsius latere truncum illum insignem eduxit, qui dextro vertebrarum lateri deorsum exporrectus, vtrinque costis soboles elargitur: nobísque vena paris expers ideo nominatur, quòd ex sinistro latere alia ipsi par, coniúnxve à caua non

enascitur.

enaſcitur. Ex ductu, quē ſecundùm dextrum latus vertebrarum tentat, media ſcilicet ſede, & ſiniſtro latere à magna arteria, & via quæ cibos, & potū defert, impeditis, in promptu eſt, illam neque ex ſiniſtro cauæ latere, neque etiā ex humiliori ipſius ſede, multóque adhuc minus ex ſuperiori potuiſſe initiū ſumere. Atque hinc liquet, eam ſub corde educi haud potuiſſe. nam alia opus fuiſſet vena illi dorſi interuallo offerenda, quod intēr illius ortum ſedémque, vnde nunc principiū ſumit, reponitur. Deinde nimium ſuſpenſa, & parum firmata eſſet, ſi ſub corde enata, ad vertebras protenderetur: præterquam quod homini à caua in cordis inuolucro adhuc repente, tū enaſci debuiſſet. Quod etiam argumēto eſt, illam à caua è regione dextræ auriculæ non enatam: & hic ſanè illi obfuiſſent, vena arterialis, & arteria venalis, & dein aſperæ arteriæ ſoboles in pulmones primùm ſub cordis baſi diſſectæ: adeò vt illarum cauſa, aut tam altè, priuſquam dorſum adire potuiſſet, neceſſum illi fuiſſet ſcandere, atq; modò initium ſumit: aut tam demiſſe deduci, ac ſub corde principium aliàs obtinuiſſet. Hic ſpeciminis argumentorum, quibus ex venarum ſerie Galenū homines non ſecuiſſe mihi perſuadeo, finē poſuiſſem, niſi Syluius peculiaria loca aliàs omnia ſubticēs

Galenũ internas, & in alto latitantes brachij venas, in homine non vidisse.

priuatim ægrè tulisset in meis libris legi, Galenum externas & sub cute reptantes duntaxat venas in homine, citra sectionem vidisse: quod mihi tam verisimile est, quàm quod maximè. Noui enim, in nulla vasorum serie tantum esse discriminis, atq; in venis cutem cubiti & extremæ manus subeuntibus, vt raros homines eadem prorsus serie donatos videamus. Quia tamen Galeni eius seriei in tertio de Administrandis sectionibus descriptionem, plurium brachiis, saltem in maiorum ramorum ductu, conuenire animaduerti, facilè in animum duxi, eas venas illi ita visas, vt in sanguinis misione eas in dies intuemur: sed Galenum in alto corporis latitantem ramorum seriem spectasse, nequaquam credidi, quum eius descriptio magna ex parte illi non conueniat. Vt enim taceam, nos in humerariæ ortu hactenus falsos, quàm à iugulari altius multo quàm axillarem, cui cauæ in iugulo partitio originem præbet, enasci, ac nescio quibus modis secundum clauiculã contorqueri, libris fidentes putauimus, non intuemur humerariam circa cubiti articulum aliquo pacto penitius ramũ notatu dignum immittere & cum alio axillaris venæ ramo venã similem illi constituere: quam sub cute ex duabus conflatã propaginibus, communem rectisimè nuncupamus, aliis

quibusdam

quibuſdam mediæ nomen illi tribuentibus. Quum tamen Galenus in profundo corporis eundẽ ſcribat fieri venarum congreſſum, quem in ſuperficie prius commemorauerat: parum animaduertens, axillarem mox à ſuo in brachiũ ingreſſu, in duos truncos partiri, ac vnum cuti quodammodo exporrectum, tandẽ illum fieri, quẽ Galenus totius axillaris nomine habuit. Verùm grandior trũcus, hinc inde inſignes à ſe diffundens propagines, arteriæ brachium petenti toto ingreſſu iunctus, ac inter duos cubitum flectẽtes muſculos reconditus in cubitum fertur. eandem cum arteria diſtributionẽ (vti à me ſcriptum eſt) ad digitorũ vſque extrema tentans, neq; quicquam cũ humeraria cõmune ſibi vendicans. Imò reperias non paucos, quibus ne veſtigium quidẽ humerariæ circa cubitũ inuenias, illo quem narraui grandiori axillaris venę trunco, cuti facilè propagines offerente, quibus humerariæ vice Natura vtitur. Ad hæc, ratio Galenum mouere debuiſſet, amplas omnino venas radio, & vlnæ, & extremæ manui, debuiſſe in alto corporis diſtribui, illis multò inſigniores, & eandem magis in omnibus hominibus ſeriem ſeruantes, quàm illæ ſunt ſuperficiariæ, inter cutem & carneam membranam ſparſæ. Quod quum ſit, quî quæſo Natura tam

negligens

negligens esse posset, vt venam sub cute per brachii longitudinem, ídque externa illius sede, duxisset, ipsam nimirum humerariam, à qua dein media portio venarũ constituenda foret, quæ cubiti & summæ manus ossibus & magno numero illa amplexantibus musculis erant distribuendæ? Quinimo si Galeni orationem exactè discusserimus, etiam axillarem illi notàm, veluti sub cute totam supra cubiti articulum positam, recensuit: à qua dein propaginem illam enasci scripsit, quæ cum humerariæ propagine in profundo coiret. Adeò vt quũ hæc videre, & in tanto doctissimorum hominum cœtu, præsenti bus corporibus, & Galeni descriptionibus non oscitanter propositis, demonstrare solitus sum: profectò dignus fuissem, quem Natura oculis priuasset, si non pòtius Galeno, quàm illi oscitantiæ neutiquam accusandæ, reclamassem, méque, raram Naturæ industriam calumnians, & manibus & oculis indignum ostendissem. Cæterùm quum hæc de brachiorum venis disceptatio, ad vitiosas potius descriptiones, aut ad ea, quæ Galenus præteriit, referenda sit, quàm vt simias, & non homines, ipsum secuisse docerem: illi nunc prorsus supersedebo, orationẽ ad alia organa relaturus. Molestior enim est vasorum distributionis enarràtio, quàm vt alias

differentias

differentias adhuc in illa proponendas putem. Qua etiam ratione, in differentiis neruorum commemorandis ero succinctior: atque vna tantum non negligenda in medium adferetur, circa neruos sacri ossis & coccygis occurrens. Homini enim sex neruorum paria ad sacrum os referuntur, ac primum quidem inter elatiorem sacri osis sedem, & infimam lumborum vertebram exiliens, nihil peculiare ab illis sibi vendicat qui thoracis & lumborum vertebris asscribuntur. Verùm quinque humiliora paria, non ita ex sacro osse prosiliunt, sed priusquam sacri osis foramen dorsali medullæ paratũ egrediuntur, in vtroque latere nerui inuicem abscedunt, vna portione antrorsum, altera retrorsum petentes. ad eam nimirum rationẽ, qua hominis sacri osis foramina elegantisimè cælata retulimus: dorsali interim medulla ex sacri osis fine, posteriori in parte decidente. In simiis verò, primum sacri osis neruorum par, & deinde duo reliqua, hominis neruorum egressui conueniunt, neque illis plura tribus in osse sacro coniugiis possunt asscribi. At dorsalis medulla inibi non cessans, sed per osicula, quæ Galenus coccygis osis loco habuit, quæque lumborum vertebris imagine plurimum respondent, repens, tot neruorum paria dimittit, quot osicula perreptat,

Ducta ex neruis ratio nes, quibus homines à Galeno non sectos esse constat.

reptat, quæ Galenus in ſimiis tria cēſuit, triáque ob id paria coccygis oſsi aſſcribens: quum interim à vero coccygis oſſe nullus in homine pendeat neruus, neque dorſalis medulla in illud pertingat. Non eſt interim negligendum, caudatis ſimiis canibúſq; haud tria tantùm paria ad illorum coccygis oſsis oſsicula referri, verùm tot, quot illis eiuſmodi obtigerunt oſsicula, ſunt quoque neruorum paria aucto numero recenſenda. Adeò vt Galeni in libro de Oſsibus deſcriptio, in neruorum ſerie ad ſimias, neutiquam verò ad hominem ſit referenda. In fragmento autem de Neruorum ſectione, quod vix Galeno aſſcribi cuperem, aut ſaltem deprauatum haberi velim, illorum neruorum nulla incidit mentio. Quam aptè verò, quum libros de Vſu partium ſcriberet, eos aſſecutus ſit, nemo ambiget, qui illum quatuor duntaxat oſſa ſub lumborum vertebris tunc enumeraſſe, vel cognouiſſe, perſpectum habet. Quia tamen non multùm à numero parium recenſendo, in illis libris aberrat: aliorum anatomicorum opera, qui homines ſecabāt, eo in loco vſum eſſe, mihi in animum ducere cogor. Præterea, ex deſcriptionum, quibus neruorum brachium & femur petentium ſeriem, vt eam in ſcholis oſtendere ſoleo, pro mea virili perſequor, cum Galeni

deſcriptio

ſcriptionibus collatione,ſatis conſtat, eas non eſſe conformes. Num verò id in ſimiarũ ad hominẽ differentiam vndequaque reiiciendum ſit, ideo non ſubiiciã, quòd neruos ſimiarum ſedulò aggreſſus non fuerim. At nũc tempeſtiuũ erit, aliqua in viſceribus, corporíſque cauitatibus diſcrimina, in præſentem perſuaſionẽ quoque cõmemorare: vbi primùm omenti (vt peritonæi in porcis & ſimiis duritiem ſilentio prætereã, quæ Galeni circa id adminiſtrationes facile in animalibus illis admittit: quum interim ob tenuitatem mollitiémque in hominibus, parũ voti compos fieri ſoleam) ſitus ſeſe offert. Rariſsimos enim omnino reperies homines, quibus omentum inteſtinis ad pubem vſque obuolutum viſitur: ſed magna ex parte ſuper coli regionem, quæ ventriculo ſecundum corporis latitudinem exporrigitur, retractum ſpectatur, humillima ſua ſede, quæ in ſiniſtro latere magis quàm dextro deſcendit, ad vmbilici regionem neutiquam pertingens: quanuis manuum dein opera deorſum velli, ac inteſtinis ad pubem vſque obduci queat. In ſimiis verò & canibus, nunquam non ſuper omnia inteſtina ſic extenſum occurrit, vt inter veſicam & rectum inteſtinum in maribus quidem, in femellis autem inter vterũ & veſicam quoque ſubſiſtat. Dein mè nõ fugit, homines

Rationes quædam ex iis quæ peritonæo continentur, deſumptæ.

hominesἐπιπλοκομιτὰς aliquibus ab omen ti mole & eius gestatione appellatos, atque Galenum inde homini maximum obtigisse omentum arbitratum: quum meo iudicio porcos,canes,simias, multò maius quàm hominem nancisci censeam, vti ex tabe confectis, & rursus obesis admodum mulieribus conijcere cogor. Neque abdomen præpinguibus his hominibus, sesquipede extans, vt fortè Galenus sibi persuadebat, eam molem tumorémque ab omento minima ex parte sibi vendicat: quanquam id Galenum sensisse, non mirum esse debet, quum nullibi constet ipsum adipem inter cutem & carneam membranam hominibus repositam, vt antea monui, cognouisse. At notatu magis dignum discrimen, quo Galenum hominem non secuisse colligas, ex omenti ad colum intestinum nexu occurrit. In canibus enim ne fibræ quidem alicuius beneficio intestinis committitur: in hominibus autem tota coli pars, à liene sub iecore exporrecta, nullius corporis interuentu dorso alligatur, aut veluti à mesenterio cõtinetur, quàm ea mẽbrana, quæ quidẽ Aristoteli & multis anatomicis propter hominũ sectionẽ omenti loco nõ censetur, sed mihi pro humiliori ipsius membrana est habenda: quòd perinde atque humilior omẽti in canibus & simijs mẽbrana,
venæ

venæ portæ & arteriarum & neruorum seriem suffulcit, ac corpus illud glandulosum ventriculi posteriori sedi substratum continet. Ea itaque membrana, colum in hominibus dorso firmat, & dein omenti humilior posteriórve potius pars quæ sub colo, intestinis obducitur, veluti à colo initium sumit, non manifestò illi omenti parti continuatum, quam colo mesenterii vice hoc loco hominibus esse diximus: quũ interim in simiis par propemodum, vt in canibus, spectetur continuitas, ac fibris tantum aliquot, & raro nexu priuatim in simiis (vti rectè à Galeno scriptum est) colo committatur, adeò vt simiæ medium quid inter homines & canes sortitæ sint: euidentissimúmque haberi debeat, in omẽti historia Galenum simiam, neutiquam verò hominẽ descripsisse. Quod num & in intestinis vsu venerit, liquidò deprehendetur, quùm cæcum intestinum in canibus viderimus amplum & magnum, atque adhuc amplius in gliribus & sciuris: ac dein veluti ex dextro coli latere pronatum, aut colo continuum: in homine verò spectauerimus gracile illud lumbrici modo inuolutum corpus, hic ex coli intestini initio ex sinistro magis latere eductum, & pariter cum cæco canum intestino in dextro ileo repositum. Si inquam hæc expenderimus,

proculdubio Galenũ hominis intestina examinasse diffitebimur: atque ex illius historia, omnes, qui Galenum secuti sunt, medicos, saccum quendam in homine finxisse annuimus: quum gracile illud corpus in hominibus nulla ex parte crassiorum intestinorũ numero asscribi valeat, neque ambigendũ sit, à veteribus cæci intestini nomine donatum fuisse. Verùm si quis simplicem canis, ad dextri renis regionem, intestinorum seriẽ expenderit, ac dein hominis globum illum extuberantem, coli intestini exordii, & gracilium intestinorum cum ipso nexum, & appendicis cæcum intestinum appellati exortum, animaduerterit: quámque illa diffusa & eleganti historia opus habeant, non neglexerit: meo sanè iudicio promptissimè concedet, Galenum hæc in homine non esse scrutatum: ideóque non aliam in suis libris historiam, quàm quæ cani accommodari posset, reliquisse. imò si canis intestina non diligenter examinassem, atque Galenum de simiis tantùm sermonem instituisse fuissem arbitratus, sanè propter aliorum anatomicorum sentẽtiam, Galenum cæci intestini mentionem fecisse faterer: quum (si rectè memini) caudatæ simiæ in hoc à canibus varient, quòd nullo cæco intestino sint præditæ: præterquam quòd Galenus interdum intestina

enumer

enumerans, cæci nullam faciat mentionem. Sed demus hæc esse exigua, quánam oscitantia quæso putaremus Galenum præteriisse anfractum, ductúmque coli intestini, qué versus vmbilicum in dextro latere molitur, vbi recto intestino est conterminum, si ab illo in homine ita fuisset animaduersus, vt in canibus nullo eiusmodi anfractu colum ferri spectauit? vti quoque reuolutionis non meminit, quã colũ supra lienem molitur, medicis, quũ de sinistri lateris colico cruciatu disceptant, neutiquam parui pendendã. Adhæc, vt aliquãdo ab intestinis me expediã, si Galenus tã hominis quàm porci ac bouis intestina spectasset, & nõ hominis intestina canibus & simiis respõdere fuisset arbitratus, neutiquam apud illum legeremus, quorundam animaliũ colum intestinum validis ligamẽtis donari, ac vtrinque veluti in globulos extuberare. nã proculdubio eiusmodi coli formam homini tribuisset, illũ non ab animalibus distinguens, quæ parem hac imagine coli cõformationem obtinent. Haudquaquam enim ignoras, quantum in coli intestini hominis & porci, forma structuráq;, à canum intestino, quod Galenus humani intestini vice descripsit, differentiæ ac discriminis appareat. Ex Galeno non adeò conspicuè, atque ex illum secutis anatomicis colligere

mum & secundum fœtus inuolucrum deferente, in natis animalibus prorsus absumi: perinde atque in canibus non admodum senibus, eorum vasorum nullum extat vestigium: quum tamen in hominibus ad extremum vsque senium, quatuor illa organa secantibus sint obuia, non quidem caua, & eodem quo ante partum munere fungentia, sed funiculorum modo conspicua, multóque adipe enutrita. Adeò vt vmbilici vena elegās admodū vinculū iecori humano pręstet, quo anteriori peritonæi sedi (quemadmodū paulo antè dicebam) nectitur. Quanuis pari quoque ratione, vesicæ ad peritonæū coalitus, indicio sit, humanam vesicam Galeno non obseruatam. Videmus enim canis ac simiæ, vti bouis & ouis, vesicā toto ipsius corpore seu fundo, vix processu quodam & leui membranéoque ligamento peritonæo committi: quum interim tota anterior humanæ vesicæ sedes peritonæo pertinacissimè connascatur, neq; vlla in parte ab illo dehiscat: præterquam quòd commemoratę fœtus arteriæ, & meatus vrinæ fœtus deducendæ paratus, ad hunc connexum non persunctoriè conferant, longéque aliā hominibus quàm dictis animalibus vesicæ nexus speciem parent. Quàm verò discrimen hoc sit expendendum, inde non leuiter iudico, quòd tot

vulnera ex pube in vesicæ amplitudinem pe netrantia, ideóque vrinæ viam prębētia, leui opera curari experior. quum interim, si par in homine atque in cane vesicæ ad peritonæum foret commissura, & nō maior quàm ad intestina, aut ventriculum continuitas, in illorum vulnerū curatione nulla esset relicta spes. Pręterea, si Galenus lienis sitū, ipsiúsque ad ventriculum nexum paulò absolutius descripsisset, possemus dubitare, num ex canum sectione lienem adeò in corporis anteriora, ac deorsum ad humillimam ventriculi sedem locari, & tam obscurè necti arbitratus fuisset, quàm medicorū anatomicorúmque vulgus existimat. est nanque non mediocris in homine ad canem, aut simiam, hac in parte differētia. Cæterùm ex prolixa penis apud Galenum historia, & qua plurimum oblectatus videtur descriptione, ac dein ex sedula virilis membri dissectione, nihil sanè manifestius est, quàm id à Galeno nunquam esse tractatum. Sedulò enim illius compositionis rationem exquirens, & boum taurorúmque penis, quo in scuticis aut interdum vinculis quibusdam apparandis vtimur, memor, cauum nescio quem neruum effingit: aliáque multa, duobus illis corporibus humanum penem præcipuè efformantibus parùm conuenientia profert, quæ fungosa &

veluti

 275

veluti carnea constant substantia, crassa insigniter membrana, conuoluta: quemadmodum Aristoteles, aut is, ex cuius relatu ipse anatomica conscripsit, non perfunctoriè videtur animaduertisse. adeò sanè, vt Galeni historiā meæ satis diffusæ, neque hic ob prolixitatem repetendæ descriptioni, aut virilis penis inter secandum structuræ conferēti, nihil manifestius occursurum sit, quàm illa eleganter tradita, quæ citra anatomen erant obuia: illa verò, quæ eius beneficio venerant examinanda, ab hominis constructione multis numeris variare. Vt verò vterus tum in situ, tum forma, nexu, substantia, vasorum insertionibus, ac iis denique omnibus, quæ in partium historia examinamus, permulta habet animaduersione digna, & quæ non leui succinctóq; sermone, à Galeno in primis, Attico, & laborem in scribendo haud fugiēte, comprehendi possent: nō mirū videri debet, si, quum peculiarem de Vteri dissectione librum descripserit, mihi ex cōmuni, qua illum homines non aggressum duco coniectura, pleraque occurrant, quibus meæ sententiæ robur adiiciam. Primùm itaque in libro de Vteri dissectione animaduertendum venit, quòd vaccæ & capræ vterum muliebri non semel ex proposito similē esse testatur. neque ipse alicuius inter eos

vteros meminit diſcriminis, niſi quòd alio-
rum diſſectionis procerum authoritatis oc-
caſione, nonnullis apertè contradicere non
auſus fuerit, quæ illorum aliqui de muliebri
vtero priuatim ſcripſerant, quæ interim in
ſuis vaccarum vteris non occurrerent. Ait
enim, illis non facile contradicendum, quòd
conſtaret ipſos anatomes cognitionem non
in brutis animalibus, ſed in hominibus ade-
ptos: ſibi id quoque nõ aſſcribens, ſuas ſimi-
as ſermoni, mulierum loco, inſerens. Deinde
quum nonnulli rurſus à Galeno commemo-
rati diſſectionum profeſſores, caprarum &
vaccarum vterum (ex quorum numero fuit
Praxagoras) deſcripſiſſent, prioribus diſſo-
na tradentes, nõn ſine voluptate, qui mihi ſe
canti adeſſe ſolent, in ſcholis obſeruabant,
quàm anxius videatur Galenus, quorum ſen
tentiæ ipſi acquieſcendum ſit, quídque in vni
uerſum de vtero ſtatuendum veniat: quòd vi
delicet in vaccis poſteriorum hiſtoriam re-
periret, prioribus tantum tribuens, ac ſibi
non ſectarum mulierum conſcius, vt apertè
illorum ſententiam refellere nollet. Quan-
doquidem igitur humanus vterus à vaccino
plurimũ differt, in promptu ſunt argumen-
ta, quibus Galenum, vterum humanum non
ſecuiſſe, planè liceat cognoſcere. Vaccinus
enim vterus os ſacrum in ſitu excedit, ab
inteſt

intestino recto etiam illic supra vasa lumbis exporrecta sursum declinans: vbi lumborũ infimæ consistunt vertebræ: adeò vt hic Galeni descriptio illi quadret, quum non prægnans mulieris vterus situ nõ tam altè ascẽdat, vt longo interuallo eousque pertingat, vbi sacrum os infimæ lumborum vertebræ committitur: neque etiam perinde, vt vaccarum ac canum quoque vteri, vesicam in superiora excedit. longissima enim est quadrupedum vteri ceruix, seu collum: idque magis erectum, quàm vteri muliebris: adeò, vt vel huius gratia situm esse varium, nemini mirandum sit. Atque ex hoc differente situ, non possumus ambigere, Galenũ muliebris vteri ceruicis longitudinem digitis duntaxat ex virilis penis longitudine metitum esse. nam aliàs non tam altum vtero adscripsisset situm, si vel illa ipsi constitisset. Formam vteri describens, Herophili sententiæ videtur acquiescere, quum illam vesicæ comparat. At nonnihil infrà non amplius sibi consentit vbi de cornibus disputans, etiam aliquousque Herophili verba mulieribus congrua, in suum vsum refert: & pergens varia anatomicorum exposita sententia, se iudicem statuit, ac demum vaccinum vterum humano similem affirmans, se turpiter prodit, cornua & formam, quod ad mulieres attinet,

ſecus quàm Herophilus,non verè enarrans. Eſt enim humanus vterus quodammodo veſicæ inſtar rotundus, anteriori & poſteriori ſede cōpreſſus,ac proinde latior,quàm profundior.Deinde ſuperiori ſede,videtur quoque nonnihil depreſſus, & quartam circuli partem,aut creſcentem modò lunam referre.quum aliàs,ſi veſicæ inſtar protuberaret, ſemicirculum ex toto circulo exprimeret. atque ita ſuperior vteri pars veluti in tubera ceſſat,capitis vituli in modum,quod cornua paulo pòſt eſt educturum. Ea tubera apicésq; Herophilo cornua,in muliebri vtero,fuerunt indubiè nominata. In canibus & ſuibus vterus ſtatim ex ſui fundi cum ceruice coalitu,in duas partes ita dirimitur, ac ſi indicem à medio maximè abduceres, & ſingulos digitos,ſingulas vteri partes fingeres.Hæ non prægnantibus nullibi inflexæ apparent: prægnantibus autem, pro fœtuum numero complicantur. Illi enim ſeriatim in iſtis vteri partibus continentur. vnde etiam qui eorum animalium hiſtoriam ex ſectione narrauerunt, illas vteri partes, quum magno & inſigni cornu ſatis reſpondeant, cornua appellarunt,illis fœtus contineri & amplecti non incommodè tradentes. In vaccis verò omnia ſecus habent: fundum enim, ſi integrum & extimo ipſius inuolucro non

detectum

derectum spectaueris, à ceruice sursum simplex longo ductu ferri visitur, forma nō globosa, sed quasi tereti anteriùs & posteriùs, perinde ac si duo digiti inuicem fascia obducti proponerentur, compressa. Dein fundum quasi in duo arietum cornua inuicem cedentia dirimitur. Neque scio, an quicquā in vniuerso corpore propius alicui assimilaueris, atq; has vaccini vteri partes arietum cornibus comparare possis. Et quoniā foetus in altera fundi parte (est enim illud, vt mox dicam, geminum) humilius subsistit, quàm vteri in ea cornua est deductio: & quoniam idcirco in illis foetus, vt sic dicam, non complectitur, quid mirum est, Galenum in cornuum narratione ita esse perplexum? quum de differentibus prorsus inter se vteris, pugnantia occurrerent anatomicorum dogmata? Verùm pulchrè & callidè sese subductum putat, quando cornuum actionem, functionémque in alium locum referendam censet: quem apud illum nusquam reperias. Seminalium vasorum ingressus omnibus vteris accidit, in extremos illius apices. mulieribus quidem, in protuberantia vtrinque superioris vteri sedis capitula: canibus autem, in summum partium, quas diremptis inuicem digitis comparauimus: vt vaccis in apices earum vteri partium,

quae

quæ arietum cornuum modo, bellè implicantur: vti à Galeno quoque optimè est animaduersum, id alios latuisse dissectionum professores attestante. Quanquam non satis augurari queo, quænam vasa Galenus Herophilo, & aliis quibus contradicere ob magnam quæ in aliarum partium enarratione occurrit diligentiam, vereretur, cognita scribit, quæ ceruici vesicæ insererentur. Videtur nãque Galenus arbitrari, non minus quàm in viris, glandosum illum asßistentem nobis appellatum muliebris vesicæ ceruici connatum: ac dein vasa comperiri, quæ à testibus vesicæ ceruici in mulieribus ad corpus illud implantarentur. Si Galenus id apud Herophilum legit, ipséque in eadem fuit sentẽtia, lubens fateor, me illud glandosum corpus, neque etiã vasa illa seminaria à testibus delata, in mulieribus, vt neque in brutis pariter, inuenisse. imò Galeni authoritas mihi hac in parte tãtisper suspecta erit, donec ab aliquo huiusmodi in corporibus reperiri audiuero: atque quã ratione ipsa expendere poßim, certior reddar. quorũ nullam interim in mulieribus neceßitatem expendo. Nolim enim hic de prægnantium, quibus fundi vteri os arctißimè claudi nullis non in confesso est, coitu quicquam comminisci. Similis mihi est sententia de venis & arteriis, vterum, præter

vasa

vasa seminis materiam deferentia, ab illis quæ in renes feruntur, petentibus: quæ Herophilus in quibusdã mulieribus videri tradidit. vti Galenus illum in multis mulieribus eas reperisse nõ dubitat: aliter scripturus, si & ipse quoque mulierem vnquam fuisset aggressus, ac perinde vt in simiis illas desiderari animaduertisset. Nam quum ait, non nisi rarissimè in simiis illas venas arteriásque à se repertas; non aliter mihi persuadeo id ab ipso scriptum, quàm ego variam neruorum & vasorum in quibusdam sedibus seriem commemorans, aliquando hoc, aut illo modo ipsam occurrere, vel ideo adiicere coactus sum, quòd Galeno, etsi secus semper obseruassem, initiò repugnare veritus sum.

Huiusmodi in meis libris locus est, de humerariæ à caua ortu, de neruorum in tibia & pede distributione, ac quorundã neruorum in brachio congressu. Verùm sermo ad vterum est reducendus, cuius ad alias partes contactũ à Galeno in mulieribus imaginari, situs & forma ipsum latentes plus satis arguunt. Vti magnitudinem male cõmemorat, arbitratus vteri fundum in mulieribus multo maius esse, quàm re vera visitur. nunquam enim non prægnantis mulieris vterus mihi occurrit, cui trium digitorum latitudinem tribuere potuissem: neque etiã fundi

fundi longitudo vnquam trium digitorum latitudinem superauit. Ceruicis longitudo pro illius extensione varia se exhibuit. est enim corpus membraneũ, neruoúmque, ac proinde plus quàm nonnullis arrideat, sequax. Quare etiam opinor, ex pudendi muliebris cum vaccarum & caprarum discrimine, Galenum arbitratum esse, ceruicẽ vteri muliebris tam musculosam & carneã esse: atque illam aliter quàm reuera sit, cõmemorat. Rursus, vt Galenus duos sinus in vaccino vtero rectè cõstituit, quũ vnicus in muliebri sit: ita quoque vaccini vteri tunicas rectè describit, procul ab vteri muliebris constructione aberrans. Est enim vna peculiaris in muliere tunica, quæ alià à peritonæo & ligamentis vterum continentibus pronata, obuoluitur. in vaccis vero, vt fundum vteri statim in duas partes diuisum diximus, ita quoque vtraque pars sua peculiari efformatur tunica, adeò vt hoc nomine Galenus vteri tunicã prodiderit esse geminã, cui alia simplex à peritonæo obducitur: quam ideo vnius tantùm loco habet, quòd duas fundi partes ita simul inuestit, vt inter duarum partiũ commissuram nõn intercedat, fasciæ in modum, qua duos digitos aut cornuũ arietis radices ac principia simul vnáq; obuolueres. Occurrit enim vt in vteri forma, ita quoque

In tunicis propter vteri diuisionẽ differ ẽtiã, qua Galenus muliebrem vterum à vaccino differre ignorauit. In præsentia, ne vteri sermonem nimium educam, prætereundus nõ est locus libri de Vteri dissectione, quo Galenus perinde anxius perplexúsque mihi videtur, atque nos interdum versatilem animum huc atque illuc impelli sentimus, quoties pugnantibus authorũ dogmatibus obruimur. Legerat enim Galenus primarios dissectionum professores, muliebrẽ vterum acetabulis priuare, & tamẽ cornutorũ animaliũ vteris ea tribuere. aliis interim, qui perinde atq; ipse vaccinum vterũ muliebri similem ducerent, acetabula vtero asscribẽtibus. Huc etiã accedente Hippocrate, qui in Aphorismis acetabulorũ meminit, aliud longè eo nomine subaudiens, quàm id cui ab acetabuli nominis in dissectionibus institutore, ipsum attributum, nemo debet ambigere, qui variorum vterorũ sectionem est aggressus. Mihi enim facilẽ constat acetabuli nomen ad tria inter se diuersa, ab authoribus relatũ: adeò vt ex rei cognitione, quid quisque sibi vellet, Galenũ animaduertisse oportuerit. Primũ itaque acetabuli nomine in rotundis, & instar semisphæræ cauis sinibus describendis vtimur, hac ratione omnes profundos ossiũ sinus, ac in primis ossis coxendicis sinum

quo

quo femoris caput ſuſcipitur, acetabulũ nun cupantes: nomen, vt in meis libris tradidi, ab herbæ nobis acetabulũ, aut veneris hortus, vmbilicúsve nuncupatæ, & acetabuli menſuræ forma, ducentes. Iam in vaccino, aut ouillo, aut bubulo, aut ceruino vtero, qui nuper concepit, plurimæ foueæ conſpiciuntur, quę labris ſuis in vteri cauitatem protuberant, & ita ſinuatæ ſunt, ac ſi quis dimidias illis impreſsiſſet piſas. adeò vt nemo ita à me admonitus ambigere debeat, ſinus tales acetabula primùm eſſe nũcupatos. Quia verò illi cõſurgunt, parantúrque ex tuberibus in vtero non prægnante ita conſpicuis, vt illos proſtã tibus in ano venulis, vnde ſanguis nonnunquam per interualla promanat, anatomici aſsimilauerint: mirum non eſt, & ipſis tuberibus nomen acetabuli ſecundariò eſſe accõmodatum, vtcunque parum aptè: quum ſinus, niſi animal cornutum aliquandiu genituram retinuerit, neutiquam ſint. Rurſus quia ex illis ſinibus venæ & arteriæ in extimum fœtus inuolucrum procreantur, non mirum eſſe debet, venas illas & arterias de nouo inter inuolucrum id & internam vteri ſuperficiem generatas, acetabulorum nomine quibuſdam appellatas, vti nimium ſanè conſtat, Hippocratem eo nomine vſum, quã do de bimeſtri aut trimeſtri abortu ſermonem

nem instituebat, & rationem (quã aliàs ferè semper subticere solet) ad mucũ retulit, quo noua illa & inualida vasa, quibus genituræ suffulcitur, turgerent. Certum enim est bimestrem, & multò adhuc minus trimestrem fœtum, vel in vaccis, sinibus illis solis, aut asperitatibus ita retineri, vt sepias & loligines suis promuscidibus, quas acetabulis plenas cernimus, ad scopulos asperásque regiones hærere nemo ambigit. Quum itaque eiusmodi vasa in mulieribus perinde atque in vaccis habeãtur, acetabuli nomen illa ratione non esset perperam mulieri in eo significato attributum. Verùm quia muliebris vterus tubera illa extantia in sua amplitudine neutiquam exhibet, & quia deficientibus tuberibus sinus illi ad formam sinus coxendicis ossis exculpti, constitui nequeunt, liquidò patet, neque primum, neque secundum acetabulorum nomen, mulieri asscribẽdum. adeò vt Galenus hic minimè perplexus fuisset, si muliebri vtero cum vaccino pugnante, sese etiam exercuisset. In fœtus quoque inuolucris permultum est discriminis, sed opportunius ad parum veras descriptiones illa asseruabimus, ad secundam nunc corporis cauitatem, thoracémve, sermonem dirigentes. Qui succinctior futurus est, propter venæ cauæ ductum superius cõmemoratum, in cu-

Nõnullæ cõiecturæ ab illis partibus pendentes, quæ thorace continentur.

ius explicatione memini, quónam pacto interdiuidentes thoracem membranæ in canibus & ſimiis, inſignem ſupra neruoſam ſepti tranſuerſi partem, & ſub cordis canini inuolucro conſtituant cauitatem, in homine neutiquam occurrentem. Vti neque peculiaris pulmonis lobus ſeu fibra inibi reperitur, quæ illam cauitatem occupans, manus & elegantiſsimi fulcri modo, cauam venam illac prorepentem ſuſtineret, tutóque deduceret, & quinta pulmonis fibra à Galeno eſt nominata: quum alioquin duæ in dextro, & totidem in ſiniſtro latere inuenias. adeò vt hæc cauitas, & illa pulmonis fibra, Galenum ſimias canéſque, non autem homines ſecuiſſe, planè comprobent. Perinde atque cordis inuolucrum, quod Galenus à ſepto tranſuerſo diſſitum, illíque non connatum, narrat, vti ſanè in canibus & ſimiis tantum à ſepto remouetur, quanta nuper commemorata viſitur cauitas. In homine autem, tota humiliori ſua ſede, inſigni amplitudine ſepti tranſuerſi neruoſæ regioni connaſcitur, vnitúrq; , & alium prorſus ſitum in homine quàm in canibus aut ſimiis ſibi vendicat, pro cordis nimirum ſitus varietate. neceſſum enim eſt, arculam inuolucrúmq; cordis parem cum illo ſitum obtinere. Quòd verò alius cordis ſitus in hominibus, quàm in canibus & ſimiis, occurrat,

tat,ex anatome & ratione liquidò cõstat. Si enim expenderimus ossis pectoris in hominibus longitudinem, illam cum canino pectoris osse conferentes: promptè etiam animaduertemus, humanum cor alioquin ex proportione maximũ,non tam rectum atq; secundùm longitudinem corporis incedentem situm sibi vendicare, quàm Galenus in simiis & canibus cordi asscribit, nósque inter dissecandum apertissimè obseruamus. Humani enim cordis base thoracis mediũ, quod ad dextrum & sinistrum spectat,occupante,ac veluti transuersim locata, reliquum cordis corpus in sinistrum latus admodum obliquè deorsum fertur, sinistræ septi transuersi sedi innitens, quemadmodum inuolucrum septo inibi connatum retuli. Perinde profectò, ac si humanum cor ad transuersum hunc situm cogeretur, neque liberè rectius deorsum duci potuisset. Vti caninum cor locari nouimus,quod suo mucrone, non autem toto corpore, ex obliquo nonnihil situ, ad sinistrum latus sursum nutat. Quum itaque Galenus eum situm in canibus & simiis obseruauerit, hominémque nunquam aggressus fuerit, haud mirum nobis esse debet, humani cordis situm ab illo non commemoratum:& Galenum simplici situs sui enarratione non contentum,

quinimo in Aristotelem & alios prolixè inuectum, qui humani cordis, ita vti in anatome occurrit, & ratio quoque dictitat, situm nobis tradiderunt. Cæterùm quod ad cerebrum attinet, nimium constat, boum cerebra ad illius inspectionem & anatomen à Galeno esse adhibita, quum nullius animalis cerebri alioquin apud illum fiat mẽtio: & quia in cerebris boum, vt ferè & aliorum animalium, non magna cum hominibus est differentia, paucæ occurrunt coniecturæ, quibus in tertia corporis cauitate, in ipsa nimirum caluaria, Galenum homines nõ secuisse conficeremus. Atque harum vna, neque illa vulgaris, ex cerebelli situ & conformatione dependet. In bobus enim, quemadmodum Galeni quoque habet descriptio, cerebellum posteriorem occipitis sedem occupat, extra cerebri posteriorem regionẽ in posteriora eductum: quum tamen in homine prorsus cerebro subiiciatur, & extima cerebri in occipitio pars, in posteriora & in occipitium multò magis protendatur, quàm cerebelli posterior sedes. Deinde bouis cerebellum altius in occipitio conscendit, quàm hominis, cui cerebellum superiori sede est latum & compressum, bouis interim cerebello in ea sede rotũdo & sphærico, ac ad suturæ Λ imaginẽ exprimentis elatiorem sedem vsque conscendente.

Rationes ex ijs quæ caluaria cõtinentur petitæ.

dente. Quum tamen humani cerebelli apex in medio tantùm ductus consistat, qui à foramine dorsali medullæ in occipitis osse exculpto, ad dictam nuper suturæ Λ similis sedem metitur. vnde etiam non mirũ est, Galenum in situs congregationis duorum primorum duræ membranæ sinuum descriptione, haud obscurè ostendere, in bouis, non autem hominis dissectione seversatum. Consistit enim congressus ille ad elatissimã nuper commemoratam cerebelli sedem, quę in hominibus à bobus differt. Galenique descriptio his satis conuenit, ab illis interim abhorrens. Vti etiam plexus arteriarum ad cerebri basim in bobus magis, quàm hominibus, à Galeno visus narrabitur, vbi illum in rerum historiæ veritati pepercisse, paulo pòst enitar ostendere. Iam enim nimius videbor, in differentiis inter hominem & alia bruta adferendis, ex quibus Galenum hominum corpora non spectasse comprobarem. Vnde etiam illis finem imponam, simul atque addidero hoc in primis apud Galenum mirandum, quod suis confidens simiis, toties veteribus dissectionum professoribus immeritò contradixerit, illósque oscitantiæ arguerit, quòd quæ ipse in simiis reperiret, illi aut omisissent, aut aliter descripsissent, prout nimirum in hominibus illa ipsis obuersabantur. Atq; huiusmodi sunt.

Loca nonnulla, quibus Galenus apertè Veteres reprehendit, quòd homines, nõ autẽ cum illo simias secuisent.

locus ſeſe offert in futurarum ſuperioris maxillæ hiſtoria, vbi Galenus alios anatomicos duas non vidiſſe, aut quaſi non expendendas præteriiſſe ſcribit: quum interim Galenus ex ſimia in eam opinionem venerit, illis hominis fabricam rectè narrantibus. Talis quoq; eſt proceſſus ille in lumborum vertebris, quo ſimiæ & canes donantur, quem ab aliis prçteritum neglectúmque ſcribit, quum homines illo deſtitui, nihil ſit certius. Dein quum ipſi totum pectoris os gladio compararunt, Galeno interim mucronatam cartilaginem ad gladium propter ſuas ſimias & canes referente. Quàm prolixè & ſæpe Galenus veteres arguit, quòd muſculũ ex carnea membrana in axilla & thoracis latere efformatũ non cognouerint? quum is in hominibus neutiquam reperiatur. Neque minus ſibi placet, quòd ex muſculis ſcapulã attollentibus, aliquot non obſeruauerint: quum nos ex accurata diſſectione ſimias duobus abundare nouerimus. Rurſus quis ferre poſſet, Galenum aliis in ſecundo pari muſculorum caput mouentium, neſcio quam oſcitantiã aſſcribere: quum tam differens ſit hoc in loco à ſimia aut cane homo, ipſéque nihil minus quàm hominis muſculos perſequatur: vti & de muſculo conſtat à clauicula & pectoris oſſe in mammillarem capitis proceſſum inſerto,

ſerto, capitiſque motibus ſubſeruiente, in cuius deſcriptione longè præter meritum Galenus ſuarum ſimiarum occaſione veteribus obſtrepit. Ita quoque non mirum eſt, Galenum alios incuſare, quòd muſculum prætererint, quem in caudatis ſimiis & canibus recti muſculi abdominis partem eſſe videmus, ſecundùm pectoris oſsis latus ad clauiculam vſque coſtarum cartilaginibus exporrectam, qua homines omnino carent. Simili ratione eos incuſat, quòd eum ignorauerint muſculum, qui à ſuperioribus ceruicis vertebris, coſtis offertur, ſecundùm anteriorem muſculi ſedem, qui thoracem mouentium ſecundus ſtatuitur, deſcendens. nam hunc in homine deſiderari, ſatis conſpicuum eſt. Quum portionis maioris muſculi, quem ego femur mouentium quintum numero, atque inter tibiæ motores neutiquam refero, meminit, quæ tendine interno femoris capiti inſeritur, alios reprehendit, quòd eam inſertionem tendine, non autem carnea implantatione fieri ſcripſiſſent, vti in ſuis ſimiis ipſi occurrebat. Item alios carpit, quòd tendines muſculorum tibiam mouentes, illiúſque anteriori parti inſertos, teretes deſcripſerint: non autem vt in ſimiis videntur, latos. Inſuper

quàm sæpe quosdam incesſit, quod muſculum omiſiſſent,à quo lateſcens pedis tendo educeretur? quum tamen ipſius deſcriptio non hominibus,ſed ſimiis potius conueniat. Alios etiam notat, quòd quartum pedem mouentium muſculum carnea inſertione calcis oſsi implantari ignorauerint: quum interim exquiſitum prorſus tendinem in hominibus, ſecus quàm ſimiis,ſibi vendicet. Sed quid manifeſtius (vt cordis ſitum, pluráque eius generis loca ſubticeam)hanc falſam Galeni accuſationem,& negligentiæ impoſitionem arguet,venæ cauæ per ſeptum tranſuerſum ductu,& illam ſuffulcienſ pulmonis fibra? Galenus enim,quum ſimias ſuas ſcinderet, illáſque à veterum,qui hominum diſſectionibus ſeſe exercebant,hiſtoria abeſſe videret,non veritus eſt teſtari, eos illam pulmonis fibram, & neſcio quæ alia, latuiſſe. Adeò vt magis impius cenſeri deberem,ſi in vera hominis fabricæ hiſtoria Veteres illos non excuſaſſent: quàm ſi propter inſignem quo erga Galenum laboro affectum, ſingularémque obſeruantiam, contra oculorum teſtimonium,reíque veritatem,illius placita vndique imperturbata reliquiſſem: atq; hoc noſtrum ſeculum,perinde atque omnia quæ Galenum ſecuta ſunt,hallucinari, & Græcorum impoſturam latêre voluiſſem. Quum

itaque

itaque mi Ioachime, meis ad Syluium literis huiusmodi, quæ nimis cumulatim sese offerunt, ad eum locum respondissem, quo ægrè ferebat, à me propositum, homines à Galeno non dissectos: ad illum veni, quo nihil per peram ab ipso neq; traditum, neq; scriptum affirmabat. Atq; hic primùm cœpi ostendere, quàm in Galenum essemus impii, si in describenda hominis fabrica, illi tot falsas descriptiones imponeremus, quot nobis ad hominis cum simia discrimen, in suis libris occurrunt: & vt illius authoritatem tueremur, in illarum excusationem non semel dicere mallemus, illum ex simiarum potissimùm inspectione Anatomen docuisse: in hoc errantem, quòd simias hominibus nimium similes statueret. Ac proinde, ea quæ apud Galenũ ab hominis fabrica, propter simias brutáve differunt, in non verarum descriptionum classem haud quaquam reponenda duxi: sed aliquot alias, vti in amplissimo parum obseruatorum à Galeno locorum campo sese offerebant, ad hunc penè modum subieci.

Non omnia in partium historia à Galeno recte tradita & descripta.

Galenus ossium differentiam ex appendicibus constituens, non solis magnis & grandibus ossibus appendices haud rectè tribuit: quum digitorum ossa, & postbrachialis & pedii appendicibus donari inimium constet. quemadmodum & totam ex gingiuis extan

In ossibus aliquot parum veræ descriptiones.

tem dentium partem, in pueris quoque appendicem efficiet, vt vertebras taceam, in minorum quoque ofsium numero recensendas, quarum quædam, vt propemodum thoracis & lumborum omnes, etiam quinque appendicibus ornari cernuntur. Quæ etiam argumento sunt, non illis tantum ofsibus (etsi alia Galeni sit sententia) appendices obtigisse, quæ amplũ sinum medulla quæ ofseis fibris non interstinguitur, oppletum, vt humerus, vlna, radius, femur, tibiæ ossa, continent: verùm & illis quoque, quibus eiusmodi sinus nequaquam adest. Neque vertebræ enim, neque scapula, neque ossa sacri ofsis lateribus commissa, neque costæ eiusmodi sinus sibi vendicant. attamen in illis ofsibus appendices perinde dignoscuntur, ac in illis quæ eo sinu dicebam conspicua. Huc sunt referenda penè omnia, in quibus mihi cum Galeno in differentiis constructionis ofsium describendis, parum cônuenit. Vt quòd Galenus earum sermonem in libro de Ofsibus instituens, sub synarthrosi seu coarticulatione futuram, harmoniam, & gomphosim neutiquam comprehendere debuit: quum illa simul cum symphysi sub vno genere locanda venerant, quod ofsium structuras continet, ad nullum penitus motum à Natura fabricatas: quódque illi opponitur, cui structu

ræ ſubſunt, ad motum ſiue manifeſtum, ſiue obſcurum compoſitæ. Synarthroſis enim à diarthroſi ſola motus obſcuritate differt, & vtręque iiſdem ſtructuræ ſpeciebus coëunt, enarthroſi nimirũ, arthrodia, & ginglymo. Sic quoque ad ſymphyſim male refert, oſſa vel alicuius corporis beneficio, vel nullius inuicem componi. quum enim eiuſmodi corporum, quorum auxilio aut interuentu oſſa conſtruerentur, triplicem differentiã, cartilaginem videlicet, carnem & ligamentũ indicauit, tres compoſitionis ſpecies ſuis nominibus appellans, nulla nobis dari poteſt ſymphyſis, quã ligamenti, aut carnis interuentu coaluiſſe verè diceremus. Neq; id ſanè mirũ eſt, quum hæc compoſitionis ratio ad omnes oſsium ſtructuras ſit referenda, in quibus facilè cernimus ſuturas & harmonias, & in ętate conſiſtentibus ſymphyſes, ſolius ſtructuræ nexúſq; opera, abſq; tertii corporis auxilio committi: articulos verò ligamentis tũ in oſſium circuitu obductis, tum ipſa cõmiſsione nonnunquam interuenientibus, ac dein muſculorũ (qui carnis loco cẽſentur) opera, contineri. Cartilaginẽ verò in iunioribus hominibus ad ſymphyſim concurrere, admodum pulchrè ſpectamus. Vbi etiam ſuccurrit, Galenũ de ſymphyſi loquentem, quòd fungoſa molliáque oſſa, nullis mediis connaſcantur,

ſicciora denſioráque nonnullis intermediis coaleſcant,ſcripſiſſe: quum tamen, vt mox retuli, in puerulis, quibus oſſa fungoſa & mollia exiſtunt, ſymphyſes medio cartilaginis fieri cernamus: in ſenibus verò, quibus arida iam ſiccáque & magis denſa euaſerunt oſſa,eiuſmodi cartilago prorſus aboleuerit: imò ne coalitus quidem linea plerunque ſe exhibente.Atque vt Galenus commiſſurarũ conſtructionúmve oſsium differentias ita parum aſſecutus eſt,ſic quoque in exemplis adducendis parcus videtur,quibus ſuas commiſſuras comprobaret. Quanquam neque exempla in cognitis illi commiſſurarum differentiis adducta,prorſus menda vacent. Parum enim ſeſe oſtendit anatomicum, quum vertebras ad ginglymon refert, atque elatiſſimam & mediam demens,reliquas ginglymo committi teſtatur, quòd ſimul ſuſciperent & ſuſciperentur:non expendens diſcrimen illud in variis eſſe articulis, ſéque tria oſſa vt ginglymi compoſitionẽ doceret, adducere.Nam,etſi omnes quæ ſupra duodecimam(aut quæcunque illic vtrinque ſuſcipitur)thoracis vertebram, ad primam vſque ceruicis habentur,ſuperiori ſede incumbentem ſubeant vertebram:inferiori autem ſede ſubiectam admittant:& rurſus quæ in lumbis ſunt, contraria ratione articulentur:

tamen in duarum vertebrarum ad inuicem nexu, mutuus non consurgit ingressus, neq; idcirco etiam ginglymos. Etsi quis ideo os aliquod ginglymo committi velit, quia superiori parte aliud os admittit, inferiori autem aliud ingreditur: aut contrà, humiliori excipit, elatiori immittitur: nullam articuli compositionis rationem habens, neque obseruans quot ossa ad vnum exemplũ, adeóque vnam constructionem ducit, non pauca ossa, vt prima digitorum, ginglymo necti astruet, cum Galeno admodum dissona pro positurus: quandoquidem commissurarum differentiæ, ad duorum ossium nexum omnino sunt referendæ. Verùm his neglectis, ad peculiares ossium descriptiones properemus, vbi occurrit capitis os octauum mihi numeratum, in frontis ossis basi positum, quod miror suis peculiaribus suturis à Galeno non circunscriptum: ac cur spongiæ potius modo, quàm cribri, peruium censuerit, quum eius foramina ad cribrum magis sint conferenda: neque illa ad pituitæ cerebri distillationem priuatim parata sint, quum hàc nunquam pituita citra morbum possit duci. At hæc Galeni sententia, magis adhuc in cuneo assimilato osse venit expendenda, quod sub cerebri basi spongiæ modo extructũ foraminibus variis, neq; rectà penetrantibus

ad

ad ſpongiæ pumicíſque rudioris foraminum effigiem donatum tradit: quum interim id falſum ſit, totáque in caluariæ amplitudine cōſpicua ſede leue(ſi ſinus ac proceſſus ipſius exceperis)viſatur,& non minus quàm frontis, aut temporum, aut occipitis os integra, neque ſpongię modo pertuſa cruſta, efforme tur. Mirum profectò eſt, Galenum eiuſmodi compoſitionem propter pituitæ, quæ prorſus inartificioſa eſſet, excolationem confinxiſſe,& non potius quæ in illo oſſe frequentiſſimè occurrunt antra indagatum eſſe, in ea ſede, vbi id craſſum eſſe oportuit, tū ob alias cauſas, tum ſinus occaſione quo glans continetur cerebri pituitam excipiens, quíq; tam elegantibus vndique conſitus eſt proceſsibus, non minus quàm ſinus ipſe obſeruandis. Imò ex varia & notatu digna quæ in cal uariæ amplitudine occurrit compoſitione, in ſinibus dico pluribus,& tuberibus, maximi vſus gratia à ſummo rerum Opifice inſigni induſtria fabricatis, Galenū nihil expendiſſe, ideo coniector, quòd nullius horum mentionem fecerit, nihílque illic apparentium conſcripſerit: niſi fortè quis illum oſsis meminiſſe contendat, quod in cerebro poſitum obſeruaretur. Apparet nanq;, Galenum apud diſſectionis profeſſorū aliquem, oſsis eiuſmodi mentionē reperiſſe:& ne ipſe quicquam

quam ab aliis traditum præteriisse, aut ignorasse videretur, eius quoq; quantumuis obiter, meminisse. Ego sanè hominis cerebrum nullo osse donatum reperio, sed in canibus primùm didici, vnde huius ossis sermo anatomicis incidisset. In canibus enim inter cerebrum & cerebellum, amplum & latũ, sed tenue, consistit os, secundũ cerebelli gibbum inferius cauũ, & superius pro cerebri sinuatione conuexum, ac ab occipitis osse eductũ, cui omnino est continuum, adeò vt augurari liceat, Anatomicos quibusdam animalibus eiusmodi os præbuisse: Galenum verò, & si cuiusmodi id esset, ipsi non constaret, illius meminisse. Quemadmodum in osse euenit, quod præter summum humerum & clauiculam ex Hippocratis oratione Galenus tertium in illo articulo confinxit. Cauitatis in temporum osse, auditus organi gratia exculptæ, apud Galenũ nulla est historia: quum tamen tam varia & elegans sit, summíque Opificis industriam, si modò quid aliud, vel maximè attestetur. Atque vt cauitas illum latuit, ita quoque præter ipsius membranas, ossiculorum cognitionem haud habuisse colligitur, quorum vnum femoris ossi, cui inferiora capita essent adépta, vel malleo cõparamus: alterũ verò incudi, aut molari dẽti, duobus donati radicibus, simile statuimus.

Deinde

Deinde in dentium radicibus enumerandis, Galenus non omni ex parte verus est: quum intimi vltimíque molares breuioribus, com pactioribúsque, & sæpe paucioribus donentur radicibus, quàm qui ipsis ordine succedunt. Sic etiã molares caninis dentibus proximi, non tot radices, quot Galenus illis tribuit, sibi vendicant. Atque vt radices leuiter expendit, ita quoq; cauitatem neglexit, quæ in singulis dentibus pulchrè est conspicua. Quanquam non adeò mirum est, Galenum cauitatem dentium alioquin in ipsorum ero sionibus insigniter expendendam, præteriisse: quum eò vsque paruis ossibus cauitates denegauerit, vt digitorum ossa testetur esse solida: quum id neutiquam veritati sit consonum. Eadem nanque structura constant, qua femur, aut humerus, in sinu dico secundùm illorum longitudinem protenso, & medullæ conceptaculo. In capitis foraminum historia, præter alia non verè scripsit, foramen visorio neruo viam præbens, duplo ma ius illo esse, quod secundi paris neruum transmittit. Istud scribens, neruorum procul dubio rationem duntaxat habuit. Nam si hoc loco anatomen sedulò in homine aggressus fuisset, non neruum tantum secundi paris, & portionem tertii coniugii, quam ad oculorum sedem dirigi scimus, per id foramen

tamen ferri didiciſſet: verùm pituitam cerebri hac non mediocri portione duci, & venæ ab oculorum ſede in duram cerebri mẽbranam pertinenti, ac etiam inſigni arteriæ caluariæ amplitudinem egredienti, viã præbere, ac proinde præſens foramen meritò illo amplius videri, quò viſorius ducitur neruus. At vt Galenus pituitæ ductus parum obſeruauit, ita quoque ex ſui plexus reticularis deſcriptione, non dubitamus illum nullã arteriæ propaginem ex caluariæ amplitudine ad oculos ferri arbitratum: quum quicquid ſoporalis arteriæ in caput ducitur, in eum plexum abſumi contendat, à quo rurſus duo tam inſignes conſurgerent rami, quàm ipſa ſoporalis erat arteria in caluariã pertingẽs. Quam verò hæc ſint abſurda, ſuo loco cõmemorabitur: nũc enim ſermo mihi in oſsiũ hiſtoria eſt aliquãdiu cohibẽd⁹. Paucorũ itaq; Galenus ex tãto numero meminit foraminũ, eáq; parũ verè ab ipſo ſunt tradita vt & foramẽ, quo cũ tertio pari neruorũ cerebri ſoporalẽ arteriã duci meminit: quũ interim tam elegãs & maximè obſeruandũ foramẽ arteria priuatim adipiſcatur. Prȩterea quî reliquarũ arteriarũ caluariã petentiũ foramina illũ latuerint, ex ipſis cõſtat arteriis, quarũ nullã præter ſoporẽ ſuo reticulari plexui oblatam, videtur cognouiſſe. In maxillæ

superioris descriptione, Galeno acquiescendum non est: quũ illam solidam, & medullæ expertẽ, leuitatéq; haud indigentem, ideo cõ fingit, quòd inferioris maxillæ ritu non moueatur. nam præter nariũ foramina, tã ampla & patentia, vtrinq; ad illorum latera, cauitates insignes aere magna ex parte oppletæ cernuntur, admodúmq; leuis hac ratione maxilla euadit, ad eum ferè modum quo cauas quæ Diuis in templis appenduntur imagines in formulas fundi nouimus, quoties diuæ Luciæ oculos, diuæ Agathæ mamillas cum pectore, diuo Antonio brachia & crura appendi solent. adeò, vt si quis oris cõstitutionem, dentiúmque in superiori maxilla seriem, & oculorũ sedem expenderit, atque ideo hanc non exiguam fieri cognouerit, Naturam profectò celebrabit, quòd frustra hominem nõ onerauerit, sed simul robori & leuitati (quum aliàs moles constaret) scitè prospexerit. Suturarum superius habita est mẽtio, propter eas quæ in simiis & canibus, non autẽ in hominibus visuntur. quanquam illarũ ductum non omnino rectè etiam in simiis à Galeno descriptũ esse, tunc quoq; satis innuebatur: & in aliis quibusdã suturis tam est obscurus, vt vnam eandémque suturam diuersis sedibus conspicuam, trium suturarũ nomine descripsisse colligatur. Vnde verò Gale

rò Galenus os υ imaginem referens, non plu ribus & variis ofsiculis constructũ esse prodiderit, haud satis assequor. Quemadmodum quoque in thoracis vertebrarum, corporibus suis contextu, nullius vertebræ corpus humiliori sua sede ad vertebrarum ceruicis formam educi, & à subditę vertebrę elatiori sede caua excipi, video: & si Galeni ea fuerit sententia. Non minus enim thoracis vertebræ rectis & planis superficiebus corporum structura, quàm lumborum, componuntur. Huic nõ admodũ est disimile, quòd omnes transuersorum processuum thoracis vertebrarum sinus, quibus costarum secundus nexus perficitur, deorsum spectare tradidit: quum humiliorum vertebrarum, quibus costæ altero nexu committuntur, processus, non minus sursum pulchrè suum sinum spectantem gerant, quàm elatiorum vertebrarum sinus deorsum nutat: vti & mediæ vertebræ, in transuersis procesibus sinus neque sursum, neque deorsum inclinantes gerunt. Non semel apud Galenum legitur, omnes costas duobus nexibus ad vertebras committi, vno ad illorum corpus, altero ad transuersum processum: quum interim decimam, & duas illi proximè succumbentes vertebras, transruesis priuet procesibus.

Decima sanè costa duobus nexibus hęret, atque ideo decimã vertebrã transuersis nõ destitui processibus, apertè constat. Quum verò duæ hac humiliores, tam exiguæ essent, transuersimque & parũ obliquè antrorsum ducerentur, illarũ causa vertebris quibus cõmittuntur, trãsuersos processus porrigi, nõ fuit necessariũ: quanuis interim musculorũ gratia transuersos processus sibi vendicent, sed amplos, & perquàm modicè exertos. Iã quid Galeno in mentem venerit, non satis teneo, quando humerum post femur ómnium ossium maximum censuit. Nobis enim fibula humero longior occurrit: & tibiæ os nõ solùm longius, sed & crassius, in hominibus saltem visitur. nam in canibus humero crassitie quodammodo cedit. Adhæc, ossa sacri ossis lateribus commissa humerum grauitate longè superant. Deinde Galenus demissiorẽ humeri sedem perscribens, illius interius tuber, maius exteriori statuit: interius appellãs quod ad latus internum consistit vlnæ cũ humero articuli, ac multis musculis initium prębet, deducendisque neruis quibusdã pulchrè subseruit: exterius verò id appellãs, quod ad externum dicti articuli latus positum, cũ radio articulatur, & pariter musculis exortus cõmunicat, multis numeris interius magnitudine & crassitie & exertione vincẽs, vtcunque

que Galenus secus statuat. A' veritatis insuper studioso non perfunctoriè expendi debe ret Galeni historia, de brachialis cum cubiti ossibus articulo. est enim ille non parua Naturę industria paratus, quum interim eius fa bricam Galenus nō assequatur: imò quæ Naturæ negligentiam arguant, haud pauca intermisceat. Quum enim hæc totam brachia lis articulationem ad radium, quantum fieri licuit, referendā putauerit, vt quòd radii beneficio in pronum supinúmq; cum vniuersa extrema manu secūdariò moueri debuerat, vlna interim, supra quam radius tum agitur, magna ex parte eum motum sustinente, Natura radium iuxta brachiale extra reliquam ipsius crassitiem industriè adauxit, sinum illi oblongum insculpens, quo tria superiora brachialis ossa inuicem instar vnius capitis constructa & hærētia, inarticularētur. quod & factum est, tertii interim ossis portione vl tra radium deducta, & vlnæ (nō tamen absq; alterius corporis interuentu) innitente. Quū enim radius totum sinum constituere nequiret, humiliori sua sede cartilaginem produxit, quæ superius lubrica & læuis, rotundo vl næ capiti ad internum vsq; latus acuti illius processus incumbit, instar sinus cuiusdam articulationis illud vlnæ caput suscipiens. Inferius quoq; hæc cartilago à radio pronata, l[illegible]

uis & lubrica eſt, reliquum tertii oſsis brachialis concinnè admittens,& quicquid radio in ſinu quo brachiale articulatur, deſuit, adimplens,brachiali interim vlnæ oſsi citra alterius corporis interuentum, articulorum modo,haud contiguo. Nam ab apice acuti proceſſus, qui dicta nuper cartilagine non obducitur,vlnæ ligamentum non aliter prodit,quàm à ſummo apice radii, & circunſtantibus ſinus ſuperciliis,ligaméta enaſcuntur, brachiale cubiti oſsibus committentia. Is enim vlnæ apex læuis nequaquam eſt,articulorúmq; ritu brachiale contingit: & ſi ſecus Galeno viſum ſit, acuto illi vlnæ proceſſui nimium fauéti,& brachialis ad cubitum articulationem ex æquo(quantum ex ipſius hiſtoria aſſequor)ad radium & vlnam referenti. quod,quantum à Naturæ induſtria abſit,ex vero nuper commemorato brachialis ad cubitum nexu,facilè patet. Atq; vt, tamobiter Galenus articulum hunc expendit,ita quoque non mirum eſt, duos illos ſatis in homine laxos articulos ab ipſo non explicatos, quibus radius vlna articulatur, ac ſuperiori quidem articulo radius vlnam excipit, inferiori autem radius vlnam admittit. Pari ratione cartilaginem eam neglexit, quæ à radio pronata, vlnam à brachiali interdiuidit, totúmque articulum brachialis

ad radiũ penè reducit. Verùm vt hanc cartilaginẽ præteriit, ita quoq; nullas alias expẽdisse videtur, quæ prçter cartilagines ossibus in articulis læuis in modũ crustæ obnatas, & sua in mollitie & duritia tẽperie ossium articulos iniuriis ferendis ineptos reddentes, in quibusdam articulis ita reponuntur, vt nuper commemorata inter brachiale & vlnam mihi occurrit: cartilago videlicet vtrinq; lçuis, & coarticulatis ossibus, nisi ligamentorũ beneficio, in ambitu cõmissa. Reperias autem eiusmodi cartilagines in inferioris maxillæ ad superiorem articulis, in clauicularũ ad pectoris os commissuris: vti etiam in nexu clauiculç cum summo humero superiori ve scapulæ processu. Brachialis insuper ossa non sunt ita dura & densa, quin quoq; fungosa cernantur, & medulla non minus quàm ossium appendices, aut reliquæ ossium sedes extra magnos sinus consistentes, oppleta. Quum Galenus prolixè digitorum ossa exprimeret, non additum ab illo oportuit, digitorum ossa parem cum digitis formam obtinere. Nam etsi post brachialis & pedii ossa, quodammodo in longitudine teretia sint, & digitis aliqua ex parte inde comparari possent: digitorum tamen ossa, vt exterius gibba & teretia visuntur, ita quoque interius sunt compressa,

& in eum modum plana, vt cum tendinibus illorum internæ ſedi commiſsis (quæ veluti dimidiam teretis figuræ partem conſtituũt) teretia tantùm occurrant. Neq; noui num ita Galeni fuerit ſententia, vt ab ipſo ſcriptũ eſt, digitorum articulos omnes ſibi reſpondere, & ſimpliciter prioris oſsis internodiũ in ſub ſequentis ſinum ſubire: non ſecus ſanè, ac ſi enarthroſi digitorum nexus perfici, indicatum voluiſſet. Eſt enim in digitorum articulis magnum diſcrimen: vti etiam motus varius & diſcrepans, non parua Naturæ prouidentia, illis attribuitur. Prima enim quatuor digitorum internodia flectimus & extendimus, & dein vtrinq; in latera ducimus. Secũda verò & tertia internodia, ſolam extenſionem & flexionẽ experiuntur, nihil cum laterali motu commune ſibi vendicantia. Satis enim erat ad digitorum diductionem & adductionem, primos artus in latera poſſe dimoueri, ad quorum motus alii artus ſecundariò ſubſequerẽtur, & interim validiori articulationis ſpecie cõmiſsis, illorũ robori conſulitur. Nouimus enim, vt ginglymos minus luxationibus, quàm inarticulatio, ſubiiciatur ac primi quidẽ digitorũ articuli hac cõmittũtur, ſecundis interim & tertiis, vti à me nõ obiter ſcriptũ eſt, per ginglymon cõſtructis. Adeò vt Galenũ mirer, quòd quũ in libris de

Vsu partium musculorũ digitos in latus mo uentiũ insertionem illis tantũ ossibus tribuis set, quæ proprio motu in latus aguntur: per inde atq; Veterũ, quorũ suffragio in illis libris scribendis inibi proculdubio vtebatur, erat sentẽtia: in libris autem de Administrandis sectionibus seipsum malè obseruatarũ insertionũ arguat, vt quas in omnes digitorum articulos fieri inibi tradat: tẽdinibus procul dubio delusus, qui externæ digitorũ sedi adnascuntur, ab illis musculis qui varia commissione, & illorũ extensioni & in latus à pollice abductioni præsunt. Verùm hæc ad musculorum potius, quàm ossiũ tractationẽ pertinere, quis meritò cõtenderit. Ex magno igitur ossiculorũ quæ à sesami semine nomen obtinuerunt numero, in meis libris cõmemorato, haud satis mirari queo, Galenũ nullius ferè situm manifestè expressisse, illáq; nõ aliter præteriisse, quàm si nulla aut admodum pauca ipsi inter dissecandũ occurrissent, vti cum ligamentis & tendinibus offerri solent. Quum Galenus tibię ossis sinus expenderet, quibus humiliora femoris capita excipiũtur illósq; ad capitum proportionem cælatos diceret, mirum sanè est, ipsum non animaduertisse, quàm obiter & parũaltè Natura illos sinus, si cum protuberantibus & magnis femoris capitibus conferendi sint, exculpse-

rit, ac proinde raro & singulari beneficio non sine magna occasione cartilagines quasdam parauerit, sinuum cauitatem egregiè adaugentes. Videtur enim Galenus in genu articuli examine cartilagines illas non obseruasse, quæ supra infráque leues, instar crescentis Lunæ in sinuum circuitu reponuntur: exterius crassæ, & sensim quasi in aciem desinentes, sinúsque hac ratione cauiores pulchrè reddentes, vti non obiter in primo de Humani corporis fabrica à me est proditum, vbi etiam patellam duriorem, & alterius constitutionis mihi videri, attestatus sum, quàm vt cartilaginei ossis nomen ipsi ab aliis indendum putauerim. Neque etiam inibi præterire potui, prolixam illam in tertio de Partium vsu, humani pedis cum cæterorum animalium pedibus comparationem, in qua neutiquam Galeno mihi acquiescendum fuit: quum is longissimum homini pedem tribuat, ego contrà breuissimum: si modò pedis voce id comprehendi debeat, quod similibus ossibus tum numero, tum forma, tum articulationibus, tum musculis & tendinibus, idq́ue genus aliis, quę in partium historia expendimus, magna ex parte cum hominis pede proportionem habet. Feles enim, canes, & mexmustelæ, sciuri, lepores, cuniculi, lupi, leones, & magis adhuc

huc similar, calcis os, talum, os cymbam referens, & quatuor tarsi ossa habent paucissimis differentiis ab humanis ossibus distinguenda: & his dein pedium succedit, & digiti, ac dein musculorum magna est proportio: adeò vt corpus his omnibus efformatũ, pedem vocare, ac humano pedi conferre debeamus. Incipit autem iste quadrupedum pes, vbi Aristoteles, & in tertio de Partium vsu Galenus articulum statuerunt genu humano proportionatum, quo in bisulcis animalibus talum reposuerunt. quum interim tam equi, quàm asini, aut cuiusque solipedis talus quoq; similis bisulcorum inibi occurrat: & in quadrupedibus pedes in digitos diuisos habentibus, talus quoque ibidem habetur, hominis talo similis, & illi talo vsu proportionatus, quem bisulca spectandũ offerunt, & si forma inuicem non admodum correspondeant. Ab illo itaque articulo quadrupedum animalium pes incipit, qui quantum humanum pedem longitudine, quando cum illo sit conferendus superat, nulli non est euidentissimum, quicunque modò propter affectum, quem erga authores habemus æquo pertinaciorem, suæ rationi imponere noluerit. Scio enim quot ex hac obseruatione corruant Aristotelis placita, simul atque quis à me

didicit,

didicit, quadrupedibus femur nostro ꝓportionatum obtigisse: quod scilicet rotundo capite coxendicis osi inarticulatur, & duobus capitibus tibiæ osi cōmittitur. Habent enim quadrupeda tibiæ os femori, nō secus quàm in homine, articulatum, & patellam vt in hominis genu illi articulo præpositam: quāuis femur cum suo coxendicis articulo, & genu quoq;, in corporis trūco quibusdā animalib. latêre videantur. Vnde etiam Aristoteli proculdubio hic (quemadmodū & de auium cruribus alibi ostendere nitor) impositum fuit. Dein tibiæ os in omnibus quadrupedib. talo articulatur, cui calcis os in omnibus quoque subest. Hicq; articulus non alio donatur motu, quàm in homine illum flexione & extensione agi nouimus. Hunc articulū dein in animalibus pedem in digitos dissectū gerentibus, omnia quod ad motū & osium seriē (nō autē ex lateribus numerū) attinet, perinde vt in hominibus quodāmodo succedunt. In solipedis & bisulcis, etiamsi osium cū hominibus non eadē sit series, quotquot tamen talum ad vnguis vsq; extremū sequuntur articuli, parem cum hominū pedum articulis in flexione & extensione motum (vt sic dicam) referunt. Adhæc in anterioribus quadrupedum pedibus, vbi Aristoteles, & Galenus in tertio de Partium vsu, articulum statuunt,
quem

quę à nostro cubiti articulo differre volūt,& discrimē inter hominē & quadrupeda ꝓponūt, is articulus nostro brachialis ad cubitū articulo in motu, & quasi cōformatione respondet. Est enim is, quo quadrupedum cubitus brachiali nectitur, cubiti interim articulo altius reposito, qui flectendo & extendendo & articulationis forma cū vlnæ ad humerū in hominibus articulationi respondet: quadrupedum dein humero cum scapula parem nobiscum articulationem moliente. Præterea in digitis & cæteris manus ossibus, quātum ad motū referre possimus, omnia sunt paria. Cæterum quantum hæc cum Galeno & Aristotele, & omnibus qui de animalium ingressu, hominis erectione, sessione, talorū lusu, eiusque generis non paucis frequenter scripserunt, pugnent, quantúmque illorum placita euertant, facilè à quouis expenditur, qui nūc admonitus, veritatis studio tenetur. Non enim hæc mihi sunt ad amussim prolixéque persequenda, qui tantum aliquot parum veras Galeni descriptiones obseruationésque in medium ducendas suscepi: quē mirū est, adeò in Euripide irridendo occupatum fuisse, vt Aristotelis sententiæ acquiescceret: quum proculdubio constet, illum simiarum saltem pedes dissecuisse. ac proinde, vt cætera taceam, oportuisset illum obseruasse, simiæ

ſimiæ pedem humano multò eſſe longiorem. Verùm nunc de oſsibus ſermoni finis eſt imponendus, ſi antea admonuero, Galenum in pedis conſtructioně parum memorem, non animaduertiſſe, hunc vnǒ oſſe à manu ſuperari: quando in ſecundo libro Commentariorum in Hippocratis librum de Fracturis, parem oſsium numerum in manu atque in pede commemorat: non expendens, os cubum teſſerámve referens, bis ſibi numeratum: prius id peculiaris oſsis loco recenſens, vt calcem, talum, & cymbam referens os, & hoc teſſeræ comparatum, quatuor oſsium loco habeat, qui ſuperiorem brachialis oſsium ſeriem complent. deinde quatuor humilioribus brachialis oſsibus quatuor tarſi oſſa confert: non expendens, quartum & extimum tarſi os, illud eſſe, quod cubum aut teſſeram referre dicimus. Muſculi definitio, vt videtur callidè & pulchrè, Anatomen nǒn aggredienti, aut oſcitanter citra muſculorum naturam verſanti, à Galeno inſtituta: ita quoque illi haudquaquam potui ſuſcribere, ſed aliam, vt in ſecundo meorum de Humani corporis fabrica librorum occurrit, inſtituere coactus ſum. Nullum enim muſculum in vniuerſo corpore hactenus obſeruaui, cui Galeni deſcriptio ad

Nǒnullæ partiũ veræ deſcriptiones ex muſculo rũ ligamentorumq; hiſtoria deſumptæ.

amuſsim

amuſsim vel in hoc competeret, quòd æquè ligamenti & nerui natura compos eſſet, aut exactè medium quid inter neruum & ligamentum ſtatueretur: vt non dicam, parem ligamenti & nerui portionem, muſculorum conſtitutioné haud ſubire. nam etſi Galenus id ſæpius indicare videatur, alibi tamen expendit, nerui portionem ligamento minoré eſſe. Quòd verò muſculus non ſit natura medius, vel tendo calcis poſteriori ſedi inſertus, argumento erit, qui ſolus multò craſsior eſt quatuor neruorũ radicibus in femur digeſtis, ſi quis eas in vnũ corpus coaluiſſe fingeret. Et quot quæſo alii ſunt tendines, qui tibiæ oſsi & fibulæ, & pedis oſsibus inſeruntur ab illis muſculis educti, quibus animalé vim à quatuor illis radicibus ferri conſtat? Et quum Galenus neruum ligamento in muſculi ortu adhibet, vt ſimul permiſceri poſſent, ambo in propagines diuidi cenſet: quæ rurſus in plures diſſectæ, tandem denuò in vnũ ſenſim coïrent, ac tendinem conficerent. Quis non talem nerui ſeriem non oportuiſſe fieri ex muſculis animaduertit, qui ſuo principio quàm tendine latiores ſunt, neque ſuas fibras vllibi magis diréptas, quàm in exortu oſtendunt? Atq; eius generis ſunt, qui ab ilium oſſe enati, femoris motibus præſunt, præter multos brachii motuum authores.

authores. Dein intercostales musculi non minus lati in insertione, quàm in exortu, & toto incessu, visuntur, & transuersi & obliqui nobis appellati abdominis musculi, suis eneruationibus ampliores quàm exortibus, initiisq́ue, occurrunt. Vt taceam neruos parem ferè cum venis & arteriis seriem aliquando in musculis, aliquando supra musculos, quū graciles & tenues existunt, moliri. Atq; si seriem hanc expenderis, subinde procul à musculi capite, neruum musculo porrigi obseruabis, pro musculi nimirum ortus sede. Satis enim constat, capitibus musculorum quos femoris & brachii motibus pręesse dixi, nō ita vt Galenus innuit, neruos offerri: Natura interim non prætereunte, ne ad musculi cōtractionis motúsq; ductū, cōtrarios neruorum moliatur incessus. Rursus si elixum tendinē neruo alicui simul cocto contuleris, & vtrunque per transuersum secueris, tendinem à ligamento densitate & cōtinuitate, ac substantia denique differre astrues: quū interim neruus veluti funis aliquis videbitur pluribus cordulis efformatus, tendiniq́ue neq; forma neq; substantia correspondens. Dein musculorum tendines, propter neruorum commistionem illorum capitibus & exortibus non sunt crassiores, vti Galeni fuit sententia, qua neruorum commistionem approbare nitebatur.

batur. Vt enim taceam musculos carneo initio eductos, qui vel trigesies ampliorẽ exortum quàm insertionem obtinent, vt omnes ferè qui femoris motibus præsunt: illos expẽdamus, qui neruei quodammodo educũtur, carneos proximè non contingentes: atque ita videamus, num primus, secundus & quartus pedem mouentium, non maiorem & ampliorem neruosi exortus portionem constituant, quàm omnium illorum tendo calci insertus, crassitiem obtinet. Et quis non plures fibras & exortus nerueos conspicit in musculo brachium attollente, quàm illarum videtur in humerum insertio? Mirum quoque esse debet, non semel à Galeno inculcari, nullos musculos ossa mouentes tendinibus priuari: quum in multis secus constet. nulli enim tendines intercostalibus musculis adsunt: vti neque quadrangulari musculo scapulam ad dorsum agenti, & pollicem indici proximè adducenti, & minori primum pollicis os flectentium, eiúsque generis haud paucis. Et si tendinis naturam quis, vt à me traditur, non vulgariter obseruauerit, & carnem non solùm ad fibrarum in musculis diuisionem fulciendam, vti Galeni est opinio, creatam, sed præcipuam musculi substantiam censendam esse expenderit: is profectò facilè colliget, rerum Opificem tum primum tendines mu-

ſculis dediſſe, quum illum locum ſibi vendicant, ſecundùm cuius longitudinem vndique carne conſtare non debuerunt. quum enim arcto loco contineātur, neque in longum educuntur, tendinibus carent, aut pro loci ratione longos aut breues obtinent. Similis quoque locus eſt, quo Galenus nullum muſculum niſi ab oſſe originem ducere, aliquoties teſtatur. Debuiſſet enim tunc animaduertere, oculorum muſculos ab oſsibus non enaſci: illum præcipuè, qui ſex primis muſculis continetur. Dein muſculi quatuor manus digitos pollici adducentes, ex membranis initium ducunt, quæ tendinibus obuoluuntur, tertia illorum digitorum oſſa flectentibus. Et orbicularis quoque ſedis & veſicæ ceruicis muſculus, ab oſſe neutiquam pendet. Miror pariter Galenum octo muſculos laryngi communes numerare, quum ſex tantùm deſcribat: arbitrarer autem illum eos quoque voluiſſe adnumerari, quos ab oſſe υ imaginem referente, in laryngis operculum inſeri, ídque ſurſum ducere inueni, ſi vel leuis illorum apud Galenum occurreret mentio, & non vniuerſim dixiſſet, communes laryngis muſculos in primam illius cartilaginem ſcuto comparatam inſeri, ad illámque omnes pertinere. Vt Galenum non rectè munus muſculi cognouiſſe alibi proponam, qui

ſcap

ſcapulam pectori adducit, in internum ſcapulæ proceſſum inſertus: ita quoque tum aliis quibuſdam ſedibus, tum verò maximè in ortu, parum aptè ab illo deſcribitur. Neutiquam enim, etſi Galenus non ſemel ſecus aſtruit, à ſecunda thoracis coſta & tribus inſequentibus inibi principium ducit, vbi illarum cartilagines pectoris oſsi coarctantur, adeóque ex ipſo pectoris oſſe. verùm priuſquam illæ in cartilagines ceſſant, præſenti muſculo initium præbent. Atque vt muſculi huius ortum Galenus neque in ſimiis, neque in homine eſt aſſecutus: ita quoque non mirum eſt, illum muſculi huius inſertionem humeri articulo tribuere, quum interim totam inſertionem homini in internum ſcapulæ proceſſum tentet. In caudatis ſimiis, quibus hic proceſſus omnino eſt exiguus, & parum eductus, inſertionis portio ad ligamentum humeri articulo circundatum pertinere videtur. Quanquam eius inſertionis gratia, muſculus iſte, illi, quod Galenus ipſi falſo aſſcribit, muneri neutiquam præeſſe poteſt. In ſecundi brachium mouentium muſculi Δ imaginem referentis apud Galenum deſcriptione, videntur aliquot ipſi ſubditi commemorari: perinde atque muſculus, quem ego Δ imaginem exprimentis loco duntaxat habeo, ex plu-

ribus incumbentibus ita efformaretur, vt tres primos femur mouentes, ac ex ilium osse continuo successu initium sumentes, mutuò instratos commissósque nouimus. Verùm Galenus in huiusmodi descriptionibus tam verus est, vt minimè sibi in decimotertio de Partiū vsu, & quinto de Administrandis sectionibus, constet. Vt vt sit, præter mihi commemoratū musculum, hoc loco nullum reperies : neque illi à quoquam in brachii eleuatione subsidium præstari arbitror. Nam si huc referrem musculum, qui tanquam musculi cauam scapulæ sedem occupantis pars, scapulæ gibbi sinum : sedémque implet, qui inter elatiorem scapulæ costam, & ipsius spinam consistit : illi sanè nihil tribuere possem, quo vel minima sede musculum Δ similem contingeret : tantum abest, quòd insigni cōnexu ipsi iunctus esset, quod omnes Galeni descriptiones potissimùm videntur desiderare. Cæterùm vt Galenus in aliis musculis hic statuendis se frustra occupauit, ita quoque musculi Δ referentis insertionem neglexit, quam rectà deorsum in humerum fieri tradidit, eam musculi brachium pectori adducentis insertioni respondere scribens : quum interim magna Naturæ industria quodammodo transuersam moliatur insertionem, deorsum in posteriora admo-

dum

ctum obliquè vergentem. Ex motu enim, quo erecti aliàs, brachium mento & naso, dein auri, & inde procul post occipitium, quasi in semicirculum, beneficio musculi Δ formæ comparati ducimus, promptè constat, quàm necessarium fuerit, eam quam dixi, quæ'que inter secandum spectatur, insertionem confici: nō autem, vt Galenus voluit, eam quæ rectà deorsum secundum humeri longitudinem duceretur. Atque hæc mihi tam de caudatis simiis, quàm hominibus dicta accipias velim. Illæ enim in præsente musculo nobis respōdent, quum interim canes, & alia clauiculis destituta bruta, plurimùm discrepent. Quartus brachium mouentium musculus, qui ex spinarum à sextæ thoracis vertebræ spina ad sacri ossis medium vsque eductarum apicibus pronatus, formáque triangularis, & brachium deorsum mouens, quando sua elatiori costa, scapulæ basis humiliori obducitur angulo, nullam in scapulam molitur insertionem, neque inibi substratis illi musculis impensiùs, quàm tota ipsius amplitudine nectitur, & si Galeno ampla & insigni apprehensione musculū hunc scapulæ adnasci visum sit, quò musculos confingeret, scapulam deorsum ducentes. Neq; etiam duntaxat Galenus huic musculo eam insertionem præter meritū tribuit, sed illum

dimiſsiùs ſuum principium ſumere arbitratus quoque fuit: quum ipſum inibi incipere ſcribat, vbi poſteriorem ſcapulam mouentium dimiſsior terminum obtinet. Ita appellans proculdubio partem humiliorem muſculi, quem ſcapulam mouentium ſecundum habemus, monachorum cucullis illum comparantes. Hæc pars deorſum magis ſpectat, quàm muſculi brachium mouentium quarti initium, quod notatu digno interuallo partem illam ſibi inſtratam vendicat. Muſculus, qui dorſi muſculis ſecundum thoracis longitudinem exporrectus, & ex lumborum carnibus principium ducens, humanum thoracem mouentium quartus à me habetur, neutiquam (licet Galeno ſecus viſum fuerit) carneis tantum partibus conſtat, quũ tam pulchras inſtar tendinum inſertiones in coſtarum ipſi parata tubercula, moliatur. In ſepti tranſuerſi foraminum hiſtoria, mihi cum Galeno haud conuenit, quum ego ſtomacho, ſeu viæ qua cibus & potus in ventriculum defertur, peculiare foramen, ab illa ſepti tranſuerſi ſede tribuo, qua vertebrarum corporibus & magnæ arteriæ lumbos acceſſuræ cedit, ac foraminis vnius loco Hippocrati & Galeno numeratur, illud ſupra vndecimam thoracis vertebram conſtituentibus, & ſtomacho quoque

viam

viam ab illo præberi contendentibus. Superius enim ventriculi orificium nequaquam è regione duodecimæ, aut etiam si quis velit vndecimæ thoracis vertebræ subsistit: ac proinde in promptu est, stomachum non potuisse eò vsque descendere. Vnde etiam peculiare nanciscitur foramen, quo ventriculum adit, idque non solùm supra arteriæ magnæ viam habetur, verùm & ad sinistrum septi latus modicè inclinat, vti & superius ventriculi orificium. Cæterùm de ventriculi orificiis nonnulla erunt in sequentibus commemoranda. In præsenti enim sat est, monuisse stomachum cum sexti paris neruorum cerebri propaginibus illi exporrectis, priuatum foramen, vt & venam cauam, sibi vendicasse. Diligens mea de musculis dorsum mouentibus descriptio, & nimium obiter à Galeno illorum vix tradita enumeratio, facilè in illis musculis Galeni negligentiam arguunt. nam vt cætera præterea, quatuor dorsum mouentes musculi illum latuerunt, quos tanquam aliorũ musculorũ partes resecuit. Duo enim ab ipso prætereuntur, qui à posterioris sacri ossis sedis termino ad vertebrãvsq; supra infráq; susceptam pertinent, intermediis vertebrarũ spinis adnexi, & initio & fine tenues, in medio autẽ crassi. Dein alios quoq; duos neglexit, qui à vertebra thoracis, quam supra

infráque excipi dicimus, ad ceruicem vſque porriguntur, vertebrarum quibus attendun tur ſpinas occupantes, illíſque validiſsimè adnati, forma duobus nuper commemoratis muſculis nō admodum abſimiles: verùm tātò minores, quantò obſcuriùs thoracis ver tebras ipſis lumborum vertebris moueri, ac ſimul illarum ſpinas colligi, aut inuicem dehiſcere, in dorſi motibus experimur. Hos ita que quatuor Galenus non animaduertit: quàm perfunctoriè autem alios omnes depinxerit, ex ſuis libris quiſque colligat. Inter ea, in quibus Galeni ſolitam in diſſectionibus diligentiam deſiderare circa vertebrarum ligamenta poſſemus, non minimum mi hi videtur, ipſum Veteribus diſſectionū pro ceribus, quos ex Galeni libris in corporum anatome ſedulò verſatos nobis perſuaſum eſt, ſententiæ haud acquieſcere, qua vertebra rum corpora cartilaginis illa interuenientis beneficio necti affirmabant. Obſeruamus enim inter vertebrarum corpora mucoſam quandam & mollem fibroſámque cartilaginem, qua nullum aliud corpus ligamenti car tilaginei nomen magis mereri poſſe exiſtimauerim: adeò, vt mihi nihil in vniuerſo cor pore occurrat certius, quàm cartilagines eas, aut cartilaginea potius ligamenta, vertebrarum corpora committere. Ac proinde

Galeni figmentum admiror, quo præter eiuſ modi ligaméta cartilaginea, tertii cuiuſdam dorſalis medullæ inuolucri (quod proculdubio nihil aliud eſt, quàm vertebrarum membrana illi reſpondens, quam cæteris quoque oſsibus obduci nouimus) proceſſus inter vertebrarum corpora ferri tradit, cuius ope, non autem illorum cartilagineorũ ligamentorum auxilio, vertebræ committerentur. mihi enim tertium illud dorſalis medullę inuolucrum, non occulitur: ſed nullos inter vertebrarum corpora proceſſus mittere, plus ſatis perſpectum habeo. Verùm hæc Galeni in Veteres calumnia neminem latêre poterit, qui agni, aut hœdi, aut vituli elixas vertebras intueri non grauabitur: quo inter bina vertebrarum corpora, tres (vt ita dicam) cartilaginum ſeries expendat, duobus oſsiculis interſtinctas. Occurrent nanque tunc cuiuſque vertebrę appendix, & cartilago, cuius interuentu appendix reliquo oſsi coaleſcit, ac demum cartilago cartilagineúmve ligamentum, inter duas appendices repoſitum: ita, vt quum vertebras inuicem dirimere, aut abrumpere ſtatues, non illas inter appendices dehiſcere, verùm inter appendicem & reliquum os abſcedere animaduertes, liquidóq; in promptu erit cartilaginei ligaméti diſcrimen cũ cartilagine ad oſsium coalitum alias

parata. Quando Galenus tātopere tendinem ſub extremæ manus cute deliteſcentem cona tur deſcribere, ac dein docere, quàm difficul ter is à cute ſeparari poſsit, quámque cuti ſit conterminus, illi expendendum erat, quanta globoſi & duriuſculi adipis copia, cutem & tendinem interueniat. Quum tendines ſecun dum quatuor digitorum os flectentes, illi oſſi oporteat inſeri, ac ante inſertionem, vt ten dines ad tertios articulos eductos transmit-terent, longa ſectione partiri: debuiſſet ſanè Galenus quoque examinare, illā ſectionem ſeu perforationem, non ſupra ſecundum di-gitorum os, ſed priuſquam primum ſupera-rent, perfici. Deinde tendines tertium digito rum os flectentes, quum primo oſsi innitun tur, haudquaquam lateſcunt, imò nō minus quàm reliquo ductu exactè teretes perma-nent: & ſi Galeno aliter proditum ſit, qui etiam alibi eos in primum os inſeri (minus adhuc rectè) ſcripſit. Adhæc, tendines ſecun-dum os flectentes, non in illius oſsis lateri-bus, aliter quàm Galeni habet placitum, in-ſeruntur: verùm lateſcentes vtrinq; ſeſe ſub-iiciunt tendini tertium os petenti, ac internę oſsis ſedi partes vtræque ſibi conterminæ implantantur. Etſi Galenus poſt deſcriptos libros de Vſu partium, ſecundò ſuos de Ad-miniſtrandis ſectionibus libros ſcribens, de-

cem musculos à se inuentos glorietur, quibus primi digitorum articuli flectuntur: nihilo minus tamen tres pollicis flexioni subseruientes, illum perpetuò latuerunt. Præter musculum enim ex cubito exporrectum, tertii pollicis articuli flexionis authorem, nobis quinque occurrunt, ad pollicis quoque flexionem suppetias ferentes: quorum duo, primi osis flexioni præsunt, tres autem secundum flectunt. Quia verò Galenus decem numerat, prima ossa flectentes, duos qui primi pollicis osis flexioni subseruiunt, illi cognitos fatebimur, ex Galeni tantùm numero, quum formam, situm & naturam musculorum non depinxerit, coniecturam capientes. Atque ita Galeno eos non perspectos fuisse dicemus, qui seriatim ad lineæ vitalis quasi ductum, ex vola in secũdum pollicis os inseruntur, illiúsque flexionis non mediocri naturæ industria authores existũt. Pari quoque ratione, Galenus peculiarẽ prçteriit tendinem, radici primi pollicis osis in posteriori sede insertũ, & non illorũ modo altius conscendentẽ, qui externæ pollicis sedi elargiuntur. Pendet autẽ tendo ille à portione tertii principii eorum quæ secundum vlnæ longitudinẽ seriatim enasci in meis libris scriptũ est. Estq; tertium hoc principium, illud quod brachiali in ortu magis conterminũ,

inter ſecandum obſeruamus, quódque Gale nus non verè ſecundum totam vlnæ longitudinem naſci tradidit. Quandoquidem tendinum circa quatuor digitorum radices in externa manus ſede, variam ſubinde ſpectamus ſeriem: hic eum locum non adducam, quo Galenus vno muſculo in quatuor tendines diſſecto, quatuor digitos extendi: vno autem muſculo in duos partito tendines, indicem & medium in latus à pollice abduci, ac alio perinde annularem auricularémque in exterius latus inclinari, proſequitur. nam etſi ſecus in homine hæc occurrant, non tamen eadem ſerie ſemper omnia conſtant. Quanquam omnino Galeni ſuffragio contrà eundum ſit, quando tendines digitos extendẽtes oſsibus tantùm connatos docet, vbi articulorum occurrunt compages, quum ex æquo toti oſsis longitudini inſerantur. Deinde nunquam non vidimus muſculum, qui in vola poſitus, pollicem à cæteris digitis maximè abducit, primo oſsi non inſeri, quantumuis aliter Galenus docuerit: ſed in ſecundi oſsis internum latus, breui quodammodo tendine implantatur: & non mirum eſt, Galenum in libris de Adminiſtrandis ſectionibus eius inſertionem ita deſcripſiſſe, quum libros de Partium vſu ſcribens, hunc muſculum eſſe putauerit, totam carneam molem ad pri-

mum

mum pollicis os positam, ac Veneris monti à Chiromanticis asscriptam, quæ nobis tamen sex constitui musculis traditur. Atque etiam similis erat Galeni sententia, qua carneam molem sub paruo digito positam, ac Lunæ monti attributam, eum duntaxat esse musculum arbitrabatur, qui minimum in externum latus maximè abducit: quum interim maiorem eius molis portionem efformet musculus, primum parui digiti os in externum latus flectens. Quòd verò in tendinum digitos mouentium insertionibus, à Galeni historia, tum in quibusdam iam commemoratis, tum etiam in illorum tendinum implantationibus, qui digitos in latera mouet, variem (non enim ego, vti neque qui Galenum præcesserunt medici, eiusmodi insertiones illis articulis tribuo, qui proprio in latus motu destituuntur) facilè constat, qui suę sententiæ in insertionum enumeratione, accedere haud queam. Ex sedulo sinuum appendicis radii examine, & transuersorum in extrema cubiti sede occurrentium ligamentorum inspectione, etiam in confesso est, quantum in Galeni descriptionibus nobis desiderandum adhuc sit. nam prætcrquam quòd ex senis, interdum quoque ex septenis illic occurrentibus annulis, quatuor tantùm cognouit, etiam tendinum falsum ductum simul cum impro

impropriis ſinibus & ligamentis recenſuit, veluti quum muſculi, quo quatuor digitos extendi arbitratur, tendines deſcribens, eos in communi ligamento & ſinu vlnæ & radii contineri ait: quum interim illum ſinum & ligamentum muſculus occupet, qui paruo digito potiſsimùm inſeritur, & à Galeno eius & annularis à pollice abductionis author habetur: eleganti interim ſinu in radio illi muſculo parato, qui in tot tendines diſſectus occurrit. Verùm magis adhuc admiror, Galenum membranæ non meminiſſe, quæ tranſuerſi ligamenti modo muſculorum ſedibus pertinaciſsimè adnaſcitur, quæ cutem ſpectant, perinde ac ſi muſculi illius membranę beneficio, ne è ſuis ſedibus agerentur, eſſent continendi. atque id in cubito & tibia potiſſimùm obſeruatur: in femore interim peculiari muſculo (vti à me ſcriptum eſt) tantum beneficii præſtante. Iam quadratus muſculus radium in pronum agens, internæ radii & vlnæ ſedi obductus eſt: non autem, vt Galenus docet, illa oſſa intercedit. Muſculus ab humero pronatus, & radii appendici inſertus, illiúſque in ſupinum motus opifex, non eſt omnium cubitum mouentiū longiſsimus, ſi muſculum tertios digitorum articulos flectentem illi contulerimus, aut illum qui digitorum extenſionis author habetur, aut illum

quoque

quoque qui bicorni tẽdine in poſtbrachialis oſſa implantatur, & mox ſub illo Galeni lon giſsimo muſculo initium ab humero ſumit. Galenus parum animaduertit, internũ principium anterioris cubitum flectentium muſculi, amplius multò eſſe exteriori, tendinis teretis forma donato: neque ſolum amplius eſt, verùm partim carnea, partim neruea exoritur ſubſtantia, adeò vt carnea pars veluti priuatus muſculus mihi tũc viſa ſit, quando apud Galenum interius principium exteriori gracilius eſſe, primùm legebam. Quouſque autem Galenus penis muſculos, & eos qui in teſtium vaſorúmque ſeminalium inuolucro à peritonæo educto occurrunt, aſſecutus ſit, nobis non conſtat: quum nuſquam eorum vera habeatur mentio, vt neque etiam linguæ muſculorũ: quanuis vel ob hoc quòd Oribaſius & Arabes eorum meminerũt facilè colligo, ipſum illis libris eos perſecutum eſſe, qui nobis iniuria temporũ interciderũt. Ex muſculis femur mouentibus, vt in libris de Adminiſtrandis ſectionibus commemorantur, parũ verarum deſcriptionũ catalogũ neutiquam augere attẽtabo, quòd in illis finem nullum reperire poſſem. Adde quòd nonnulla illic haud ſatis aſſequar, exẽplariáque egregiè mendoſa putem: ſecus quàm in muſculorum tibiam mouentium ſermone.

quem

quem ideo etiam tam in libris de Vſu partium, quàm in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, ita capite quinquageſimo tertio ſecundi de Humani corporis fabrica libri, expendi, vt illud legenti, dictus nuper catalogus, tum in omiſsis & prætcritis muſculis, tum in cognitorum ortu & inſertione, tum aliis quibuſdam inconcinnè deſcriptis cumulatim augebitur, vti & ex mea de pedem & eius digitos mouentium muſculorum hiſtoria. Adeò vt non immeritò ridiculus, laboríſque nimiùm ſtudioſus tibi videri queam, ſi omnium, quæ in meis libris huius argumenti occurrunt, apud te enumerationem faciendam ducerem: potiſsimùm quum ex hactenus commemoratis nemini ſanæ mentis non debeat conſtare, à Galeno in muſculorum hiſtoria aliquid perperam eſſe traditum: vti contrà à Syluio nihil in vniuerſum ab ipſo non optimè dictum, obiiciebatur.

Aliquot falſæ deſcriptiones ex venarū arteriarumq; hiſtoria collectæ.

Sed agè experiamur, num & in reliquis organis nihil falſi, parúmque recti à Galeno expreſſum ſit, à venis initium ſermoni ſtatuentes. Venæ itaque cauæ principium in iecoris gibbi medio nequaquam ea forma conſtituitur, vt portæ venæ initium, quod etiam magis poſteriora iecoris, quàm anteriora, & dextra potius quàm ſiniſtra ſpectat, conſurgere nouimus. Vnus enim

caudex

caudex in iecoris cauo nobis apparet, quem portæ initium appellamus, quod ex multis innumerísque propaginibus conflatur, per iecoris ſedem diſtributis: aut verius caudex ipſe, eam propaginum ſeriem in iecur variè diffundit. Ac in brutis quidem primùm omnium in tot ramos diſcinditur, quot iecoris ſeſe offerunt fibræ, ſiue quinæ, ſiue ſenæ inueniantur: ex æquo enim omnibus ramus vnus immittitur. Homini verò, cuius iecur continuo & ſimplici efformatur corpore, caudex portæ primùm ferè in duos dirimitur ramos, & hi mox in alias propagines diffundũtur, illæq́ue in innumeros ſurculos & ſoboles ita ſpargũtur, vt humiliorẽ iecoris ſedem vndecũque perreptẽt. Cæterùm cauæ caudex non ſimili ramorum concurſu exurgit: verùm ipſe in poſteriori iecoris ſede locatus, ſinũ quendã iecori inibi impreſsit, in quo anteriori regione & lateribus iecori innatus, poſteriori ſede à iecoris ſubſtantia immunis, aut iecoris carne nõ circũdatus, viſitur. Adeò vt vel in hac ſede repoſitus cauæ caudex, facilè oſtendat, quàm Galeni in ſitu deſcriptioni cõueniat. Verùm ramorũ ſerie magis quàm ſitu variat. ab anteriori enim caudicis ſede, vbi in iecore conſiſtit, duo non procul ab inuicem ex tranſuerſo diſsiti educuntur rami, qui in plures deìn propagines

diſſecti,& illis propaginibus inſuper in innu
meram ſurculorum ſeriem diſtributis,per ſu
periorem iecoris ſedem excurrūt,portæ ve-
næ ramis exporrecti & incumbentes. Præ
ter duos ramos ab anteriori ſede caudicis ve
næ cauæ pronatos,in ipſius adhuc ſecūdùm
iecoris poſteriora deſcenſu duo aut tres ſur-
culi iecori quoq; offeruntur,vel decuplo ma
gnis illis ramis orificio minores, & exiguo
quoque & breui ingreſſu per iecoris ſubſtan
tiam digeſti. Vtcunque verò ſit, ſi omnia
ora ramorum & ſurculorum à venæ cauæ
caudice in iecur diſtributorum in vnum col-
ligas,non media tibi profectò conſtabit cau
dicis illius amplitudo: tantum abeſt,vt ex il-
lis ramis cauam conſtitui, verè quis aſſerere
poſsit. Atque hæc ſanè in diſſectionibus
intuentem,non mediocriter turbare debēt,
quum corporis fabricam à Galeni hiſtoria
quaſi ex diametro prorſus differre animad-
uertit,qua is venæ cauæ ex iecore ortū oſten
dit:adeò vt nullus vnquam hæc ſepoſito af-
fectu examinare queat, quin Galenum ad-
miraturus ſit, quòd ſuæ tantum fidens ima-
ginationi,Ariſtoteli & aliis grauibus autho-
ribus contradicere hac in parte fuerit au-
ſus,prorſúſque alia quàm in corporibus ob-
ſeruamus poſteros docuerit. Cæterùm vt
ortus venæ cauæ deſcriptio,ab his quæ inter
diſſec

diſſecandum obſeruamus, plurimùm diſcrepat: ita quoque falſiſsimum & anatomico indignum eſt, quòd venæ cauæ (vt Galenus ſcripſit) exortus caudicem vnum, perinde ac magna arteria ex cordis baſi pronata efformet, qui dein arteriæ magnæ modo in duos truncos dirimitur, vno ſuperiora, altero inferiora petente: quum interim cauæ caudex hac in parte nihil cum magna arteria commune ſibi vendicet. Rectà enim ſecundùm iecoris poſteriora procedit, perinde ac ſi à corde ſub iecore ductus, corporis inferiora adiret: & iecori ab interiori ſua ſede (vti dictum eſt) ramos elargiretur. Arteria autem magna vno caudice ſurſum ducto aliquandiu ab ortu procedit, qui dein in impares truncos diſcinditur, quorum grandior deorſum reflexus, iis, quæ cordi ſubſunt, diſtribuitur, minor autem corporis ſuperiora petit. Ego neutiquam mihi propoſuiſſem Galenum in diſtributionis venæ cauæ cum arteria imagine (ſed in ipſo tantum, vt ſic dicam, vſu) ſimilitudinem indicare, niſi Ariſtoteli nimium iniurius, ex diſtributionis effigie (etiam contra Hippocratis orationem, qua is venam rectà ferri docuit) argumentum duxiſſet, quo venam cauam à corde non pronaſci conficeret. quod quàm efficax ſit, fortaſsis infrà alicubi indicabitur. Hic

autem ſufficit deſcripſiſſe, erroneā prorſus eſſe Galeni ſententiā, deſcriptionémque, qua vnum cauæ venæ caudicem ex iecoris gibbi medio pronatum ſtatuit, qui dein arteriæ magnæ modo in duos truncos diuideretur, quorum alter ſub iecore repens, illi ſubditis partibus offerretur: alter verò, ſeptum trāſuerſum permeans, elatioribus illo organis nutrimentum porrigeret. Atque vt falſam cauæ partitionem nos docuit, ita quoque haud mirum eſt, illum cauæ portionem ſub iecore in lumbis conſpicuam, illa multò am pliorem tradidiſſe, cui ſeptum tranſuerſum iter præbet: ratione à partibus, quas quęque enutriret, deſumpta. quū Galenus affirmet, truncum humiliora petentem ideo ampliorem eſſe, quòd pluribus partibus illi alimen tum ſit tribuendum, eo, qui ſurſum ducitur. Ac vt huiuſmodi occaſio non parum in explicāda diſtributionis ratione efficax eſt, ita quoque ſedulò debuiſſet Galenus expēdere, num cauæ pars iecori inferior, pluribus maioribúſque partibus nutrimentum ſuppeditaret, ea quæ elatiùs conſiſtit, vt deinde ſuo ſyllogiſmo rectam concluſionē ſubduxiſſet. Ex Galeni enim ratione à nutritione mutuata, partem cauæ ſeptum permeantem, ampliorem eſſe inferiore, debet colligi. Bilis veſicula eni m, vētriculus, omentum, lien, inte

ſtina

ſtina omnia cum meſenterio, à caua vena iecori ſubdita alimentum, neque ramorũ ſeriem aſſumũt, ſed ſoli renes, genitalia altera veſica, inferior abdominis pars, lũbi & crura. A cauæ verò portione ſeptum tranſeunte, ipſum ſeptum & totus thorax ad primas vſque lumborum vertebras enutritur, cum ſuperiori abdominis regione: vti ex venæ pari carẽtis ſerie, ac dein ex illis cognoſcimus, quæ ſub pectoris oſſe repentes ad vmbilicũ ferè vſque deſcendunt. His adduntur brachia, & collũ, & caput, vbi ſanè cerebri moles eſt expendenda, & vaſorum copia cerebrum petens. Nunc pulmo ſe etiam offert, membrum totius corporis maximum, & ſi quod aliud modo, ſanguine indigens. quãuis pulmonis tantùm nomine, in cor ſanguis nõ feratur, verùm vt omnes arteriæ tandem ab illo impleantur, adeò vt maxima proportionis ratio ex ſanguine ſumenda ſit, qui arteriis continetur: ita vt in promptu ſit, cauæ portionem inter cor & iecur conſpicuam, illa grandiorem eſſe oportere, quam in lumborum vertebris Galenus conſiſtere nouit.

Et huic rationi etiam ſectio ſubſcribit, ſi quis modò hæc examinans, venã ſecundum longitudinem diſſectam aperiat, aut ſaltem non plus ſanguinis ex iecoris, aut cordis, aut potius ipſius etiam ſepti inter diſſecandum

motu,in cauæ partem lumbis exporrectam cogat,quàm in illam quæ in ſepto conſiſtit. Quando caua ſeptum trāſit,in ductu qui inter hoc & cor ſpectatur, nullas propagines interdiuidentibus thoracem membranis,etſi aliter Galenus docuerit, offert, quum illa eas membranas haud contingat: & ridiculum fuiſſet, tam exiguos ſurculos, quales illæ requirebant, nulla membrana ſuffultas duci. Vnde etiam Natura membranis potiſsimùm prouidit,propaginibus ab illis venis initium ſumentibus, quæ pectoris oſsi ſubtenduntur, & deinde in hominibus priuatim,illis venis quæ ſecundum ſepti tranſuerſi neruos à iugulo ad ſeptum vſque excurrunt. Adhæc,quibus modis Galeni deſcriptionem corpori accommodabimus,qua cauæ ad cor diſtributionem docet,nunc veluti propaginem ab illa in cor deducens,nūc neſcio quomodo illam explicans,quum tamen orificium quò caua cordi committitur, duplo amplius ſit ipſius cauæ caudicis amplitudine?non aliter profectò,quàm ſi ex ambitu cauæ,vbi ſub corde conſiſtit,& deinde ex illius ambitu,quem inibi metireris,vbi dextrā cordis aurem tranſcendit, vnum ita fingeres ambitum, vt duorum ambituum circulorúmve capacitatem,vno circulo complectimur. atque ita cauæ amplitudines ſupra

Infráque cordis aurem occurrentes, duo essent circuli, qui vnum constituerent circulum circunferentiæ orificii correspondentem, quo caua ad cor pertinet. Quando Galenus in libro de Venarum sectione, videtur venam arterialem tanquam à caua eductam narrare, non arbitror ipsum existimasse, illam venæ cauæ esse propaginem: quum illũ aliàs non latêret, venæ arterialis substantiã, cauæ non respondere, hánc que simplici constitutam tunica, illam verò duplici: quarum interior arteriis omnibus propria, etiã quintuplo cauæ tunicę crassitiẽ vinceret, exteriori interim cauæ tunicæ crassitiei respondẽte. Deinde arterialis vena, propriũ & peculiare sibi vendicat orificium, illi quo magna donatur arteria simile: præterquam quòd cordis substantia inter venæ cauę orificium, & arterialis venæ exortum, amplo satis interuallo occurrit: facilè cõmonstrans, arterialem venam ex caua haud pronasci. Etsi Galenus duas coronales venas semper reperiri alibi affirmet, nobis tamẽ vnica ferè occurrit, eáque insignis: non autem, vt alicubi etiam Galenus docet, exilis. Præterea, etiamsi Galenus in septimo de Administrandis sectionibus, coronalem ex dextro cordis sinu enasci tradiderit, non arbitror illum tam perfunctoriè rerũ Opificis in illius venę serie indu-

ſtriam expēdiſſe,vt ſenſerit illā à caua,priuſ quam è dextro ſinu eſſet egreſſa , aut priuſquam ipſum ingrederetur,pronaſci,eiúsque ortum ſub baſi trium membranarum conſpici,quæ cauæ venæ orificio præficiuntur.

Quia Syluius ægrè,quòd Galenum homines non ſecuiſſe ſcripſiſſem,ferens,priuatim ſubiecerat,quòd Galenum brachii venas exteriores tantùm ſpectaſſe,relictis interioribus,& in corporis alto reconditis, affirmaſſem:nonnulla de venarum in iugulo & brachiis ſerie illic ſcripſi,vbi aliquot ex multis rationes adducebam,quibus Galenum in hominum ſectionibus non exercitatum eſſe, mihi eſt perſuaſiſsimum: quæ interim huic loco , vbi nō venarum deſcriptionum ſpecimen aliquot propono,fuiſſent accommoda: humerariæ dico exortum , & dignioris maiorísque axillaris venæ trunci ſeriem, in quibus proculdubio Galeni diligentiam quis meritò requirat , non minus quàm in quibuſdam crurum venis,& potiſsimùm in cerebri vaſis : vbi ex ſenis caluariam in altero latere ſubeuntibus venis,vix duarum meminit. Quemadmodum & ex tribus caluariā ingredientibus arteriis , vnius tantùm ſeriē explicuit , qua ſuum reticularem plexum efformari putabat : adeò vt in ſinibus duræ membranæ deſcribendis , haud mirum videri

deri debeat, si illorum præcipuos venarum duntaxat munere fungi arbitratus fuerit, quum arterias in illos sinus exhaustas, aut in ipsos deductas præterierit, illósque & venarum & arteriarum substantiam simul continere nō animaduerterit. Adeò, vt ex decimiquarti capitis libri tertii de Humani corporis fabrica vasorū cerebri descriptione, si quando cum Galeni historia in nono de Administrandis sectionibus ea conferatur, pleraque sese offerant, in quibus Galenum à vera venarum arteriarúmque distributione declinasse, obseruatu sit facillimum futurum: quæ si omnia persequerer, parùm verarum Galeni descriptionum aceruus nimiùm excresceret, quū aliquas in vasorum serie exempli loco adduxisse sufficiat. Licet varia de olfactus organo (vt & de neruis aliquid inseram) apud Galenum sit sententia, illa tamen ipsius sanior est opinio, qua processus neruorum modo in anteriori cerebri parte ductos, olfactus organorum nomine habet. Quòd autem ab anterioribus cerebri ventriculorum sedibus, quę in aciem & coarctationem finiunt, olfactus organa educantur à veritate est prorsus alienum. Primùm enim dexter & sinister ventriculus cerebri ea sede, qua maximè in anteriori cerebri parte consistunt, antrorsúmque

Non admodū veræ descriptiones ex neruorū historia acceptæ.

ſpectant, ampli ſunt, & lati, neutiquam in angustum coacti. Deinde ſi quis ventriculorum ſecundùm cerebri longitudinem ductum metietur, ac dein in cerebri baſi, ac veluti longitudinis medio proceſſus hos olfactus organorum nomine habitos, originem ducere animaduerteret, vnà quoque obſeruabit hanc originem nõ ab anteriori eorum ventriculorum ſede pendere, ſed è regione medii ipſorum ventriculorum longitudinis.

Atque hinc quoque mox manifeſtum euadit, quàm parum in horum organorũ anatome Galenus diligens fuerit, quùm illa perforata fingit, & ventriculos cerebri in ipſorum cauitatem finire docet, vt canalium modo redderentur, quibus cerebri pituita ad eam caluariæ ſedem duceretur, vbi hæc organa ceſſant, duráque cerebri membrana cribri modo peruia cernitur. Sunt enim hæc à Galeno imaginata. nam vt illorum organorum initiũ parum rectè prodidit, ſic quoque illa perforata & caua eſſe, falſò retulit, nihilq; minus quàm pituitæ canales ductúſque cenſenda veniunt. Imò ſi veram pituitæ excolationem, quum homo hac in parte ſanus eſt, neque de vllo in excretione aut retentione ſymptomate cõqueritur, ſedulò (vti à me deſcribitur) expenderimus, liquidò conſtabit, nunquam ſecundùm hæc organa pi-

tuitam

tuitā non minus absq; symptomate ex proprio ductu in anteriora ferri, quàm quū retrorsum secundum dorsalem medullā, & inde secundum neruos, in varios artus defluit.

Meæ negligentiæ cogor asscribere, neruorum visoriorum foramen me latêre, si modò illi extra aliorum neruorum fabricā foramen, quod dissectione comprehendi potest, sibi vendicent. Vtcunque enim viuorū animalium sectionem aggredior, aut humani capitis à sumpto supplicio adhuc calidissimi neruos intueor, aut aliquandiu mortuorum calente aqua foueo, illorum foraminū effigies mihi nunquam occurrit. In porcis tamen, differentiam inuenio, quòd his scilicet visorius neruus per transuersum diuisus, & elixus, quasi multis funiculis construitur, neruorum, qui in brachiis & cruribus occurrunt, modo: quum interim visorius hominis neruus continua constet substantia, vndique æquè densa: &, mea quidem sententia, foramine manifesto non peruia. Puto exemplaris vitio factum, quòd in libro de Neruorum dissectione, secundum neruorum par, durius tertio esse scribatur: adeò vt nolim hac in parte Galenum incusare, vti & nusquam aliàs, vbi exemplarium deprauatione quicquam commissum esse, augurari possum. Ex duarum propaginū à quinto

neruorum

neruorum pari,quum id adhuc in organi auditus cauitate consistit, versus temporalem musculũ tertiique paris ramos eductarum, alterius tantùm apud Galenum occurrit mẽtio. Quemadmodũ ipsum quoque latuit radix nerui versus interiora,& non adeò ex latere apud quintum par eum in modum enata: vt minor tertii paris vocata nobis radix, iuxta præcipuum tertii paris neruum (exterius tamen) producitur. adeò vt sumpta inde occasione, inuentam à me radicẽ quinto pari annumerauerim, ne aliorum anatomicorum numerũ eius gratia interturbarẽ. Repit autem radix hæc antrorsum sub cerebri base, durã cerebri membranã perforans, ac peculiare sibi foramen in caluaria vendicãs, musculóque dein temporali & in ore delitescenti præcipuè oblata. Si dorsalis medullæ initium à cerebro pendere,& cerebellum illi tantũ vno nexu ad vtrũque ventriculi cerebello & dorsali medullæ communis latus, conspicuo coalescere sentimus, totã cerebelli constructionem sedulò examinantes, Galeno neutiquam accedemus, qui tot neruorum exortus cerebello præbet, illi interuallo dorsalis medullæ asscribendos, quod à cerebri base ad eam vsque sedem pertinet, qua occipitis os primæ articulatur vertebræ.

Superius (vt de his quæ peritonæo continentur,

nentur, aliquid ſcribam) quando in muſculis non verarum deſcriptionum exempla proponerem, atque de ſepti tranſuerſi foramini bus mentio incidiſſet, ex vera ſitus ventriculi, ipſiúſque orificii elatioris cum ſtomacho coalitus ſedis deſcriptione, colligebã, ſtomachum cũ magna arteria lumborũ vertebris exporrigenda, eodem haud vti foramine: in præſentia verò minimè ſubticendũ eſt, quòd Galenus ſtomachum nõ tantũ vſque ad eam ſedẽ arteriæ magnæ deſcendẽti coniunctum ſcribit, vbi etiam Galeni ſuffragio id ſepti foramen conſiſteret, ſupra vndecimam nimirum thoracis vertebrã: verùm ad duodecimam vſque vertebrã ſtomachũ arteriæ nexum, non ſecus quàm ſi ſub ſeptum primùm ſtomachus ab arteria dorſiq́ue vertebris eleuatus, ac ex dextris ad ſiniſtra ductus, ventriculũ peteret. Quia verò vniuerſus ventriculus propemodũ elatius hac ſede reponitur, quàm abſonum quis ducet, ſtomachum denuo ſurſum reuolui, vt elatiori vẽtriculi orificio continuaretur? Adeò ſanè, vt non minus ratio Galenum hic vehementer arguat, quàm diſſectio, illum neque ſtomachi ductum, neque ſitũ verè deſcripſiſſe commonſtret. Quòd autem ad totius ventriculi ſitus hiſtoriam attinet, Galenus hũc in corporis medio ita ſtatuit, vt id ſecundùm omnes

Deſcriptiones earum partiũ quibus peritonæo continẽtur, aliquæ, non omni ex parte veræ.

dimen-

dimensiones anatomicorum vulgus in homi nis proportione nimium obiter versatum referat. Quanquam neque Galenus id ita leuiter ab ipso dictum voluit, quin maiorem ventriculi molem in dextra corporis sede, cũ omnibus illũ secutis anatomes exscriptoribus reponi innuerit: addẽtibus id meritò fieri, vt iecori commodè subiectus, ab illo foueretur, promptiorémque concoquẽdi vim ab ipso ascisceret. Profectò, si non imaginationibus & nostris somniis, sed sedula resectione inspectionéque hominis corpus examinauerimus, maiorẽ multò ventriculi partem in sinistra corporis sede, quàm in dextra, reperiemus. Si enim ventriculi metiemur ex dextris ad sinistra latitudinẽ, vel duas illius partes sinistrum latus occupare, ídque loci occasione admodũ opportunè animaduertemus. Lien enim ventriculi posteriori sedi humilius in sinistro latere sublocatus, & suo mucrone nonnihil duntaxat antrorsum ad læuam ventriculi sedem humilius nutans, parũ sinistram corporis sedem occupat, & facilè admittit, vt sinistra ventriculi sedes magna amplitudine septo transuerso cõtermina sit: quum interim iecoris crassities admodum sanè insignis dexteram ventriculi sedem, neque suo latere, neque etiam posteriori sede, & magna quoque ex parte anteriori septum contin

contingere vetet:faciléque caueat,ne dextra corporis sedes ventriculo perinde atque sini stra,locum porrigat. Rursus,si veram ventriculi formam expenderimus, neque tota ipsius latitudine,quā ex dextro latere in sinistrum paulo antè metiebar, æquè amplum contra aliorum descriptiones esse obseruauerimus, vel formæ gratia, ventriculum sinistram corporis sedem magis opplere videbimus. Est enim ventriculus in sinistro latere secundum omnes positionum differētias insigniter amplus, ac turgidus, & quò magis dextrorsum fertur,eò magis in angustum cogitur, multóque inibi strictior & angustior spectatur:adeò,vt si quis latera circulo obduceret, eum qui dextro lateri circunduceretur,illo,qui ambitum sinistri lateris constitueret, vel duplo contractiorem spectaret.

Cæterùm nescio,num Galenum in ventriculi forma & situ describendis nō vndequaque absolutum in eorum numero habere debeam, qui inferius ventriculi orificium in humiliori ipsius sede statuūt: cui sententiæ repugnare hactenus inueni neminem.

Neque quicquam in vētriculi orificiorum situ aliud obseruatum lego, quàm illa mutuò non opponi, aut simul ambo in sinistri ventriculi latere haud fabricata: quum tamen orificium nobis inferius appellatum,

& inte-

& inteſtinorum principium, non in humilio ri ſede dextri lateris, verùm in elatiſsima conſiſtat:& quum inteſtini modo à ventriculo eductum eſt, nonnihil aſcendat, priuſquā ſecundum ventriculi poſteriora reflectatur. Quod ſanè nobis non obiter in plurimis paradoxis eſt examinandum circa ventriculi cōctionem, ciborum ordinem, vomitúmque, nunc in diſputationem proponi cœptis.

Huic loco ſententia reſpondet, qua ventriculi fundum perinde carneum cenſetur, ac ſi humilior ipſius pars ſecundum corporis latitudinem impenſe carnea & craſſa eſſet, atque à ſuperiori ſede non mediocriter diſcrepans: quum interim ego nullum diſcrimen confingere queam, niſi ſedem ſuperiori orificio proximam, tum propter neruorum multitudinem, tum propter venarum arteriarúmque in illa occurrentem copiam, craſſiorem, & quia ſtomacho alioquin ventriculo toto carnoſiori contermina ſit, impenſiùs carneum ſtatuerem: quum interim neque color, neque ſubſtantia, fundo carneū quid magis tribui præcipiat. Miror non mediocriter, Galenum, quando glanduloſum corpus duodeno inteſtino attenſum examinaret, illúdque falſo inferiori orificio ventriculi claudendo præfectum ſcriberet, non expendiſſe ventriculi in ipſius orificiis ſubſtantiam,

tiam,vbi illa multò craſsior, quàm reliqua amplitudine euaſit,veluti vnum circulum in ſingulis orificiis intrò protuberantem oſtendens,qui ventriculum à ſtomacho & inteſtinis terminare videtur, non mediocre robur ventriculo adferẽs,& ab iniuriis immunem reddens,ſi aſperum aliquod & grandius corpus orificiis aliquando ducatur.Si quæ venarum ſoboles à caua vena ventriculo offerantur,quemadmodum Galenus in libris de Adminiſtrandis ſectionibus quaſdam inde duci aſſerit,vbi illa vẽtriculo ſubſternitur,lubens inſcitiam meam prodo,quum hactenus nullam inuenerim,& ratione quoque mihi perſuadeã,præter portæ venæ propagines,nullam ventriculo intertexi. Præterea ſic ſum cogitãdo rudis,vt nunquam hactenus aliud quàm meram fabulam eſſe putauerim, vulgare medicorum placitum,vndecunque etiã ſumpſerit originem,quo ſtomachum in connexu ad ventriculum anguſtiorem eſſe contendunt, quàm in reliquo ipſius per ceruicem aut thoracem ductu, propter atrum & melancholicum ſanguinem ſeu ſuccum, qui à liene huc eructatur,ventriculíque ſuperius os colligit & adſtringit. Verùm iſtud magis ad partium vſum,qúàm conformationis rationem pertinet. Vti ſanè omenti ſitus, quem ita tradi ab omnibus inuenio,vt ante-

riorem ventriculi sedem hoc integi scribant, adeò vt id resectum ventriculo, quemadmo dum & intestinis, imbecillitatem parare cen fuerint. Quanuis interim, si dissectioni fides habenda sit, futuræ modo omenti superior membrana humillimæ ventriculi sedi, & fundo connascatur, aut ab ipso potius initium ducat, nulla ex parte ventriculi anteriori sedi incumbens. Atque huic respondet illorum hominũ coli intestini historia, quod anteriori etiam ventriculi sedi obductum aiunt, colum ventriculo superequitare scribentes: quum interim humiliori tantùm ventriculi regioni colum attendatur, nullibi altius quàm ventriculus, in anteriora conscendens. Quemadmodum Galenus ventriculo propagines quasdam à caua offerri scripsit, ita quoque in omentum, præter ramos, qui à portæ vena multifariam ipsum implicant, propagines quasdam à caua diffundi testatur: perinde sanè, atque mesenterio pariter, & intestinis, alias venas à caua elargiri prodidit. Hæc sententia in sexto de Administrandis sectionibus occurrit: vbi etiam legitur, in mesenterium venas pertinere, ad iecur non terminatas: quum interim nullam venam iecori non commissam, contra Aristotelem de Venarum ortu disceptans, in corpore reperiri (vtcunque id verum sit) contendat.

dat. Porrò, arbitror illum eo termino distinxisse propagines à caua eductas, ab illis quæ à portæ vena intestinis implantantur, succúmque sanguinis materiam iecori perferunt. Quanuis interim mihi nullus surculus à caua in omentũ, aut mesenterium, aut intestina digeri conspiciatur. cuius studiosos in scholis tum monere consueui, quum ventriculo, omento, mesenterio, cum intestinis è corpore resectis, caudex cauæ deorsum ductus, in conspicuo, & membranis liber, sanguinéque turgidus iaceret, & nullam propaginem à se dissectam ostenderet, quæ dictis nuper organis offerri potuisset. Quod, vt melius constaret, ramulum aliquem ad renum membranas deductum, aut seminalem venam, in ortu diuidebam, quò mox effluẽs sanguis, argumento esset, nullam propaginẽ à me oscitanter resectam. Neq; hîc mihi tantum tribuebam, quin astantes obnixè orarẽ, vt si quando in eiusmodi venas inciderẽt, me quoque illas non celarent: vt aliquando mihi vices ab illis reponerentur, qui tã varia, à nemine interim doctus, ipsis citra inuidiam communicarem. Galenum quidem, quòd iecur in fibras diuisum esset, arbitratum nõ dubito: quòd verò ipse author fuerit sectionis in quinque fibras, quas nonnulli illum secuti, propriis nominibus nuncuparunt, non

perinde mihi ex suis, qui adhuc supersunt, libris constat. Vtcunque sit, Galeni iecoris historia in homine, parua non caret (vel diuisionis eius occasione) menda. In iecoris cauo, præter neruulum ab illis qui ventriculi superius os implicant eductum, alium à Galeno neglectum obseruo, qui cum arteria iecori oblata ductus, à neruo pronascitur, dexteris costarum radicibus à sexto pari neruorum cerebri exporrecto. Verùm si exiguarum neruorum, venarum & arteriarum propaginum mihi ratio habenda foret, nimius sanè in obseruationum enumeratione redderer: mihíque hoc scriptum, quod in magnis occupationibus iam tædio esse cœpit, præter sententiam, vti iam accidit, produceretur. Quanuis interim venam præterire non possum, quam meatus cuiusdam modo à liene in superius ventriculi orificium porrigi, anatomicorum cohors ex Galeno, nescio tamen quónam pacto, contendunt, qua melancholicus succus lieni ex nutrimento ipsius excrementitius in ventriculi os perfertur, magni, vt illi censent, vsus gratia, ad augendam videlicet appetitricem ventriculi vim, & illius in constringendo robur: & alia quædam ex Galeni potissimùm sermone collecta, quo Naturę commēdat industriā, bilis vesiculam non in ventriculum, sed in duode-

num

num inteſtinum exonerantis. Cuperem his, qui me hanc venam latêre ſibi perſuaſum habent, meam in illa examinanda conſtare diligentiam. Vt enim tum in brutis, tum in homine non minus priuatis quàm publicis ſectionibus hanc venam perquiſiui, priuſquam meos de Humani corporis fabrica libros emitterem, ita quoque poſt illorum editionem Patauii, Bononiæ, & Piſis, denuò nõ minorem curam, in illa cognoſcenda adhibui, vel cuiuſdam ſcioli gratia, qui quum vſu (vt literarum rudis eſt) aliquid in anatome mea opera didiciſſet, atque me eiuſmodi meatum, aut venam quam vulgus anatomicorum fingeret, nõ poſſe reperire, in ſcholis non ſemel audiuiſſet, vtcunque interim lienem & ventriculum, ipſius aliorúmque oculis liquidò propoſuiſſem, me Patauio abſente corpus aliquod diſcindens, ſe incognitam mihi venam reperiſſe iactitauit: arbitratus me poſt meorum librorum editionem, neq; reuerſurum in Italiam, neque Patauii & Piſis (vt noſti) mea ſcripta cum corporibus, in publicis ſectionibus collaturũ. Quare quum tunc ad lienem ſectionis ſerie eſſet deuentum, & Patauii mulieris & viri corpus nobis ad manum eſſet, pridie quàm ventriculum mouere ſtatuiſſem, obnixè omnes rogatus ſum, vt ipſorum oculos quoque ſedulò

inſpectioni adhiberent, illóſque qui eam venam aut meatum, vt vocant, à me incognitum niſiſſent, adducerent, & ego quoque ab illis aliquid diſcerem. Verùm vt ſciolus ille, aliàs non indiligens ſpectator, nunquam deeſſe ſolebat: ita bene cauit, ne ſectioni interea dum hæc, aut oculorum muſculi tractarentur, adeſſet: adeò, vt tunc quoque eadem quę antea, ſentire cogeret, quum omnino eadem nobis, quæ prius, obuerſarentur. Lien nimirum omenti beneficio ventriculo nexus, quod inferiori mẽbrana lieni cum vaſis innaſcitur, ipſique inuolucrum conſtituit: dein ſuperior membrana lieni & ventriculo communis eſt, venas arteriáſque deducens, quæ à vaſis lienem petentibus, & iam proximè lieni inſerendis, initium ducunt, quæ in hominibus inſigni ſunt numero. quorum nullum à lienis procedit corpore, verùm, vt iam dixi, ab illis vaſis pronaſcuntur, quæ iam lieni ſunt inſerenda. Quemadmodum verò connexus lienis ad poſteriorem inferiorémque ſiniſtræ ventriculi ſedis regionem perficitur, ita quoque vaſorum copia inibi, & magis eſt conſpicua, & inſignior vena ea demum occurrit, quæ in hominibus ſiniſtram fundi ventriculi ſedem ambit, ſuperiori omẽti membrana ſuffulta. alię enim venæ ſunt multò graciliores, & non longè

in

in ventriculum excurrentes. Omnibus elatior nunquam mihi visa est ita porrigi, vt superius ventriculi orificium illa intertexi potuissem asserere: vti sanè illud venas assumere nouimus, ab illa propagine, quæ ex medio ductu trunci portæ ad lienem tendentis secundùm ventriculi posteriora conscendit, & ventriculi superius os multis surculis donat, ac in canibus præcipuè coronæ instar illud elegantissimè ambit. Rursus elatissima venarum ab his, quæ lieni proximæ sunt ventriculum petentium, nulla ex parte amplitudini, longitudinive respondet eius, quam fundo exporrigi dicebam. Dein illa toto progressu sociam sibi habet arteriam, neque alia serie, aut distributionis modo sese offert, quàm cæteræ ventriculum implicantes venæ: neque etiam peculiari sanguine turget, quem aut crassiorem aut atriorem dicere possemus. Osculis quoque suis, meatus vesiculæ bilis intestino duodeno oblati ritu, in ventriculi cauitatem neutiquam pertingit. Verùm, vt semel dicam, ab omnibus cæteris venis nihil differt, nisi quòd à multis venis gracilitate & breui incessu vincatur: adeò vt mihi adhuc eadem, quæ prius, constet sententia: vti quoque iis eadem seruari debuit,

qui poſt librorum meorum editionem mihi ſecanti adfuere. Hinc igitur, aliáſque ob cauſas, animo concipere nequeo, elatiſsimam earum, quæ ſiniſtro ventriculi lateri inſerun tur, venam (vt comitem illi prætercam arteriam) priuatim huiuſmodi fæculentum ſanguinem & melancholicum ſuccum, tam inſi gnium vſuum gratia, in ventriculi os euome re, quanuis interim de partium vſu in præſentia non ſit agendum. In renum fabrica, Galeni perfectam deſidero hiſtoriam: de qua vix aliud habemus, quàm venas & arterias per renis corpus dirigi, & per denſam durámque renum ſubſtantiàm retento ſanguine, vrinam cum bilis, quæ ſanguini adeſt, portione tranſmitti, ac in vrinariũ meatum defluere. Si enim ea quis expenderit, quæ de renum conſtructione propoſui, non ſanè renis carnem inſtar coli habebit, vti Galenus illam recenſere videtur: aut vt vulgus membranam in renibus fingit, tam leuiter pertuſam, vt vrinam & bilem tranſmittens, ſangui nem, vtpote craſsiorem, retineat. Verùm non eſt quod renum à me repertam conſtru ctionem huc referam, quum ex decimo capi te libri quinti meorum de Humani corporis fabrica librorum, eam conſtet eſſe eiuſmodi, quæ breui oratione (qua mihi hic dun-

taxat

taxat opus est) comprehendi nequeat. Galenus seminalibus arteriis parem cum venis originem statuit, quum interim vtranque arteriam ab arteriæ magnæ caudicis anteriori sede humilius educi plerunque obseruemus, quàm dextræ venæ à caua occurrit initium: sinistra interim vena ab illa principiũ obtinente, quæ sinistro offertur reni. Quanquam Naturæ industria in dextræ arterię ductu apparens, nõ erat subticenda. Arteriam enim seminalem cauæ venæ perinde non subiecit, atque magnæ arteriæ caudicem illius sinistro lateri inibi substratum nouimus: sed eleganter seminalem arteriam transuersim cauam transcendere voluit. In testium fabrica, cupiuissem Galenum nobis explicasse, qualis venæ & arteriæ seminalium in testis corpus sit series: vt didicissemus, peculiaris testium substantiæ beneficio, ex adducta illi materia nõ secus semen parari, quàm iecoris substantiam sanguinem conficere constat. & pariter nos non latuisset, quî dein à semen deferente meatu id à testis corpore, vasísque assumeretur. De vtero nihil dicam, quòd prolixior tunc fuerim, quando Galenum vaccinum vterum, nõ verò humanum, præcipuè descripsisse, colligerem. Scripserunt tamen ad me nonnulli, in vteri historia,

ac potiſsimùm in illa de menſtruis purgationibus diſceptatione, vbi tuarum literarum incidit, mi Ioachime, mentio, de hymenæo nihil traditum. quod ſanè ex induſtria feci, quum nihil certi de illo mihi conſtaret. Nunquam enim virginem ſectioni adhibueram, præter puellam vnam ſex fortaſsis annos natam, quam tabe conſumptam, ad ſceleti præparationem Patauii ſtudioſi cuiuſdam opera, qui illam è monumento ſubduxerat, nactus ſui. Atque quum in hac obiter, vt fit, omnia ab oſsibus diſcinderem, neque cuiuſquam partis inſpectionem morarer, vterum tamen propter hymenæum diſſecui: quem etſi talem reperiſſem, qualem nunc poſt meorum librorum editionem illum ſpectaui, nihil de ipſo affirmare auſus eram, quum bruta illo deſtitui cernerem: vt qui neque aliàs ex vna aut altera ſectione, quicquam affirmare ſoleam: & quicquid in prima coitione Terentius acerbi poneret, id in tali ferè repoſueram connexu, quo inuicem incumbentes muſculos committi ſcimus. Vt illum prætercam venarum, quem Arabes enumerant, concurſum, ab illorum interpretibus centonem nuncupatum. Quanuis interim opinionem mihi augere debuiſſet,
hyme

hymenæus in paruis puellis, quoties mingentes crura diducunt, non admodum latens: si modò constitisset, membranam illam, aut carneum illud septum hymenæum fuisse appellatum, cui nunc non ambigo à nominis illius institutore, id accommodatum fuisse. Quum enim Pisis mihi anatomen aggressuro, ossa deessent, atque anatomen prorsus eadem serie, qua meos de Humani corporis fabrica libros descripsissem, in noua illa tanti gymnasii restitutione faciendam, ac cum meis scriptis à studiosis conferendam putarem, illustrissimi Thuscorum Ducis Cosmi iussu (vt est iuuandis præcipuè studiis à Superis datus, neque quicquam, quo suæ Academiæ studiosis commodare posit, reliqui facit) Florentia celeri scapha monialis nescio cuius xenodochii cadauer missum fuit, ad sceleti apparatum: ac dein studiosis quibusdam copia clauium rari & elegantissimi cœmeterii Sancti Pisani fiebat, vt in monumentis penus instar extructis, si quid ex vsu illis ad ossium inspectionem esset, inquirerent. vti sanè ea sunt aptissima, quæ in monumentis transuersim in eo cœmeterio positis, atque idcirco pluuiam aërémque admittentibus, occurrunt: quum in aliis, qui in ambitu tecto subsunt, monumentis, ossa propter

cariem

cariem ac ligamentorum adhærentiam, sint ad disciplinam inutiliora. In horum vno, cuius epitaphium recens motum videbatur, puella sese obtulit gibbosa, annum decimum septimum prætergressa, & ex impedita inspiratione ob malam ossium compositionem, quantum coniectura assecutus sum, mortua: vti facilè constitit, monialem ex laterali dolore extinctam fuisse, inflammatione totam ferè sinistram sedem membranæ costas succingentis, præcipuè tamen ad costarum radices occupante. Quemadmodum & eo anno elegans meretricula à studiosis è monumento ex diui Antonii adiectitio templo oblata, & ad publicam anatomen Patauii adhibita, ex inflammatione tertia die interiit, quæ secundùm venæ pari carentis ingressum, & ipsius propagines totam posteriorem thoracis sedem occupauerat, & nobis ad morbi lateralis essentiam dignoscendam egregium specimen præbuerat, reliquo interim corpore leuiter emaciato, ac proinde ad dissectionem, quæ mihi vltima Patauii fuit, accommodissimo. Quum itaque Pisis monialis illius, & puellæ ossa, sceleto apparando, carnibus liberarentur, puellæ illius vterum cum paucis, qui tum aderant, studiosis inspexi, quòd virginem esse, vel ideo potissimùm, quòd

quòd nemo illam rogaſſet, colligerem. Atque in hac, hymenæus mihi occurrit: quemadmodum in moniali annos fortaſsis triginta ſex nata, nihil minus, teſtibus ipſius neutiquam non exercitatarum partium modo, tabidis. Præterea quũ ex Gallica expeditione veniſſemus, à Comitiſſæ Egmondanæ medico rogabar, vt nobilis cuiuſdam puellæ annos natæ duodeuiginti, diſſectioni adeſſem, quam pallido colore diu aliàs deformem, & ſpiritum difficulter ducentem (etſi alioquin forma perelegantem) patruus veneno peremptam ſuſpicabatur. Quum huius ſectionem tonſor imperitiſsimus aggrederetur, manus ab opere continere nequiui, qui aliàs nunquam ſecanti, à duabus, quas primùm Pariſiis vidi rudibus, & ante triduum in ſchola abſolutis ſectionibus, aſtiteram. Ac proinde ex thoracis anguſtia, & laminæ, qua puella, vt iunceo & gracili longóque thorace conſpicua foret, vti ſolebat, in pectore compreſsione, circa hypochondria & pulmonem, affectum deſidere ratus ſum. atque quum pulmonis vitium, viſcerúmque mira in hypochondriis compreſſio nobis cauſam morbi aperuiſſet, neque quicquam vnde vteri ſtrangulatum, niſi ex turgidis admodum teſtibus, dignoſcere

poſſem,

possem, nobis occurrisset: hymenæi occasione, quum astantes domicellæ suas laminas mox abiecturæ cum aliquot spectatoribus abiissent, cum medico puellæ vterum secui. At non fuit mihi hymenæus integrè conspicuus. quanquam non ita tamen lateret, vt in mulieribus vix sedem, vbi aliàs reponitur, expendere solitus sum: perinde ac si digitis, aut alioquin petulanter, aut ex Rhazes ad vteri strangulatum remedio, citra viri vsum, puella illa hymenæum habuisset effractum. In vteri igitur ceruice puellis mox post ingressum colli vesicæ in superiorem muliebris sinus partem, septum quoddam occurrit transuersum, carnea cuticularíque constans substantia, illi prorsus simili, qua nymphæam efformari cernimus. Septum hoc ceruicis vteri lateribus sua crassitudine est adnatum, paulò in connexu, quàm reliqua amplitudine, crassius, quanuis interim membranæ crassitiem non multùm superet. In medio septi, foramen occurrit longa sectione pudendi modo dissectum, adeò vt menstruas purgationes in virginibus non retineat, neque opus sit confingere venas aliquas hoc septo seu hymenæo inferiores, è quibus menstruus sanguis virginibus promanaret: aut
quæ

quæ ab illis distingui debeant, quæ mulierum menses alioquin dimittunt, discrimine inter prægnantes & vtero non gerentes subaudito. Galenus, quum fœtus inuolucra persequeretur, illa canum & porcorum inuolucris respondere docuit: quàm verò suæ descriptiones interim canibus conueniant, alibi facilè ostendi: & eadem nunc repeterem, si tam in humani fœtus, quàm canini inuolucrorum examine, versatus essem. A meorum enim librorum editione, humanum fœtum adhuc in vtero seruatum, resecandi nulla fuit occasio: & quum ante editionem semel atque iterum occurreret, ego cum cæteris astantibus medicis ita harum rerum ignarus fui, negotiúmque ita præcipitandum fuit, vt discrimina inter canem & mulierem parum adnotare licuerit. Est enim differentiæ nonnihil in carnea illa substantia, quæ fasciæ in modum in canibus occurrit, & extimi inuolucri loco à me aliquando ob id recensebatur. in mulieribus nanque, quemadmodum modò interdum ad difficulter parturientes vocatus didici, carnea ea moles lieni substantia constitutionéque perquàm similis, nullibi vniuersum fœtum ambit, etsi interim continuum sit perinde atque in canibus corpus: non autem vt in vaccis, ceruis,
alijsque

aliísque cornutis animalibus, ſparſum. His enim innumera propemodum carnulentæ eius ſubſtantiæ fruſtula occurrunt, per membranam totum fœtum circumplectentem in eum modum ferè digeſtæ, in quem ſeſe offerunt nigriores maculæ, per leopardi dorſum ſatæ. Vt vt ſit, Galeni de inuolucris deſcriptiones à veritate & perfecta hiſtoria plurimùm declinare, ſatis liquet. In cordis inuolucri ſermone (vt & de illis, quæ in thorace reponuntur, aliquid adiiciam) Galenus parum rectè illud à cordis baſi pronaſci docuit, quum non minus ab hac, quàm à mucrone, & reliqua cordis ſuperficie inuolucrum diſtet. Et amplum eſt interuallum inter cordis baſim, & cordis inuolucri nexum, quo vaſis à baſi progredientibus continuatur: ipſáque vaſa in interuallo illo intermedio deſtituuntur ea túnica, ſeu inuolucro, quod à conterminis ipſi membranis adipiſcuntur, vena quidem alterum inuolucrum, arteria autem tertium. Sed magis adhuc mirandum venit, Galenum adeò perfunctoriè cordis conſtructionem aggreſſum eſſe, vt venalis arteriæ orificium minus orificio magnæ arteriæ ſcriptum reliquerit, rationes, quibus id conficeret, in medium quoque adferens, non minus ſanè efficaces,

Minus veræ deſcriptiones aliquot, ex thorace contētis partibus decerptæ.

ces, quàm ſectio ipſa oppoſitum pulchrè oſtendit. Eſt enim venalis arteriæ orificium multò amplius, latiúsque magnæ arteriæ orificio, non contra rationem & ſingularem induſtriam Natura id moliente. Verùm Galenus non ſolùm magnæ arteriæ orificium, venalis arteriæ orificium amplitudine vincere contendit, ſed omnibus in cor pertinentibus orificiis, id longè amplius eſſe ſtatuit, ipſum ad venæ cauæ orificium quoque conferens: quum interim citra omne mendacium cauæ venæ orificium duplo etiam amplius viſatur, arteriæ magnæ orificio. Neque eſt quòd quiſpiam huiuſmodi à veritate prorſus abhorrentes Galeni deſcriptiones, parui pendat: aut etiam quum ipſius oſcitantiam in ſectionibus didicerit, exemplaria incuſet: quum ex ſuis falſis horum orificiorum axiomatibus, tam multa argumenta in Ariſtotelem, interdum & Eraſiſtratum, & rurſus ad Naturæ commendationem, colligat: quæ quàm ſunt efficacia, illi demum conſtat, qui cordis fabricam ſedulò inſpiciens, Galeni maiores propoſitiones admittit: ac dein ſecus quàm ipſe, in minore ex rei veritate ſubſumit, veram poſtea, & Galeni ſententiæ pugnantem concluſionem inducens. Quando igitur huiuſmodi mihi in

Galeno occurrerunt, quæ Veterum sen-tentiis contrairent: & quum Aristotelem de communibus studiis multò melius quàm Galenum esse meritum fateri cogerer, etiam si in Galeni verba iurassem, debe-rétne alicui mirum videri, si quid petu-lantius in Galenum à me excidisset? Vt-cunque interim, ne id fieret, perpetuò ca-ui, & quoad viuam, ne quis de me id ve-rè afferat, studebo: quantumuis etiam ab il-lis iritabor, qui falsis rationibus Galenum purgare pergent. Nosti enim quàm parum firmo, & Galeno non maximè dedito ani-mo, nugaces illæ obiectiones, calumniis etiam interdum non vacantes, occasio-nem præstare posint, vt quis sedulus red-datur in Galeni lapsibus coaceruandis, ac illis in vnum volumen redactis, edendis: quod à me nunquam tentabitur, quum Galenum plus, quàm mortalium quis-quam, obseruem. Et si quid ipsum non ex-pendisse ostendo, id tantùm ideo fit, ne quis, quum veram anatomen pertracto, ob illius authoritatem, me falsa homini-bus proponere existimet. Vti accidit in fi-brarum historia, quæ à membranis venæ cauæ orificio præfectis educuntur, atque à me secundum dextri ventriculi latera cor-dis substantiæ pasim ad mucronem illius

adnatæ

adnatæ recenſentur: quum interim Galenus, ipſas cordis ventriculorum ſepto tantùm committi (etſi falſò interim) prodiderit. Ita quoque in glandulis faucium, aliquis me tertium genus illarum fingere arbitraretur, ſi orationi non adiicerem, Galenum glandulas præteriiſſe, laryngis radici illic accumbentes, vbi ſecunda illius cartilago reliquo arteriæ aſperæ caudici committitur, quæq́ue notatu digna extra omne glandularum genus, ſibi non pauca priuatim vendicant. Pariter quum ego duræ membranæ proceſſum inter dextram & ſiniſtram cerebri partes deductum, & illum quoque, qui inter cerebrum & cerebellum intercedit, recenſeo, ipſos duplicatos eſſe (quòd reuera ſimplices ſint, ac duræ membranæ lateribus ſubſtantia reſpondeant) inficior: ab aliquo fortaſsis arguerer, quum Galenus inibi duram membranam fingat duplicatam, à finibus deluſus, qui in illorum proceſſuum ſede conſiſtunt, qua caluariæ committuntur.

Deſcriptiones falſæ ex ijs quæ calvaria ambiuntur collectæ.

Rurſus quando cerebri hiſtoriam perſequor, atque id continuum eſſe narro, admonendus mihi fuit lector, ipſum in dextram partem & ſiniſtram nõ ita diremptum, vt nulla ex parte eſſet continuum. Nam Galeni oratio, qua diuiſionis cerebri

rationem docet, non ſecus ſonat, quàm ſi cerebrum perinde geminum ſit, ac duobus oculis, & duabus auribus nos Natura donari nouimus, quum interim cerebrum in baſi ſua ſit continuum, tum corporis, quod calloſum dicimus, interuentu, tum illo quoque, quod teſtudini cameratóve comparamus, & illo etiam quod natibus & teſtibus aſsimilamus, & dein ampla ipſius cerebri portione, qua dorſalis medullæ prodit initium. In cuius etiam ortu deſcribendo, haud potui omittere, Galenum ita id deſcribere, quaſi à cerebro non penderet, & illi ſubſtantia tota non continuaretur. Quum enim Galenus cerebelli conſtructionis rationem inquirit, atque illud dorſalis medullæ gratia (quam vnicam & non cerebri in ſuperiori ipſius ſede modo, geminam eſſe oportuit) ſimplex & vnicum ſtatuit, non ſecus ſermonem aggreditur, quàm ſi cerebellum cerebro nō eſſet continuum, & id dorſalem medullam ſimplicem quoque educeret: quæ quàm ſint à vera corporis noſtri fabrica aliena, in meis ſcriptis videre eſt: quæ ideo quis, vt ſuperius dixi, falſa eſſe ſtatim colligeret, quod aliter Galenus, quàm ego, docuiſſet, quum interim admonitus (ſi veritatis modo ſit ſtudioſus) tantiſper ab illa ſententia temperet, dum diſſectione corporiſque intuitu,

quî

quî res ſe habeat,didicerit. Neque his quo que eſt abſimile, quum anteriorem dextri ſiniſtríque ventriculorum partem obtuſam, amplámque eſſe dico,non autem eos illa ſede in arctum cogi,atque in olfactus organa finire,qui canalium ritu pituitam ad capitis os cribri modo peruium deducerent:eiuſmodíque non pauca, quæ Galenus prodidit, à vera cerebri fabrica penitus aliena. In quorum numero id minimè negligendum eſt, quòd Galenus quũ veteres diſſectionis profeſſores tenuis cerebri membranæ proceſſus deſcribẽtes,dicere animaduertiſſet,eius mẽbranæ portiones in tres cerebri ventriculos ferri,ſtatim imaginatus ſit, eos ventriculos tenui membrana ſuccingi, inueſtiríque, ratione à cerebri mollitie ita deducta,ac ſi ventriculi concidiſſent, ſi fortè à membrana tenui non ſuffulcirentur. Atque hoc diſcrimine,Galenus quartum ventriculum (quem in cerebello reponimus) à tribus prioribus diſtinxit, quod ſcilicet ille durior ſit, quàm vt tenui membrana obuolui ſuſtineríque debeat.Quum interim priores ventriculi non minus quàm hic quartus, tenui membrana inueſtiantur:& quartus ventriculus à prioribus non ineleganter à Veteribus variari dictus ſit, quòd nullus duræ membranæ proceſſus in illo ſeſe offerret:vti in prioribus vẽ-

triculis in conſpicuo ſunt plexus ſecundis comparati,& vaſa illorum plexuum conſtitutionem ſubeuntia. Poſtremò , ne falſis deſcriptionibus diutius immorer, non potui Galeni lapſus præterire, qui in plexus reticularis deſcriptione plures occurrunt. Eſt enim ex omnibus corporis partibus nulla æquè medicis & philoſophis in ore,atq; beatum iſtud & mirabile rete.In cuius deſcriptione haud potui admittere,ſoporalē arteriam,vbi caluariæ proxima eſt, integram in caput ferri, quum tam notatu dignam portionem retrorſum mittat,quæ in duræ membranæ primùm mihi appellatum ſinum exhauritur.Vt nūc taceam,Galenum foramen omnino ignoraſſe,quo maior arteriæ ſoporalis pars,alioquin in caluariæ amplitudinē fertur.Vtcunque igitur illam ſua oratione in capitis caluariæve amplitudinem Galenus deduxit,totam in plexum quendam abſumi atteſtatur,quē retibus inuicem inſtratis comparat,non animaduertens inſignem propaginem,quæ duræ membranæ lateribus offertur,& notatu dignam portionem,narium cauitati exporrectam:præter amplā ſobolem, quæ cum ſecūdo pari neruorum cerebri oculorum ſedem ipſóſque oculos adit: adeò ſanè,vt non mirum videri debeat,ſi Galeni hiſtoriæ paſsim non acquieuerim, & pleraque

in

in suis libris occurrant, vnde nō verarū descriptionum specimina, ex voto transsumere mihi liceat: vt me falso Syluii crimine purgarem, suísque discipulis materiam acuēdo stylo aptam præberem, modò illi aliàs, quàm in Galeno laudibus efferendo (quod ad me nihil attinere duco) & non tantùm vniuersim citra omnium locorum, quibus à me notatū sentiunt, retractationem obganniendo, & calumnias conuiciáque effutiēdo, occupari velint: & vnà expendere, num quæ proponent, alios docuerint, aut propriis manibus in publicis scholis in doctissimorum, non autem aliquot adhuc medicinæ rudium, & iam primùm cādidatorū præsentia, aggressi fuerint.

In præsentia sese offert, Galenum in partiū munere aut vsu recensendo, vel minimùm errasse, à me falso propositum. quam obiectionem, ita Dii me ament, longè maiori rationum copia possem diluere, quàm mihi ad duo prius narrata axiomata, fuit suppeditata: quod sanè si per otium nunc ita liceret, vt quum in Academiis viuebam, nostrísque studiis, non autē artis operibus erā dedi tus, meóq; arbitratu mihi domi desidere licebat, diffusius multò quā aliis in locis obiectis præstiti, à Galeno perperam assignatos vsus & munia, actionésve nō rectè traditas subiicerem: vtcunq; verò sit, ex magno aceruo &

Loca nō nulla, quibus Galenū in partiū functionibus & vsibus assignandis, nō esse omni ex parte integrū, constat.

quaſi promptuario, quædam ſaltem loca nō grauabor ſubnectere, vt hac quoque parte reſponſionis ad Syluii literas exemplum habeas. Vt itaque multa prætercam caluariæ foramina, in quorum vſu aſsignando, Galenus non minus quàm in deſcriptionibus hallucinatus eſt, vt in foramine ſecundum neruorum cerebri par tranſmittente: in foraminibus cribri modo in oſſe exculptis, quod in frontis oſsis baſi locatum ſcripſimus: in foramine tertium & quartum neruorum cerebri paria tranſmittente: in foraminibus arteriæ ſoporalis propaginibus paratis, quæ orationem ſuperius terminabāt: ac dein in oſsis cuneum referentis in ſua baſi vſu, vbi id falſò ſpongiæ modo peruium retulit, ac proinde ibi & actiones & vſus præter omnem rationem (vti prius alicubi oſtenſum eſt) finxit, capitis inquam motus mihi ſunt proferendi, niſi prius in generalibus oſsium deſcriptionibus aliquid adducendum putares. Vt locus ille eſt, quo Galenus appendicum vſum recenſens, eos in hoc oſsibus datos ſcribit, vt illorum ſinuum quibus medulla continetur, eſſent opercula: non expendens, qui Natura oſsibus eiuſmodi ſinu donatis, appendicem illis ſinibus non appoſuerit, vbi compoſitionis ratio, & variorum proceſſuū tuberúmque ſeries, inſignem duritiem requirebant,

In oſsiū hiſtoria.

vt in

vt in humiliori humeri ſede, & ſuperiori vlnæ regione occurrit. Dein appendix oſsibus,quibus ſinus illi magni & caui adſunt, citra oſsium interſtitium nõ coaleſcit: niſi iam os ipſum mollius, quàm tota longitudine, redditum ſit,& parem cum appendice ſubſtantiam ſibi vendicare incipiat,ſinúsque ille prius communi appendicum materia obdu ratus occurrat.Inſuper ſcapula nullibi eiuſmodi ſinum exhibens,tot abundat appendicibus,perinde atque oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa,quæ appendicem toti oſsis ilium ſpinæ obtenſum gerunt.Dein coxendicis oſsi inſignis quoque largitur appendix, vbi tot tibiam & femur mouentibus muſculis initium præbet. Rurſus vertebræ quot ſcatent appendicibus? quum ſinum interim non habeant,quo medulla ſeorſum recõdatur.Scio enim omnibus oſsibus in fungoſa qua conſtant ſubſtantia,vt & ipſis appendicibus, medullam contineri, aut ſaltem ſuccum, quem medullæ conferre cogimur. In hoc itaque appendicum vſu aſsignando, debuiſſet Galenus expendere, qui in puerulis appendices propemodum ſint cartilaginei, & quî dein illorum ſubſtantia in mollitie à cætera oſsis parte differat: ne ipſe Naturam appendices ſinuum medullam continentium ceu opercula molitam eſſe, comminiſceretur. Cæ-

terùm quod ad capitis ſuper primam vertebrarum motum, & primæ rurſus vertebræ cum capite ſupra ſecundã, ac dein capitis cũ vniuerſa ceruice ſpectat, nequeo ſatis mirari, quamobrẽ à quoquam damnari debeam, quòd Galeno nõ acquieuerim, omniáque ex diametro ſuis ſcriptis pugnantia propoſuerim: quum nemo tam mente captus eſſe debeat, quem non ſepoſito aliquãtum affectu, in meam ſententiam deſcendere oporteret: niſi ideo mea auerſaretur, quòd à iuuene fuiſſent propoſita, ipſe autem toties Galeni libros & prælegiſſet, & correxiſſet, & in alium ſermonem conuertiſſet, vt illum puderet hęc ab ipſo non fuiſſe prius obſeruata. idque potiſsimùm in capitis motu, in cuius deſcriptione, Galenus doctiorem & attentiorem requirit auditorem, quàm in vlla alia quantumuis graui & eleganti. Adde quòd tot muſculorũ & ligamentorum vſus à Galeno malè traditos fatendum ſit, quandoquidẽ in capitis motibus deſcribẽdis aberrauerit. Neſcio num Syluium mouit, quod hoc argumentum in meis libris tractans, me præceptoris opera deſtitutum fuiſſe ſcribã: quum fortè arbitretur me ab illo anatomica didiciſſe, qui Galenum nihil perperam ſcripſiſſe adhuc contendit. Sanè Syluius mihi dum viuam obſeruandus, nobis libros de Partium vſu ſuo more

legere

legere incœpit: at quum ad primi libri medium, atque adeò ad anatomica venisset, illa difficiliora esse proposuit, quàm quæ nos medicinæ candidati possemus assequi: atq; ideo fore dixit, vt & se pariter & nos frustra cruciaret, ac proinde quartum librum est aggressus ad decimi vsque portionem: dein intermediis rursus ad decimumquartum vsq; omissis, posteriores quoque ita legit, vt singulis quinis aut senis diebus vnum librũ absolueret, nihil minus, quàm alibi diuersum quid à Galeno traditum esse (vti sæpe occurrit) nos admonens: aut aliquid secus, quàm res haberet, à Galeno scriptum ostendens, nullius interim quàm canis partibus, interdum in scholam apportatis. In quarum resectionibus nos discipuli adeò eramus seduli, & præceptoris optimi imitatores, vt is nõ semel post prælectiones, nostram diligentiam experiretur: vti tum accidit, quum altera die membranas venæ arterialis & arteriæ magnæ orificio præfectas, ipsi ostenderemus, quas pridie à se haud reperiri posse affirmabat. Quum itaque Syluius ea loca, vbi de vertebris agitur, cum plerisque aliis transiliisset, neque vnquam aliud anatomicũ (si libros de Musculorum motu excipias, in quibus etiã vndique illi sana fuit Galeni sententia) suo illo anni trigesimiquinti, quẽ vo-

cat Cursu nobis prælegisset, haud mirum est, si me præceptoris opera destitutum, diligenter inuigilasse scribam, vt in illorum auditorum numero haberer, quos Galenus à suis libris, capitis motus docens, non repellit, atq; ad Naturæ mysteria percipiēda idoneos censet. Sic itaque effectum est, vt ego caput proprio suo motu super primam vertebram flecti, & sursum, aut in posteriora duci tradiderim: quum Galenus caput super primam vertebram in latus agi doceat, ac si id ad humeros inclinaremus. Nihil enim aliud capitis motus tradens insinuat, ac inibi præsertim, vbi occipitis ossis capitulum à suo sinu eleuari ea in parte tradit, quæ lateri, in quod caput ducitur, è regione consistit: non solùm contentus malè totus descripsisse, nisi etiam Naturæ tantum oscitantię tribueret, vt in dignissimo totius corporis articulo ossa ab inuicem in motu dehiscere & abscedere voluisset, quum interim nunquam vacuum inter articulos spatium, optima sanè ratione, in vllo motu fieri videamus. Adeò, vt satis constet, eum in latera motum à Galeno primæ vertebræ cum capite articulo attributū, quum tamen interim caput proprio motu in latus non agatur, sed secundariò tantùm, cum vniuersa nimirum ceruice, quæ sensim omnibus vertebris in eum modum consentientibus,

tientibus, in latus arcuatim ducitur. Dein Galenus minus adhuc artificiosè caput cum prima vertebra ſuper ſecundam flecti & reflecti docuit, illo nimirum motu, quem ego in prima fieri vertebra recenſui. Quòd illa Galeni fuerit ſententia, tum aperta in tribus diuerſis libris oratio atteſtatur: tum multò adhuc magis ligamenti vſus mala commemoratio, quod ſecundæ vertebræ dentē prohibere aſtruit, ne in capitis in anteriora flexu dorſalem medullam comprimat. quum interim id dentem ita contineat, vt in primę vertebræ ſinu eum in modum recondatur, vt axis ad quam ſphæram, aut rotam, aut aliud quoduis circumagi notum eſt. Caput enim (quicquid Galenus doceat, aut Syluii diſcipuli ſuos ſtylos, dentis interim naturam ignorantes, acuant) in gyrum ſuper ſecundā vertebram agitur, neque vllo pacto ſuper eā flectitur & extenditur: Galeno interim nullum articulū, quo caput circumagatur, proponente. Nam ſi quis illum ſub renuendi motu à Galeno intellectum contenderet, atque ita aſſereret ipſius ſententiam fuiſſe, caput ſuper primam vertebram circunduci: iſte ſanè mox obſeruabit, quàm abſurda, vel articuli gratia, proponat: duo enim occipitis oſsis capitula, in duos profundos ſinus ſubeunt, ex latere mutuò oppoſitos: adeò, vt nō

minus

minus caput supra primam vertebram in gyrum duci posit, quàm circulus, cuius ambo crura asseri infixa essent. Atque me hîc veritati consona proponere, & osium structuram meis placitis conuenire, tam mihi constat, quàm quod maximè: vt quando primus iste Syluii impetus refrixerit, illum mecum indubiè sensurum existimem: si modò ossa discipulis, contrariarum sententiarum admonitis; sedulò proposuerit, vt cum illis obseruet, quàm motus capitis à Galeno malè descripti, multa in ipsius historia turbent, ex quibus illum in partium vsu asignãdo, non omnino esse integrum affirmare nihil prohibet. Plus æquo enim sermo educeretur, si omnia de musculis hic, & ligamentis repetenda essent, quæ necessariò ad ignoratum motum subsequuntur: adeò, vt vel huius obseruationis gratia mererer, ne ita suis literis Syluius erga me turbaretur. Galenus, quum processus meminit in anteriori primæ vertebræ sede conspicui, ac ipsius vertebræ roboris gratia & musculorum insertionis nomine, vt nos rectè docuimus, efformati, non debuisset illi suorum dogmatum inibi oblitus, eum vsum tribuere, vt caput reclinatum in anteriora, sursum retruderet. Nunquã enim caput adeò inclinari potest, vt illi processui ita incumbat, vt illũ vsum is præstaret:

ſtaret: prǽterquàm quòd cui oſsium commiſſurarum ratio perſpecta eſt, id prorſus inartificioſum, nullibíque aliàs à Natura tentatū́ eſſe, non ambigat. Galenus ſeſe tantopere in ratione danda occupans, cur duæ humiliores thoracis vertebræ, trāſuerſis proceſsibus deſtituantur, debuiſſet animaduertere, ſuum placitum mendax eſſe, niſi & duas decimæ incumbentes vertebras iiſdem quoque proceſsibus deſtitui, eadē ratione docuiſſet. Verùm vt illæ proceſsibus donantur, ita quoque Galeni argumenta hoc loco ſunt, vt ſuperius monui, à veritate aliena. Vt ſæpe in Anatomicis Galenus contraria docuit, ita quoque nō mirum eſſe debet, eandem partē cōtrariorum officiorum gratia fabricatam eſſe, aliquando ab illo doceri: vti in acuto vlnæ proceſſu accidit, in cuius deſcriptione Galenus ab hominis fabrica multùm aberraſſe oſtenſus eſt: non enim proceſſus ille extra reliquam ſuperciliorum ſinus, cui brachiale inarticulatur, ſeriem educitur, neque læuis & lubrica cartilagine incruſtatus eſt, neque tertii brachialis oſsis ſinū articuli in modū ſubit. Atque vt Galenus in huius articuli hiſtoria à veritate plurimùm declinauit, ita quoque in libro de Oſsibus parum rectè, beneficio articulationis acuti illius proceſſus cum brachiali, manū in obliquū agi ſcripſit.

motum,

motum,quantum coniicio,illum ſubaudiés, quo in latera manum ducimus. Quum ſtylus iſte ſi altius conſcenderet, atque ita vt in ouibus ſeſe offert,aut vt Galenus ſcribit,articularetur, pali inſtar manum in externum latus duci prohiberet: tantum abeſt, quòd illi motui Natura illũ præfeciſſet. In libris de Partium vſu, nõ illum duntaxat motũ lateralem acuto huic proceſſui tribuit,verùm & motus in pronum ac ſupinum ſtatuit authorem.Quod quàm veritati conſentiat, ex manus motu diiudicandum venit, quæ nulla ratione in pronum & ſupinũ peculiari proprióque motu agitur.Adeò parum Galenus Naturæ aſſecutus eſt induſtriam, qua brachialis articulum,quoad potuit,ad ſolum retulit radium, quò eius beneficio,manus ſecundariò parem cum radio motum aptè experiretur:quem etiam acutus ſtylus prohiberet, ſi Galeni dèſcriptionibus conueniret:non ſecus quàm oues & vitulos eo motu articulationis eius,& vlnæ cum radio, vt ſic dicam,coalitus gratia, priuari cernimus.

Atque ita,delirus meritò cenſerer, ſi tam apertè meæ rationi contrairem,vt cum Syluio Galenum in nullius partis vſus aut operationis deſcriptiõe, aberraſſe faterer.Quia Galenus nullum in digitorum articulis diſcrimen docuit, non mirum quoque eſt, illum

Naturæ

Naturæ in digitorum motu laterali non expendisse industriam. Iam quia certisimum est, homini non longisimum pedem, sed potius breuisimum obtigisse, nemo ambigere debet, quàm multa in libro tertio de Partium vsu accusanda veniant, si cui in rebus nimis apertis, & friuolis interim, immorari luberet. Superiùs, quum in musculo non necessariam ostenderemus illam, quam Galenus fingit, ligamenti & nerui commistionem (ratione tum aliunde, tum à musculis ducta, qui nullibi suas fibras magis diréptas, inuicémque disitas gerunt, quàm in ipso exortu, & illis musculis, qui tam ampli in ortu & medio ductu cernuntur, atque in illorum insertione) facile quoque fuit animaduertere, carnem à Natura musculis in hoc præcipuè nõ datam, vt eiusmodi efficta diuisionis fulcrum & stratum esset, quo fibræ illæ continerentur. verùm si musculi constructionem debitè expenderimus, caro nobis occurret pręcipua illius substantia: quemadmodum scilicet in pulmone, iecore, liene, renibus, testibus, cerebro, corde, ac denique in omnibus organis peculiari officio præfectis, propriã, & quæ nulli alteri parti communis est, recensemus substantiam. Ac dein ligamentorũ materia musculo ad robur data est, vt aliquid esset quod carnis collectione contractum, id

In musculorum & ligamentorũ historia, aliquot nõ bene assignati vsus, & functiones.

cui musculus inserẽdus erat, attraheret. Ner
uo autem ad animalem vim in primis opus
habuit, quem ita vt sanguinem venarum, &
materiam arteriarum offerri animaduerti-
mus, si veritatis studio dediti, nimiùm autho
ribus non tribuamus. Atque vt parem ner-
uorum cum venis arteriísque seriem specta-
mus, ita quoque musculo commodum vide-
mus, vt illuc animalis vis potissimùm com-
municetur, quo colligi in se debet musculus,
& quo mouendam partem acturus est. Atq;
hæc aliàs ita à me disputata arbitror, vt illis
in præsentia haud sit immorandum. Vt Gale
nus in palpebrarũ musculis enumerandis va
rius est, ita quoq; in vsu illorum sibi non con
stat. In libris enim de Vsu partium duos re-
censet musculos, ad singulos oculi angulos
vnũ, quorum illũ, qui interiorem angulum
sibi vendicat, palpebram sursum ducere asse
rit: illum verò, qui in minori exteriorìve an-
gulo occurrit, palpebræ ad inferiora ductus
authorem censet. In libris de Locorum affe
ctorum cognitione, duos illos palpebram
deorsum agere scribit, tertium fingens mu-
sculum, qui palpebræ eleuationis opifex es-
set. Quid verò ego de illis iudicem, inibi ob-
uium est, vbi palpebræ musculorũ historiam
institui. Quando Galenus oculorũ musculũ,
post sex priores recenset, quem modò plu-
rium,

rium, modò vnius numero comprehendit, non mihi aptè ipsi vsum præbere videtur, quo illius beneficio oculus sua sede contineretur. In brutis enim animalibus, vt & in hominibus, musculus ille posteriori oculi sedi ad visorii nerui ingressum sua veluti basi insertus, ac orbiculatim veluti in mucronem ad initium ipsius desinens, visorióque neruo obductus, ita à sex prioribus oculi musculis & adipe illis subdita integitur, inuestitúrque, vt caluariæ os nullibi contingat. Audio quosdam bouini oculi musculos, potius quàm humani, à me descriptos iactitare: quòd bouinos oculos me ad sectionẽ semper adhibere viderint, quódque oculi in meis libris delineati, grandiores multò quàm hominis oculi conspiciantur. Ego sanè in scholis bouinos oculos semper exhibui, quòd ex sectionis serie hominis oculi erant nimis flaccidi, & exigui: tamen hominis quoque oculos, vtcunq; sese offerrent, aggrediebar: vti non semel in priuatis sectionibus, vbi meo arbitratu, mox oculos intueri licuit, nullo interim mihi occurrente musculorum discrimine. pupilla tamen homini multò est angustior: neque color viridis, cæruleus, & impensè niger, in vueæ tunicę interna sede sunt obuii. Ac proinde, hactenus adhuc fateri cogor, Galenum in eius musculi, quem tantũ obiter

enumerat, vſus deſcriptione, menda non carere. & propter colorum in vuea tunica diſtinctionem, bouinos oculos, vti & bouillum cerebrum, non verò humanos, ab ipſo diſſectos, viridem dico, & cæruleum, & impenſe nigrum colores in interna eius tunicæ regione occurrentes, non autem eum qui in externa vueæ tunicæ conſiſtit, vbi hæc corneam & pellucidam oculi tunicam reſpicit. cuius coloris gratia, albis, nigris, glaucis oculis homines donari dicimus. Eſt enim color ille in ipſa vuea, ſiue oculus humoribus adhuc plenus, ſiue iis eductis inſpiciatur. Quod illic ſtudioſos diligenter expendere optauerim, vbi Galenus de oculorum temperamẽtis ex hoc colorum diſcrimine tractat. Vix enim fieri poterit (ſi modò veritatis amore teneantur) quin hoc meum Paradoxum admirentur, Galeni imaginationes expendentes. Niſi fortaſsis aliquid de colore confingere velimus, qui clarior, aut obſcurior in ipſa pupilla occurrit, pro illius amplitudine. Sed id nugari potius, quàm vera proponere eſſet, vt authores purgaremus. Ad muſculos itaque, vnde ſermo deflexerat, rediens, nihil dicam de temporali muſculo & maſsitere, in quorum deſcriptione & vſu enarrandis, Galenus in libris de Vſu partium non mediocriter falſus eſt: quum in libris de Adminiſtrandis ſectionibus

ctionibus se correxerit, eósque musculos pulchrè descripserit, nulla tamen librorum de Partium vsu inibi facta mentione, perinde ac si illos se aliquando recogniturum sperasset. vti quibusdam locis factum esse, musculi ostendunt, argumentóque sunt, qui primos digitorum articulos flectunt, musculus in poplite latitans, musculus in simiis & canibus in axillis occurrens, ex carnea membrana conformatus, & alii quidam, quorum mentio in libris de Vsu partium extra orationis seriem, non secus quàm si in margine tantũ illos adnotasset, incidit, & interdum propositam sententiam interturbat. vti liquidò in versu illo, aut linea euenit, qua obiter musculi in poplite repositi sermo occurrit: quum interim ex ipsius Galeni suffragio, alibi constet, eos musculos illi fuisse incognitos, quando libros de Vsu partium, & priores ipsius de Administrãdis sectionibus libros, qui incendio perierant, scriberet. Verùm huiusmodi ad alium locum spectant: incidi autem in hunc sermonem, ne me adeò oscitantem putes, quòd non pleraque obseruauerim, parum anatomicè & diffusè interim à Galeno in libris partium vsus pertractantibus, de musculis, qui maxillam inferiorem mouent, commemorata. Nihilo minus tamen, quia in contrariorum & pugnantium quorun-

dam Galeni locorum mentionem propter musculorum functionis descriptionem deueni, non possum musculum præterire, quem à scapula in os *v* referens implantatum recenseo, atque priuatum propriúmque eius osśis musculum statuo, quemadmodum & Galenus in libris de Vsu partium, illius osśis musculos enumerans, potius quàm describens: quum tamen in iisdem libris, quemadmodum & in libris de Administrandis sectionibus, eum musculum scapulæ motorem inducat: adeò, vt pręsens musculus non leuem arguat Galeni inconstantiam, quum interim scapulam mouentium numero nō sit vel propter gracilitatē asscribendus. De caput mouentibus musculis tāto numero conspicuis, quid attinet dicere? quum mihi certisśimò persuasum sit, in capitis motibus describendis Galenum hallucinatum esse. Musculus ab humiliori scapulæ costa enatus, & longa insertione sub humeri capite ea regione insertus, qua musculus brachium mouentium primus anteriorem pectoris sedem sibi vendicans, implantatur, retrorsum brachium ducit, opposito motu eius, quem primum statuo. neutiquam verò (& si id Galenus indicabat) author est circūuersionis brachii ad exteriora. Vnde etiam statim liquet, quousque Galenus Naturæ artificiū in musculo perceperit,

perit, gibbam ſcapulæ ſedem occupante, & capiti humeri, articuliq; hic ligamentis ampla inſertione innato, & circũductionis authore. Muſculus brachiũ deorſum trahens, atque à ſextæ thoracis vertebræ ſpina ad ſacri oſsis vſque humiliorem ſedem ex dorſo enatus, vti ſcapulæ non inſeritur, ita quoque Galenus illi ſcapulam mouendi munus falſò tribuit. Muſculus in ſimiis & canibus carnea conſtans membrana, & in homine deficiens, ex vero fibrarum ductu, quẽ Galenus etiam rectè deſcribit, prõptè exhibet, ſe illud quod Galenus in ſimplici rectóq; motu deorſum, ipſi aſſcribit, officium nõ obire. Quemadmodum Galenus malè ortum muſculi deſcripſit, quem ſcapulam mouentium primum numero, quique brachium pectori admouenti muſculo ſubſtratus, interiori ſcapulæ proceſſui, non autem humero, neque articuli ligamento, in hominibus præcipuè, inſeritur: ita quoque in illius functione commemoranda, multum aberrauit. quando quidem non ſat illi fuit ſcripſiſſe, brachium eius muſculi auxilio pectori adduci: quin adhuc ſubiiceret, illum elatiſsimæ adductionis verſus clauiculam, authorem eſſe. Primùm enim, brachium non agit: & quum humilius multò initium ducat, nempe ex ſecunda coſta, aut paulò inferiùs quàm primus

brachium mouentium, qui ex clauicula & pectoris osse effertur, ridiculum prorsus est arbitrari, illum scapulæ musculum posse, etiamsi humero insereretur, brachium altiùs pectori adducere, quàm primi brachiũ mouentis musculi elatior pars. Vt sileam, quantò inferius illa in humero inferatur, atque ex superioribus deorsum magis descẽdat, quàm musculi scapulam agentis esset insertio, à Galeno illi non verè ascripta. In musculis thoracem mouentibus, septum ipsum cùm cæteris musculis præteribo, habita duntaxat intercostalium musculorum ratione, quòd illorum vsus à Galeno ignoratus, mihi ipsius animum conscium reddat, illum pleraque scripsisse, quæ nunquam vel vidisset, vel in anatome esset aggressus, sed quæ sola imaginatione ex falsis axiomatibus fingeret. id quod mecum omnes censebunt, qui authoritatibus non dediti, sed veritati credentes, Galenum intercostalium munus non cognouisse, perspectum habebunt. Ipse igitur, vt non semel sibi non constat, ac varius tũ in rerum descriptionbus, tum vsibus ac functionibus asignandis subinde est: ita quoque diuersam ipsius de intercostaliũ musculorũ officio reperimus sententiam. vndiq; enim hos musculos thoracẽ laxare, & comprimere, arctare ve, aut expirationi & inspirationi præesse docet.

docet. Verùm alibi interiores thoracem aperire,& costas diducere,exteriores verò eundem comprimere & arctare, scribit: quum aliàs econtrariò his thoracem recludi & costas inuicem abduci, illis verò costas ad se mutuò colligi,& thoracem stringi affirmet. Atque quum pugnans hæc sese offert sententia,leue est illam parem conformémque censere,refugio ab exemplarium mendis desumpto,quum facile sit Exteriores pro Interiores scribere,aut corrumpere. Verùm vtcunque nunc constantem Galeni sententiam finxerimus, perpetuò fatendum est, Galenum aut interiores aut exteriores musculos intercostales apertionis thoracis, & diductionis ab inuicem costarum authores posuisse: quum ego interim & exteriores & interiores ducendis ad se mutuò costis,& arctando comprimendóque thoraci præfectos putauerim. Nunquam enim rationem confingere potui,qua mollia corpora inter durorum corporum interstitia, ita in se colligi (quod musculis maximè proprium est) possent, vt dura corpora ab inuicem discedere, aut dehiscere,& non conuenire,cógerent. Neq; hactenus mihi quisquam aut præsente aut absente cadauere,rationem comminisci aggressus est,qua Galeni sententiam comprobaret, præcipuè quum intercostalium musculorum

naturam sedulò inspexisset: interim tam multis rationibus sese offerentibus, quòd arctando thoraci omnes subseruiant. Quas & in mortuis & viuis omni, qua potui, diligentia expendi, astantes obnixè rogans, vt si meæ sententiæ non acquiescerent, rationem suæ sententiæ (præter Galeni authoritatem) adducerent, qua opinioni meæ cedendum esset. Pudet enim Galeni nomine, quem communem habemus præceptorem, & vndique per vniuersam artem ductorem, quòd in horum musculorum munere asignando aberrasset, & tãta apud nos suspicione laboraret, quòd citra optimas rationes illi posthac fidere nõ auderemus. Multas enim tradit viuorum sectiones, quæ ex intercostalium munere pendent, adeò vt nimis liquidò constaret, illas parum ingeniose ab illo fictas, si modo intercostalium munus ignorauerit. Quanquã nonnullæ etiam tales sint, quæ & alioquin videntur inartificiosæ, & quę imaginatas se ab illo potius, quàm aggressas, testantur. Quid dicam de musculorum dorsum mouentiũ vsu, à Galeno commemorato? quum quatuor insignes dorsum mouentes musculos ignorauerit, & tanquam non essent, præterierit? neminem enim tam stupidum esse arbitror, quin ob illorũ musculorum ignorantiam, cęterorum quoq; munus perperã descriptum,

ſibi perſuadeat. quanquam Galenus in illis receníendis,& illorum officio cõmemorando, tam ſuccinctus fuerit, vt inde perpauci in vſuũ narratione lapſus colligi poſſent. Quũ Galenus in libris de Vſu partium falſò ſcripſiſſet, muſculum tertios quatuor digitorum articulos flectentem, etiã in prima oſſa ſuis tendinibus inſeri: addidit, & illa quoque oſſa eius muſculi beneficio flecti. Dum verò libros de Adminiſtrandis ſectionibus ſcriberet, atque inſertionem illam in rerum natura haud eſſe diligentiori reſectione expenderet, idem munus dicto nunc muſculo tribuit: verùm ad tranſuerſa ligamenta, quibus tendines ſuper prima oſſa continentur, flexionem retulit. Quandoquidem igitur ſeſe Galenus correxit, ipſius ſentẽtia hic, vti & aliàs ſemper, aſſumenda nobis eſt, quæ veritati ſit proximior. Tranſuerſorũ itaq; ligamentorũ beneficio, Galenus prima digitorũ oſſa tẽdinibus flecti tradidit, qui flexus tertii oſsis authores exiſtunt. Iſtud mihi ex primi oſsis flexionis robore veritati repugnare viſum eſt. nã eadẽ ratione qua tẽdines tertios articulos flectẽtes, primos flecterẽt, illi qui ſecũdos flectũt, primorũ quoq; flexionis opifices eſſent quũ iiſdẽ in primis articulis cõtineantur ligamẽtis, quo illi qui tertios articulos flectunt: & primi inſuper articuli, duos proprios ſibi

vendicant

chiale in pronũ & ſupinũ agendi, non minus errat, quàm quum brachiale proprio motu in pronum & ſupinum duci tradit. illo enim motu neutiquã pollet: ac proinde brachiale mouentes muſculi illi quoq; pręfici nequeũt. Quia Galenus in libris de Adminiſtrãdis ſectionibus in muſculorum cubitum mouentium hiſtoria, tã varius eſt ab illa, qua ipſos in libris de Partium vſu cõplectitur, quódq; in illis libris omnia, quàm in his, veriora occurrunt, ea omittam, quæ admodum nugaciter in libris de Vſu partium, de fibrarum decuſſatione, multíſq; aliis ſunt tradita, ne quis me in Galeno corripiendo voluptatem capere, & non cum communi medicorum ſchola de tanto authore grauiter dolere exiſtimet. Verùm id præterire nequeo, quod quum muſculos iſtos in libris de Adminiſtrandis ſectionibus in ſimiis ſaltem rectè deſcripſiſſet, in illorũ functione narranda à veritate declinauerit, quum muſculis illis rectà omnino ductis, & nullam fibrarum decuſſationẽ interſectionémq; molientibus, tã obliquos motus tribuit. Indubitatũ enim eſt, cubitũ extra rectam flexionẽ & extenſionẽ proprio motu non moueri. Nam ſi quis cubitũ modò ad pectus, modò ad ſummũ humerum flectit, diuerſitas flexus ex humeri circumactu pendet, neutiquã ex cubiti articulo, qui gingly-

mo

mo nexus, ſimplici tantũ motu pollet: adeò vt humeri articulus non obiter in muſculorum cubitum mouentiũ hiſtoria, Galenum luſerit. Quàm fruſtrà is in ligamenti, quod ab vlna brachiali inſeritur, vſu recenſendo ſeſe occupauerit, ex vera brachialis ad cubitum articuli conſtitutione, & proprio brachialis motũ, magis conſtat, quàm vt ego in refellendo minus vero vſu à Galeno illi ligamento aſſcripto, immorari debeam. In muſculo ceruici veſicæ præfecto, quorundam ſymptomatum occaſione, quæ in veſica & eius ceruice in ægris quibuſdam nuper mihi occurrerunt, non minima mihi perſpecta vellim: adeò vt ad diligens examen, vtcunque ceruix veſicæ toties mihi ſecta fuerit, prima quaque occaſione illum ſedulò redigam. Verùm quod ad præſens negotium ſpectat, miror ſanè, quî Galenus eum muſculum ad vrinæ reddendæ excernendæ've promptitudinem, præcipuo ſuo vſu auxiliari doceat: quũ ego arbitrer, eò felicius vrinam à circularibus veſicæ fibris, & potiſsimũ à ſepto tranſuerſo cum abdominis muſculis preſſam egeri, quo veſicæ ceruicis muſculus ſeſe magis aperuerit, ſuáſque fibras impenſius laxauerit. Neque mihi aliud occurrit, quod voluntariæ retentionis vrinæ cauſam, præter hunc muſculum in ſe collectum, cenſere poſsim.

quod

quod enim Galenus de ceruicis vesicę, adeóque vrinarii meatus proponit angustia, & longitudine & circumactu, in mulierculis locum minimè habet, quibus vesicæ ceruix admodum breuis est, rectà deorsum ad insertionem vsq; ipsius, ceruici vteri exporrecta. Modò, vt musculi tibiam mouentes, vberem discriminum copiam suppeditabant, quibus Galenū simias secuisse, & homines non vidisse, conficiebatur: atq; vt iisdem parū verarū & pugnantium inter se descriptionū adeò ingentem aceruum proposuerunt, vt illas commemorare non fuerim aggressus: ita quoque tibiam agentes musculi, sese inter illos exhibent, qui Galeni diligentiam in actionum & vsuum historia non vulgariter expetunt. Primùm enim in libris de Partium vsu, vbi ex Veterum numero, musculi tibiam mouentes sola propemodum imaginatione sunt descripti, Galenus tibiam extendi docuit, deinde flecti, sed triplici ferè differentia, duabus nimirum obliquis flexionibus, quarum vna introrsum, altera extrorsum fit, & vna recta, aut inter illas obliquas media. Insuper tibię motus in latera tribuit, quibus introrsum aut extrorsum agatur: pręter obliquū quendam, quē ex abundanti in libris de Administrādis dissectionibus tibię assignat, quo tibiā attollentes, quasi alteri tibiæ admouemus; decus

decuſſatímque iniicimus. His motibus Gale nus muſculos aſſcribit, admodum in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, & libris de Partium vſu ſibi ipſi pugnans. Verùm non eſt quod ſuarum ſententiarum diſcrimen adferam, quũ ego longè ſecus quàm Galenus, tibiam mouere indicem. Hæc enim ſimplici tantùm extẽſione, quæ in acutum perficitur angulum, mouetur, nullo obliquo motu donata. vti ipſius cũ femore articulatio ginglymo facta, admodum concinnè oſtendit: & ductus illos laterales & obliquos, qui à Galeno proponuntur, tibia primario non efficit motu, ſed duntaxat ſecundario, ad femoris nimirum in coxendicis oſſe motũ, vbi enarthroſis conſiſtit, omne motus genus, quemadmodũ in humero ad ſcapulã fit, experiẽs. Atq; huius beneficio quũ tibiam flectimus, illam aut introrſum aut extrorſum agi, certũ adeò eſt, vt neminem iam admonitum ambigere poſſe arbitrer, ſi modò ſtudioſe oſsium articulos & motus in examen accommodauerit. Quùm itaque tam differens de tibiæ motibus, mihi cum Galeno ſit opinio, in promptu quoque eſt, quàm in muſculorum tibiam mouentium vſu aſsignando, ab illo variem. Quanquam interim plurimùm miror, tibiæ motus non exactè veréque fuiſſe à Galeno obſeruatos: quum muſculi, quem

in

in libris de Administrandis sectionibus tibiã mouentium quartum numerat, munus aliter, quàm in libris de Vsu partium, doceret, vbi illum septimum tibiam mouentium ponit, illo tibiam extrorsum simul cum flexione abduci, & quodammodo inuolui asserés: quum interim in libris de Administrandis sectionibus totam tibiam simplici motu in externam partem illo agi attestetur. Mihi enim persuadeo, Galenum, quia sæpius huius musculi meminit, & hunc latum semper appellans, cursori cuidam in certamine auulsum existimauerit, diligenter in simiis examen functionis illius musculi instituisse, atque ita facilè obseruasse, illum non nisi simplici motu tibiam agere. Quum tamen is obliquiorem ductum tertio musculo seruet, quem Galenus à coxendicis ossis appendice enatum, & secundùm internum femoris caput ductum, tibiæque ossis anteriori sedi insertum, omnium tibiam mouentium obliquissimum, nõ rectè statuit. Obliquior enim incessus proculdubio quarti musculi est, vt qui ab eodem appendice extrorsum ad externam femoris sedem, adeóque exterius illius caput repat, ac tibiæ quoque inferatur, in ductu simiis & hominibus par, quanuis in compositionis interim ratione ac imagine in his ab illis insigniter differat. Quando

Galenus tam prolixè, in libris de Administrandis sectionibus contendit de quinto tibiam mouentium musculo, sibíque tam varius in eadem pagina occurrit, cupiuissem illum simul cum tertio musculo alium quendam non resecuisse, ac proinde ipsum non ignorasse musculum, qui mihi tibiam agentium quintus statuitur. ita enim in quinti musculi vsu non esset mihi alia, quàm Galeno, sententia. Verùm huiusmodi tantùm obiter sunt monenda, ne in prolixam musculorum descriptionem cogar descẽdere, ac quæ pro mea virili dilucidè in meis de Humani corporis fabrica libris docui, recensere. Vbi & in sexti tibiam mouentis musculi historia mirabar, Galenum non expendisse, quî is membranæ modo musculos femur occupantes singulari Naturæ industria contineret, atque ne aliquò permutarentur, instar transuersi ligamenti ambiret: quum interim sexti huius musculi loco, Galenus in libris de Vsu partium imaginatione quendam fingit, quãdo tibiam extrà abducentem musculum, ab extima sede coxendicis ossis enasci comminiscitur, nisi quis fortè Galenum hic os ilium subaudiuisse, secus quàm in reliqua musculorum historia, contendat. Verùm id rursus ad musculorum descriptiones potius (quemadmodum si pariter adducerem Galenum, no-

num

num tibiam mouentium musculum falsò à femoris osse pronasci, etiam in libris de Administrandis sectionibus attestatum esse) quàm ad vsus enarrationem, pertinere meritò videbitur. Quare hic musculorum finē faciam, si prius admonuero, me nulla ratione ex diligenti musculi in poplite latitantis examine, illi posse vllum flectendi poplitis aut genu articuli munus asscribere: quū interim Galenus aliquando videatur hunc solum illius articuli flexus authorem, aut saltē ad eum moliēdum, præcipua potestate, præditum esse, censere: nimiùm ipsi fauens, quòd fortè illum primus obseruasset, aut quòd Veteres ipsum inter tibiæ motuum opifices nō enumerassent. Quia verò de musculis digitos pedum mouentibus aliquid cursim propositum est, vbi de manus digitorum musculis sermo incidebat, illos in præsentia prætereo; paucula quædam de cæteris organis subiecturus. Non omni ex parte mihi arridet, Galenum venæ portæ tribuisse vim facultatémque præparandi succi ab intestinis iecori offerendi, modo ipsi iecori simillimo. Nam etsi communis nostræ sententiæ de venarum subsidentiis, non sim immemor, neque mihi persuadere, quî albo, tenui, membranceóque corpori sanguinis cōficiendi vis inesse poterit: & si quę cōncoquendi vis præ-

Loca ex venarum, arteriarū, & neruorū historia petita, quibus vsus & actiones non rectè Galenum vndiq; assignasse constat.

ter illam, qua partes omnes proprio alimento conficiendo præditæ sunt, venæ adesset, illa sanè album potius humorem, quàm sanguinem procrearet. Et si quis mihi in tanta venæ portæ longitudine, iecoris vicinitatem adduceret, velim illum in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus, Galenum adeò sui oblitum, atque adeò in arguendo Aristotele concitatum videre, vt venæ cauæ in breuissimo interuallo, quod inter iecur & cor spectatur, sanguificationis vim negauerit.

Dein ad portæ venæ ramos in sedem pertinentes spectat paradoxum illud, quo melancholicum & crassum sanguinem per interualla ex ano defluentem per eos potius ramos, quàm cauæ venæ propagines, emanare, in ea Epistola proposui, quæ inter cætera potissimùm docet, parum aut prorsus nihil interesse, cuiúsnam cubiti vena in laterali morbo aperiatur: aut si quid modo intersit, dextri cubiti venam incidendam, quodcunque etiam latus, aut quamcunque thoracis partem inflammatio obsideat. Cęterùm in neruorum historia, vt alia multa, ita non mediocriter admiror vulgatam in scholis quæstionem, ex primo de Affectorum locorum cognitione desumptam, qua prolixè, & nescio quibus interim rationibus concertatur, quî motus, sensu adhuc asseruato, perire

queat:

queat: & rursus, quî motu retento, sensus aboleatur: tota semper disputatiõe de annulari & minimo digito facta. Atque hîc primum fatentur omnes, ad motum, maiorem animalis spiritus copiã requiri, ac proinde in spiritus illius defectu facilè posse accidere, vt deperdito motu, sensus adhuc aliqua ex parte esset integer. Verùm non tam prompta occurrit ratio, qualiter motus abolito sensu, adhuc superfit: quod Galenum eò sanè seduxisse videtur, vt aliquot neruorum surculos motui, aliquot verò sensui præesse affirmauerit: perinde atque si neruus aliquis tactus sensu destitutus, occurreret. Cui sententiæ nulla ratione possum subscribere, præcipuè quum in neruorum musculorúmque dissectionibus versato, non opus sit ad falsum illud axioma cõfugere, vt motum adhuc absque sensu seruari doceat: idque potisśimùm in illis digitis, de quibus Galenus sermonem instituit. Si quis enim nouerit quartum neruum, eorum qui brachiũ subeunt, à me enumeratum, tum aliis multis, tũ musculis maximè digitos extendentibus surculos præbere, & non annularem & minimum digitos, perinde atque reliquos, propaginibus externa illorum sede adire, verùm duos illos digitos à quinto brachium petente neruo & interius & exterius surculos assumere, perspe-

ctum habuerit: illi licebit in posteriori brachii sede, aut in illo eleganti neruorum circa ceruicis vertebrarum latera plexu, quartũ neruum lædere, aut alioquin collisum contusúmve subaudire, quinto adhuc integro. mox enim minimi digiti, & illi proximi sensum aboleri animaduertet, illorum extensione non vitiata. Rursus si quartum neruum integrum finxerit, quintum verò læsum, musculorum digitos extendentium munus non obliterabitur, tamẽ in minimo digito & annulari stupidus occurret sensus. Adeò vt huius propositionis veritas (si modò vera esse vnquam occurrat) ex sedula sectione potius, quàm imaginatione, esset petenda, qua neruos sensu tactus priuatos, contra neruorum naturam, confingeremus. Quandocunque tamen vulgata hæc & communis nimiũ quæstio in medium adducitur, de humorum potius in neruum fluxu, quàm eiusdem diuisione esset agendum: quum hæc vniuersum neruum sensu priuet, ille autem interdum primam noxã in extremis nerui surculis commonstret, quantumvis ipse altus consistat.

Cæterùm non est mi amicissime Ioachime, quòd huiusmodi discrimina, quæ in scholis nobis disputantibus propter captiones sunt indicanda, tibi perscribam, quum ea sis eruditione & acri iudicio prȩditus, vt promptè

ptè in quam sententiam aliquid à me modò dicatur colligas, mihíque non cum artis nostræ tyrone negotium esse perspicias. Vt igitur nihil de vsu dicam, quem Galenus peritonæo præbet, ne intestina, inter musculos ipsis incumbentes sese insinuarent, non possum expendere, quî peritonæum etiam accedente septi transuersi opera, expellendis fæcibus subsidium magis præstet, quàm cutis abdomen inuestiens, aut omẽtum, aut adeps cuti subditus. Et Galenus quum eiusmodi vsum peritonæo asscriberet, debuisset quoque expendere, qui pari ratione membranæ costas succingenti, vim cõprimendi arctandíque thoracem, tribuere oportuisset, Galenus, & quotquot post illum anatomen exscripserunt, glandosum corpus quoddam humiliori ventriculi orificio tribuunt, cuius ope id constringi arbitrantur: illorum quibusdam etiam suis scriptis adiicientibus, corpus illud, orificium, musculi quodammodo ritu ambire, & pari vsu cum ceruicis vesicæ, aut ani musculo donari. Me sanè ad duodenum intestinum non latet extensa glandula, illi corpori substantia similis, quod in humiliori membrana omenti repositum, à carnis specie aut pulchritudine nomẽ obtinuit. Verùm nimis mihi constat, glandosum illud corpus claudendo aut aperiendo ventriculi

Ex eorum, quæ peritonæo contineantur, historia.

orificio,haud præesse,sed vasorum hîc secundum intestini longitudinem excurrentium elegans fulcrum & stratum existere: adeò vt non parum anatomico videatur indignum, glandem hic naturali,& quæ nostro non fit impetu,excretioni,pręficere. Neque satis noui,num à Galeno alicubi desumptū sit, ventriculi superius orificium à septo transuerso claudi, beneficio sui foraminis, quo stomachum transmittit,quod asserunt ciborum ad superiora etiam regressum impedire:parum obseruantes,si verum proponerent,septi foramen illud,non minus quoque cibi in ventriculum ingressum occupaturum:quum facilè constet, nullo nos in ventriculi orificii motu,qui ex nostro arbitratu pendeat,donari. De lienis vsu, atque adeò fæculenti & atri sanguinis in ventriculum naturali,& quę singulis concoctionibus(vt in bile flaua accidere arbitramur)fieret expurgatione, & superioris dein ventriculi oris constrictione, non minus sanè ambigo, quàm quum meos de Humani corporis fabrica libros emitterem: facilè meæ inscitiæ ascribi ferens, me meatum illum aut venam latêre,quæ atrum illū succum in superius ventriculi orificium potius,quàm in reliquam sinistri lateris vētriculi sedem eructaret. Quod non eò dico, quasi hîc longum de lienis functionibus ser-

monem

monem putauerim instituendum: verùm vt me adhuc in eadem esse hæresi, & adhuc magis de communi medicorum sententia ambigere, vel inde colligeres, quòd Belloarmati Senensis, summi Iuriscõsulti lienem Pisis inspexerim, iecoris officio indubiè iam diu functum. Is enim quum in officina libraria, quò absoluta eius diei in dissectionibus pomeridiana lectione, cum studiosis concesseram, me salutarat, atque de sua valetudine, quam annis multis parum secundã habuerat, nonnulla percunctatus erat, egóque in eo sermone, iecoris & bilis vesicæ meatuum obstructionis, ac demum lienis quoque meminerã, affirmauit sese postridie ad anatomen venturum, ac ea viscera, quorum tum ex serie fabrica enarranda successerat, diligẽter obseruaturum. Vbi domum ex officina abiisset, & horis aliquot studiis se occupasset, mox atq; cœnã auspicari cœpit, de mira corporis imbecillitate conquestus est, & impedita respiratione, remediísque nõnullis, quę fluxui biliosо in ventriculum accommoda putarentur, aliquandiu à medicis ipsi familiaribus, tẽtatis, expirauit. Quia verò eius corpus Senas vehendum, ac patrio monumento reponendum fuerat, illius familiares apud chirurgum quendam vt viscera eximerentur solicitarunt: qui, quum mihi id negotium sum-

mo mane proponeret, admodum auidè illius insperatæ & tam subitæ mortis causam in tam celebri viro noscere cupiebã: quùmque ipsum dissecarem, reperi mox vniuersum corporis sanguinem adhuc impensè calidum, in peritonæi amplitudinem perinde confluxisse, atque aquam inibi asseruatam non semel vidi, in ea aquæ subter cutem specie, quam ab vtre nomen sibi vendicasse nouimus. Huius sanguinis fluxus occasionem præbuerat induratus quidam in venæ portæ caudice abscessus, qui parte quadam suppuratus, effractúsque, sanguini viam dederat. Igitur mox vbi cerebrum & viscera omnia abstulissem, itáque reliquũ corpus adaptassem, vt id & integrius & magis à putredine liberum fore existimabam: iecur illius cum bilis vesicula, & ventriculo, & liene, mecum in scholas apportandum curaui, quòd magnum malæ valetudinis argumentum exhiberet. Vidimus itaque iecur prorsus candicans, porcini, aut canini pulmonis inflati modo, superficie non constabat læui, sed admodum inæquali, & læuibus multísque tuberculis exasperata. In caua iecoris sede, tota portæ venæ series erat conspicua, iecoris nimirum substantia ab inferiori propaginum sede prorsus retracta, absumptáve. Anterior iecoris pars, & vniuersa sinistra sedes, ad mo

dum

dum lapidis erat indurata: posterior autem vbi cauæ caudex consistit, mollis admodum, & putredine vitiata sese spectandam obtulit. Bilis vesicula etiam præter modum pallebat, illáque decem & octo lapilli continebantur, perquàm læues, ac trianguli imagine æquis vndique costis ac superficiebus formati, colore virides, & quasi nigrescentes: at quum exiccati essent, magis videbãtur cinericei, mole cicera referentes. Lien verò, cuius nomine hæc in primis scribo, erat admodum magnus, & in corporis anteriora eductus, mollis, & paulò naturali liene albior. Atque, vt semel dicam, in tanta spectatorum eruditissimorúmque virorum turba, nemo inuentus est, qui non promptissimè assereret, lienem proculdubio in eo homine iecoris officio diu functum esse, adeò vt nihil videretur iecur cum sanguificationis munere iam diu habuisse commune: liene interim ad iecoris molem excreto, & qui sanguiné etiam produceret, satis, quantum colligere potuimus, in praua illa corporis constitutione, accommodum. Et quum huius venæ à vasis lieni proximis in ventriculum pertinentes, admodum essent insignes, admonui quoque studiosos, vt num vena in ventriculi vsque os insereretur, sedulò animaduerterent. At in illa quæ reliquis omnibus versus orificium pro-

pinquius repit,nullum à cæteris hominibus, nisi in amplitudine,nobis occurrit discrimē: vti etiam aliæ sinistræ ventriculi sedi communicatæ omnes,erant longè amplissimæ.

Dein Prosperum Martellum patriciū Florentinum(qui multis annis regio morbo laborauerat,ac insperata subitáque morte, vt Belloarmatus,interierat)etiam dissecui: quū Florentia abiturus,ac in Francisci Campani,à secretis Duci primarii comitatu,nobilis illius ædes prçterequitans,à dominis quibusdam coactus sum,cum aliquot chirurgis qui iam rem aggredi cœperant, mortis causam inquirere,quæ bilis in ventriculum iniectio erat præcipua:is enim sola bile occurrit turgidus,vnà cum iecoris scirrho, & illius contractione,seu in vnum condensatione: quum lien interim mollior, & grandior naturali esset,sanguiníque parando subseruisse videretur:bilis tamen vesicula duorum pugnorū magnitudinem facilè adæquante, & exiguis lapillis quodammodo plena,qui inuicē connexis granis seminibúsve milii, aut potius asperæ superficiei vulgaris officinarum tutiæ erant simillimi. Vbicunque venas aperirem,nihil præter densissimam bilem inueni:imò & in arteriis occurrēs liquor, manus non minus quàm bilis ipsa tingebat. Hæc eò recensui,vt intelligas,quamobrem de lie-

nis

nis vſu ambigam, & quî nihil in meis libris in eius ſermone veniat immutandum. vti, ita Dii me ament, hactenus nihil in illis ſcriptum, ac præcipuè vbi Galenus à me notatus eſt, reperio, in quo præter rationem aliquid interiectum duco: vtcunque ſedulò poſt illorum editionem, & Geldricum bellum, à quo rurſus in Italiam reuertebar, publicam anatomen Patauii, & Piſis, & aliqua ex parte Bononiæ aggreſſus fuerim, quum illàc Piſas profecturus, iter facerem, & omittere nō potui, quin amicorum hortatu, in anatome, quæ inibi præ manibus erat, pleraſque partes, negotio in multam noctem etiam deducto, diſſecarem, Buccaferreo piæ memoriæ, & Albio (quibus ob ſingularē erga me candorem multum debeo) illuc, vnà cum tot qui aderant ſtudioſis, me compellētibus. Quanquam etiam interea principis Arangiæ, & Domini de Haluin, ac aliquot aliorum viſcera ſpectauerim, quorum corpora bombardis læſa, ex noſtro exercitu, neſcio quò erant deuehenda. Neque vnquam mihi occaſionē defuturam putauerim, ea, quorum admonebor, examinandi, quanquam magis illis Sylvii diſcipulis, & ipſi quoque potius ſuaſerim, vt mea omnia prius non obiter expenderēt, quàm ea ex ſolis libris refellere aut damnare aggrederentur, ne fortè ſtudioſis occaſionē
indagandæ

indagandæ veritatis ante tempus præripe-
rent. Neque ego is ſum,qui aliquid huma-
num à me eſſe alienum arbitrer: neque me
latet, quibus incrementis humani corporis
fabricam alios docendo,& ſcribẽdo didice-
rim. præceptorem enim hac in parte nullum
prorſus agnoſco: neque exiſtimo Syluium
poſthac,id ſi aſſeram, ægrè laturum, ſi quũ
ipſe nihil à Galeno erratum atteſtetur, ego
interim toties illi reclamẽ. Adde Syluium
ſcribere, quanticunque me faciat, amicum
tamen non reſeruaturum,niſi idem cum illo
de Galeno communi præceptore ſentiam,
adeò,vt nemo vel ideo magnam laudem à
me expectare,neque mihi quòd magnificè
illum inter anatomes profeſſores non recen
ſeam,malè velle debeat: quum mihi faten-
dum ſit, omnes Galenum hactenus ſecutos
idem cum Syluio ſenſiſſe, ſuiſque libris tra-
didiſſe,ſi modò Galenũ quoque ſubinde non
deprauauerint, nuſquam pugnantem in illo
locum animaduertentes : quum vel ex hoc
ſcripto,tam diſcrepantia in Galeni libris oc-
currere,ſatis cõſtet. Quare etiam non po-
tui ſatis mirari Dryandri literas, Coloniæ,
quum nuper illàc iter facerem, mihi à com-
muni noſtro amico Ioanne Eccio inſigni me
dico exhibitas,quibus ille conquerebatur,à
me noſtræ ætatis celebriũ diſſectionis pro-
feſſorum

fessorum nullam esse factam enumerationem, ac me praeter aliquot alios (qui nũ nati vnquam fuerint, haud scio) Ioannem Guinterium hac in parte praeceptorem non cognouisse, quem ego sanè multis nominibus colo, & in medicina praeceptoris loco publicis scriptis habeo. Verùm tot mihi modò sectiones infligi cupio, quot illum aut in homine, aut alio bruto (praeterquam in mensa) tentantem vidi: neque arbitror Guinterium id aegrè ferre, quum ipsi cum non paucis aliis constet, num mihi aliquid in hac nostrae artis parte debeat, si quid modò in dissectionis ratione extra cõmunes Galeni libros, sibi vendicet. Verùm hunc Dryander profert, sibi fortè iniuriam factam putans; quòd ipse illorum numero non sit asscriptus: quódque se à me notatũ doleat, vbi quendam Marpurgi ex aliorum libris vndecunque conquisitis figuris, eas perinde, ac si suae essent, emittere scripsi. Quasi verò ego arbitratus fuissem, Dryandrum alio sanè loco prius à me habitum; eos libros anatomicos emittere, quos typographos sordidi lucelli gratia, ipsius nomine (quò sua vendibiliora redderẽt) mutuato, tũ Latinè, tum Germanicè edidisse putabam. Ac proinde si illorum librorum Dryãder (vti vel ipse mihi nunc persuadet) author fuerit, neque is mihi occasionem praebuit, vt

celeb

celebrium noſtræ ætatis anatomicorum catalogus in meorum librorum præfatione inſtitui oportuiſſet, quum & ipſe cōmuni cenſura contentus eſſe debeat: mihique pariter ferendum ſit, vt cum multis aliis, quæ non pauci hactenus de me ſcripſerunt, Veſalio inuideat, ac lætetur Cornarium propediem Galenū & Ariſtotelem locis omnibus, quibus à me notantur, purgaturum. id enim iiſdem ad Eccium literis indicabat, quod ab illo potius, qui inter anatomicos & manus operi adhibentes connumerari ſtudet, erat faciendum: Cornario ſuis, quibus communia ſtudia promouet, relictis laboribus, potiſsimùm quum hæc Galeni purgatio, nō ex ipſius aliorúmve libris, verùm ex hominū, ſimiarum, aliorúmque quorundam animalium ſedula & diligenti reſectione, ſit petenda: neque ſufficiat ad male dicendum, & aliorum conatus irridendos, aliquem ſe ſtrenuū ducere, ac ſuæ & aliorum pariter gloriæ (quum interim tam pauci de ſtudiis bene mereri laborent) detrahere: quando potius communibus conatibus veritati eſſet inſudandum, & nos quoque homines natos eſſe exiſtimandum, quibus aliquid in medicina tam vaſta arte, inueniendi facultas quoque ineſſe poſſet, modò impēſius veritatis, quàm alios calumniandi deſiderio, teneremur. Hęc

cogitans,

cogitans, Cornarii & Fuchsii vices doleo, quòd suo ipsorum celebri aliàs nomini obsue rint, quum tantis conuiciis vtrinque illi, quos exteri pro singulari Germaniæ ornamento censere debebant, se mutuò exagitant, eásq; vires inter se adhuc lassare pergant, quæ in Germanorum & Belgarum laudibus infestos erant exercendæ. Cæterùm quandoquidém hæc in miseros mortalium casus repono, nósque metipsi ad huiusmodi opprobria fenestram nobis aperimus, ne aliò affectu se ducar, & sermo latius excurrat, ad Galenum reuertar: qui quando vasorum sinistro testi materiam deferentium (quæ ambo non admodum verè ab illis vasis pronasci docuit, quę sinistrum renem transuersim adeunt) or tus causam inquirit, atque ex serosi humoris copia, quam ea vasa adferunt, titillationem, delectationémque omnem in seminis excre tione pendere asserit, videtur mihi parũ obseruasse, homines quibus sinister testis occasione aliquá præsectus est, in coitu perinde affici, ac quibus dextrum subductum nouimus. Dein in reddendo lotio mirũ esset nos eum pruritum non percipere, quem in seminis eiectione sentimus: quum tamen eo loco vbi in glandis extremo & peritonęo seminis vim experimur, meatus idem semini ac vrinæ paratus occurrat. vnde etiam quũ homo

R

ſanus eſt, ab vrinæ ſalſedine meatus is non magis quàm veſica pungitur. Et quoniam nunc languidiore, nunc autem rigidiore pene, vrina nobis redditur, ad penis calefactionem vrinæ qualitati percipiendæ promptiorem, non eſt confugiendum. Præterquam quòd inuolũtario ſeminis fluxu laborare incipientes, ſeminis excretionem cum pruritu & titillatione percipiunt, etiamſi languido & demiſſo pene eiectio fiat. Rurſus cordis mucro non in hoc craſſus & carneus inſigniter eſt, ne is in cordis contractionibus contra pectoris os ductus lædatur, quum ita haud contundi manifeſtum ſit: verùm fibrarum carníſque ſiniſtri ventriculi natura, ac concurſus, ſatis liquidò oſtendunt, quamobrem cordis mucro tam craſſus, carneúſque euaſerit. Et cupiuiſſem ſanè Galenum in cordis ventriculis animaduertiſſe, cordis ferè totã ſubſtantiam in ſiniſtri ventriculi conſtitutionem abſumi, dextro interim inſtar creſcẽtis Lunæ ad ſiniſtrum connato. adeò enim cordis ſubſtantia, dextrum ſiniſtri ventriculi latus conſtituit, vt dextrorſum protuberet, & parem cum reliqua ſiniſtri ventriculi ſuperficie circumactum ambitúmq; retineat. Verùm ſi huiuſmodi multa in examẽ ducerem, haud ſeſe ocyus exhiberet in vſuũ narratione ſcribendi finis, ad quem nunc ſanè eſt properan

Ex hiſtoria eorum quæ in thorace & caluaria locantur.

perandum: si mihi non admodum placere adiecero Galeni rationem, qua duplex cerebrum statuit, vt vna eius parte læsa, alia suo fungeretur munere: perinde atque vna aure obturata, adhuc audimus: aut oculo vno excæcato, adhuc altero videmus. Quum enim cerebrum tam ampla sede in basi, & deinde aliis ipsius corporibus, quæ peculiaribus nominibus appellantur, continuum sit, debuisset Galenus ad commodam nutritionem cerebri diuisionem referre, vti & cerebri reuolutiones, nutritionis illius gratia factas satis ostendi. Quàm verò Galenus ventriculorũ cerebri vsus expenderit, inibi sanè patet, vbi in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus de ventriculorũ præstantia disceptans, sibi ipsi ex diametro pugnat, cum his quæ in libris de Partiũ vsu, posteris tradidit. Si quis cerebelli processus obseruauerit, quos vermibus assimilamus, atque dein ventriculorum cerebri naturam in examen posuerit, ridiculus sanè videbitur Galenus, qui vermem imitantes processus aperiendo & occludendo cerebelli ventriculo præesse scripsit. Atque vt eiusmodi processuum vsus male est assignatus, ita quoq; Galeno de illis tendinibus minimè credendum est, quos ait vtrinq; processum vermi similem continere, ne quum contrahitur, aut educitur, in latera aberret.

Sed huiusmodi multa in libris de Vsu partiũ occurrunt, quæ eleganter quidem descripta, & summi Opificis magnam solertiam proponere videntur. Verùm quum quis ex diligenti sectione omnia expendit, satis mirari nequit, quî Galenus Promethei in modum, sibi corporis fabricã, & illius partium vsus confingere potuerit, ab hominis cõstitutione multum alienã. quemadmodum & quicquid de pituitæ defluxu per ossa & olfactus organo à Galeno traditũ est, (vti superius in parũ veris descriptionibus fuit expositum) veritati pugnare constat. Nunc proximum est, vt Galeni in argumentando demonstrandóque robur expendamus, nonnullis argumentis (vti superius in aliis communibus locis præstitum est) speciminis loco adductis. Quia igitur minimè ambigendum est, adipem ligamentis, membranísque adnasci, ac omnia, quæ in nostro corpore nutritionis munere alterantur, mutantis colorem assumere, mihi adeps putatur albescere; non autem, quia est aëreus. aliàs enim membranæ, tendines, ligamenta, & his adhuc magis ossa, fierent nigra, vt pote partes maximè siccæ & terrestres, miniméque aëriæ, & tamen albent, adipíque candorem inducunt. Verùm, si specimen argumentorum ad anatomen præcipuè spectantium, proponere institui,

Referuntur nõnulla Galeni in anatome argumenta, parum valida.

nusquam

nusquam melius, quàm ad cauam venã me conferam, quæ tot rationibus à Galeno contra Aristotelem ex iecore, non autẽ à corde, pronasci contenditur. Atq; hac in re nollem quenquam arbitrari, à me aliquid esse definitum, sed tantũ Galeni rationes quasdam in hoc examinatas, ne ex illis falsam humani corporis fabricã sibi quis cõfingeret. Occurrunt igitur in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus libro, vbi de venarũ ortu, & pręcipuo altricis facultatis domicilio pertractatur, pleraq; loca huic proposito satis accõmoda. Galenus enim de venarũ ortu disceptaturus, tria argumenta ad vnum ferè axioma redegit, nimirum maiora amplioráque, minorum graciliorúmq; esse initia. Primum ex plantis sumitur, quibus ex illarum è semine procreatiòne Galenus initium statuit, vbi ferè sunt crassissimæ, atque vbi, quum semen humiditate & aëre turgens in terra effractũ est, sursum ac deorsum aliquid pullulare conspicimus: illo quod sursum fertur, caudicis in modum aliquandiu ducto, ac dein in ramos multifidè dissecto: si non etiam mox in ipso ascensu id pro plantæ differentia, variè atq; in plures partes discindatur. Statuit igitur Galenus illic plantæ initium, vnde & radices videntur dependere, & planta sursum efferri. Istud ipsi, quum Aristoteli potius quàm sibi

mediū syllogismi hac ratione paret, vtcunq; fiat, est concedendum. Pari etiam causa Galeno, neque hic, vti neque in libro de Semine, vbi id fœtus effectiuum simul & materiale constituit principium, atque vnà seminis substantiam in plantam mutari docuit, est reclamandum, etiam si videamus, noua propagine ex humiliori seminis sede diducta, atq; radicum more firmata, semen vniuersum cum suo cortice inferius dissecto, è terra duci, ac mox corticē diuisum decidere: dein duas nuclei aut seminis partes vtrinque ad nouam plantam accrescere, & tantisper postea virescere, dum noua planta folia efferat, ipsiúsq; nuclei aut seminis partes resiccatæ decidant. adeò vt vix appendiculus ille, qui in duarum nuclei partium acumine consistit, aut in quibusdam seminibus, vt in pisis & fabis, ad illarum ferè ex latere mediū reponitur, in plantæ substantiam degenerare videatur. potissimùm quū è terra eductum semen, adeò iam increuerit, nihílque ex forma (si molem modò demas) multóque minus è substantia ipsi perierit. Secunda ratio à Galeno venæ cauæ exortum non à corde pendere edocturo, in fluminibus instituitur, quæ maiora multò in initio, quàm reliquo progressu spectātur: atque hîc nos statim monet, ne illa inaudiamus flumina, quæ aliorū fontium aut flumi-

num

num accursu augentur, faciléq; in progressu initium amplitudine vincunt: adeò vt vnius tantum fontis riuus nobis sit imaginandus, qui eundo nullum incremẽtum assumat, sed in ramos sparsus, venarum à caudice eductarum modò, gracilis euadat. Tertia, ab aliis in homine organis aliquid corpori deferentibus elegantissimè assumitur. arteriæ enim à corde caudicem habent, qui variè dein per corpus discinditur: & dorsalis medulla caudicis instar est, à qua nerui, perinde atque in arbore rami, pullulant. Quum primum itaque Galenus tribus istis rationibus maiora minorum esse principia confecit, ilico subsumpsit: sed caua vena in iecore amplissima est, & latissima: adeò vt dein facilè inferret, ipsius cauæ initium in iecore statuendum, ni mirum vbi arboris esset caudex, vbi fontis initium, vbi cauæ sedes arteriarũ exortui respondens, & quæ dorsali medullæ conferri posset. Atque ita minor propositio, nihil negotii Galeno exhibuit, quum omnia in anatome ex libito sibi confingere posse arbitraretur. venam nimirũ in iecore tam amplam esse, quàm ipsius ascendentis partis, & etiam descendentis simul collectæ amplitudines, asserens: & ex Hippocratis, hac in parte ipso diligentioris sententia, cauam secundum iecur rectà ferri scribens: secus quàm aliàs;

quando ampliſsimum caudicem ex iecoris gibbo ita enatum teſtatur, vt magna arteria ex cordis baſi prodit: ac quando vt hæc in impares partes diſcinditur, ita quoq; cauam in maiorem portionem, quę inferiora petat, & in minorem, quæ in ſuperiora ducatur, diuiſam Galenus docet. Dein, poſteaquam ipſe cauæ ad iecur amplitudinem proſecutus eſt, ita cauam venam ad cor pertinere ait, ac ſi propaginem tantum aliquam ipſi offerret. Atque quum aſcendentem cauæ ſupra iecur partem hac oratione arctiorem deſcendente aſſereret, quò melius inibi ſuis rationibus robur adiiceretur, multas venas à caua inter cor & iecur enaſci docuit: ac eam in primis, quæ venæ pari carentis munere fungeretur. Quandoquidem igitur apud Galenum huiuſmodi occurrunt, vtcunque inuitus philoſophis, vt hinc ductis rationibus, Auerroem, in omnibus Ariſtotelem, in quibus à Galeno accuſatur, optimè purgaſſe contenderent, anſam præbeo, non potui omittere, quin inter docendum, & in meis libris, ſtudioſos monerem, venam cauam ampliori orificio in cor pertinere, quàm ipſius ſit in iecore amplitudo. quin imò ea orificii capacitas æquat amplitudines deſcendentis & aſcendentis venæ cauæ partium: tantum abeſt, vt minor ſit, etiam aſcendentis ſupra cor venæ cauæ par-

tis,

tis, quemadmodum manifestiſsimè Galenus contra rei veritatem colligit. adeò, vt præſente corpore Galeni maioribus propoſitionibus alias quàm ipſe, minores, ex vera anatome ſubmittere, ac dein in Ariſtotelis ſententiam inferre debeamus. Faciléq; conſtet, ea in parte Galeni argumenta eſſe inefficaciſsima: præterquam quòd ſuperius oſtendimus, illum præter rationem cauæ venæ ſedem inter cor & iecur poſitam, anguſtiorẽ illa conſtituere, quæ ſub iecore occurrit. Et nimis liquet, venam ſine pari, multáſque alias propagines, non verè à Galeno in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus ſub corde oriri ſcriptum eſſe. Neque tantum de tot falſis Galeni, vt ſuum dogma probaret, propoſitionibus, & in anatome fictionibus miror, atque de illo argumento, quod à cauæ venæ ad cordis baſim ductu infert, aſſerens, ſi caua à corde naſceretur, enata, perinde atque magna arteria, in duos truncos diſcinderetur, vt ſurſum atq; deorſum commodè ferri poſſet. quod adeò parum eſt anatomicũ, vt quod minimé. Arteria enim magna è baſis medio pronata, tantiſper ſuo caudice neceſſariò ſurſum ducitur, dum à ſe maximam ſui partem diuidere poteſt, quæ ſecundum cordis poſteriora ad dorſum reflexa, omnibus ſub corde partibus diſtribuitur, adeò vt per-

commodum & neceſſarium fuerit arteriæ, quæ ex cordis baſis medio alioquin naſci debuit, vno & ſimplici caudice aliquandiu duci: non ſecus quàm venam arterialem, quæ quia ex baſis quoque medio, non autem latere prodit, vnico etiam caudice aliquantiſper fertur, & dein in duos truncos partitur. Cæterùm venalis arteria ex ſiniſtro baſis latere, vno quidem orificio educitur, verùm adeò mox ab ortu, in dextram & ſiniſtram partē diſcinditur, vt anatomicorum nonnulli, vel Galeni teſtimonio, illi duo orificia aſſcriberent. omnino enim fuiſſet inartificioſum, vas inde pronatum, vno caudice aliquandiu ferri propter eius portionem dextræ pulmonis ſedi offerendam. Iam vena caua ad dextrum baſis latus, ſuo orificio, perinde atque arteria venalis ad ſiniſtrum, pertinens, etiam ſi ex corde hinc naſceretur, non debuiſſet vno caudice aliquouſque duci, priuſquam in partem ſuperiora petentem, & aliam quæ deorſum repat, dirimeretur. quum enim nunc, vt modò caua habet, obliquè quodammodo ſecundum cor ducitur, vt ſuo caudice in corporis medio conſiſtere poſsit, rude, ac citra omnem creationis induſtriam fuiſſet, vnum caudicem dextrorſum adhuc magis ferri, atque dein obliquo ductu ſuos truncos ſiniſtrorſum, verſus corporis medium dirigi. Galenus,

lenus, vt ſuperius monui, cauam venam vno caudice à iecore prodire atteſtatur, ac dein arteriæ modo diuidi: & ſi interim alibi propter Hippocratis orationem, quæ venæ caudicem rectà ferri docuit, videatur ab illa ſententia declinare. Verùm vtut ſit, non aliter in iecoris poſteriori ſede cauę caudex ſeſe exhibet, quàm à me deſcriptus eſt, nimirũ multò ſecus, quàm Galenus illum enarraſſe videtur, quemcunque etiam pugnantium ipſius locorum veriorem iudicauerimus. Nam & ſi bipartiri venam alibi non ſcripſiſſet, tamẽ orificium ipſius in iecore, amplitudinem ſimul aſcendentis & deſcendentis ſuarum partium æquare vndique docuit. quod ſi modò ſectioni potius quàm maledicendi in Ariſtotelem ſtudio deditus fuiſſet, de cauæ ad cor orificio rectiſsimè aſſeruiſſet. Neque imbecillius mihi occurrit argumentum à Galeno de cordis dextro ventriculo aut ſinu propoſitum, quo animalia pulmone priuata deſtituuntur: perinde ac ſi Ariſtoteles, aut illi qui cauam venam à corde pronaſci dixiſſent, id non de animalibus eo ventriculo donatis docuiſſent: & non ſecus de his animalibus, quàm quibus dexter ventriculus deficit, orationem inſtituerent. Neque hic Ariſtoteli ſinus iſte à Galeno erat obiiciendus, verùm docendum, cauam venam in cor

vno ſinu prædĭtum,vix propaginem à ſe dimittere.non enim arbitror Galenum prorſus exiſtimaſſe,illorum animalium cor propagine omnino deſtitui: quandoquidem caua eorum animalium, cordis baſi perinde quaſi committitur, ac illis animalibus, quibus duo obtigerunt ventriculi:adeò, vt hinc parũ firma pendeat Galeni ratio. Cæterùm vbi venas omnes iecori, non autem cordi, communes reddit, quid obſecro commune eſt iecori cum arteriali vena?aut ſi illam venam,quòd arteriæ conſtet corpore, eſſe negaueris,venalis ſaltem arteria iecori non minus conuenit,quàm portæ vena cordi. Rhetoricum eſt argumentum,quod de venarum deſcriptione hiſtoriáve infert: imò ſi non ita in Galeni verba iuraſſemus, fortaſsis opportunius ducerem,cauæ venæ, cui omnium in cor pertinentium orificiorum maximum eſſe diximus,ſeriei enarrationem,à corde perinde auſpicari, atque reliquorum vaſorum cordis. Quid enim prohiberet,cauam dicere mox in ſuo à corde ortu geminam eſſe, vnáque portione corporis ſuperiora,altera inferiora petere?illinc nimirum auſpicato ſermone,vbi eſt ampliſsima:dein ſubiicere partem deorſum ductam,ſecundum iecoris poſteriora ferri,atq; ex ipſius anteriori ſede iecori ramos porrigere? adeò vt hac in primis occa-

ſione

ſione ſermo aptior videretur, quòd cauæ ex iecore conſtitutionem deſcribere nequeamus, vti ſuprà nō obiter admonui. Et ſi prorſus à materiæ quam deferunt progreſſu eſſet inchoandum, quum portæ vena tantum ſuccum iecori offerat, vnde ſanguis, vtraque bilis, & vrina conſurgit, eius deſcriptio ab inteſtinis eſſet exordiēda. Sanguinis enim quem in eam refluere arbitramur, cum illo ſucco nulla eſt in menſura proportio. Quanquam hæc ſint eiuſmodi, quæ in vtranque partem agi poſſunt. Ratio autem à membranis venæ cauæ orificio præfectis, per arteriæ venalis orificium nonnihil retundi poſſet, ſi quis minima quæque in diſputationem ducere propoſuiſſet. De vmblici vena aliquid adiicerē, ſi venam in fœtus canini meſenterium, & ad lumbos deductam in humano fœtu examinaſſem. Hinc enim, vt & ab arteriis vmbilici, ratio duceretur, non neceſſum fuiſſe vmbilici venam in cor inſeri: quum ſcilicet ipſi cauæ venæ cordi propinquius, quàm fœtus arteriæ, magnæ arteriæ (vti etiam nunc ſemper fit) communicaretur. Quia arteria venalis per vniuerſam ipſius ſeriem arteriarum modo non pulſat, vti neque caua vena, inde colligere non poſſemus, cauam à corde non exoriri: imò contra, Galeni orationē poſſe dilui. Quanquam interea iecori ſanguificationis munus,

munus, quod tã prolixè Galenus illi tribuit, non adimam, vti neque Aristoteles, vel tum sanè, quum lienem quoque sanguificationi præesse diceret. De primo in fœtus generatione organo nihil dicam. nam etsi aliorum sententiam facilè in multis improbare possem, tamen quod mihi ipsi vndique sanum esse videretur, nihil adducerem, adeò de fœtus generatione sunt mihi omnia obscura, & dubiis plena. Cuperem nihilo minus mihi ad manum rationes esse, quibus Buccaferreus in sanguificationis disputatione Aristoteli fauebat, quùm quæ ego nunc proposui, à me inter dissecandum didicisset. Cæterùm hæc ferè aliò, quàm ad partium fabricam, spectant: ac proinde hîc quoque in disputationem minimè incidam, qua Galenus ventriculum suo, quem conficit, intestinis offerendo succo, enutriri, & iecur partésque omnes ita in adductam illis materiam agere, vt tandem veluti excrementitiam, & suæ nutritioni ineptam, dimittant. Quũ longè alias facultates actionésque partibus inesse putem, quibus proprio corpori enutriẽdo subseruiant, & quibus toti corpori famulantur. argumento ex vtero & corde, aut etiam vesicis & intestinis potissimùm ducto. Verùm quia succincta oratione hîc me expedire nõ possem, ad alia me conferam, quæ tribus aut

quatuor

quatuor verbis annotasse suffecerit. Huiusmodi est Galeni ratio, qua dextrum renem sinistro elatiorem esse, propter rectitudinem & trahendi promptitudinē, affirmat. Nam, vt non dicam sinistrum nos dextro editiorem subinde obseruare, quid obsecro est, cur aliam rectitudinem in dextro latere, quàm sinistro, constituamus? potissimùm, quum vtrunque cauæ venæ caudicis latus à iecoris substantia æquè complecti, ramósque iecori oblatos ex anteriori cauæ sede educi, veræ anatomes studioso constet: neque quicquam confingere posis, quo hic in cauæ lateribus discrimen occurreret: nisi forsitan quis Galenum impugnaturus, maiorem iecoris portionem ad cauæ sinistrū latus, quàm ad dextrum consistere proponeret, ratione à cauæ situ ductúque desumpta. Succurrit modò Galeni demonstratio sæpius inculcata, quam veram irrefutabilémque esse asserit, ea conficiens glandosum corpus ad initium ceruicis vesicæ repositum, & vasorum semen deferentium insertionem admittens, semen non generare. quanquam veteres interim illo semē retineri tantum (vt ex suis verbis colligi posset) arbitrabantur: vti etiam inter dissecandum nulla in parte tantum seminis, quantū in ipso glādoso corpore, obseruamus. Habet autem Galeni demonstratio hūc in modum:

Si in glandosis astitibus semen gigneretur, animalia castrata eius excretionem appeterent. at non videntur appetere. nullum igitur semen in his gigni perspicuum est. Hæc enim demonstratio, vt parum sanè est anatomica, ita quantum à decantatis illi & nominatis potius, quàm constantibus veritate demonstrationibus declinet, is demum non ignorabit, qui expendet Galenum, etiamsi corpus illud glandosum semen gigneret, materiam ex qua ipsum conficeretur, abstulisse. Vnde enim huic corpori materia in semen commutari apta, offerri posset, quàm à seminariis vasis, quæ Galenus interim castratione aufert. non animaduertens similem demonstrationem, imò inualidum prorsus & inartificiosum argumentum, de testibus posse hunc in modum proponi. Si testes semini generando facerent, animalia quibus vena & arteria seminis materiã deferentes, quà ex magna peritonæi amplitudine labuntur, vinculis interceptæ, aut itavt testes tamen in scorto adhuc seruarentur, resectæ essent, seminis excretionem expeterent: verùm non expetunt: ergo testes generando semini non famulantur. perinde nimirum, ac si testes citra materiam, semen conficere possent. Quod non dico, quasi Galenum malè glandosi corporis munus asignasse contendam: verùm

rùm vt demonſtrandi artificium expenderemus,non ignari, quàm caſtrata animalia non minus interdum,quàm pueri venerem, ſed incaſſum tamen,appetunt. Quum mamillarum ſitus rationem inquirerem, non mihi in Galeno placuit,quòd homini eas ex Ariſtotelis ſententia in pectore locatas diceret,ob alimentum in cæteris animalibus in iubas aut cornua abſumptum:quaſi quadrupeda,venis ſub pectoris oſſe deductis,& aliis per pectoris anteriora excurrentibus deſtituerentur:& perinde ac ſi hæc ratio illi non ſimilis eſſet,qua mulierem ſecus, quàm cætera animalia,niſi equam fortaſsis, purgationibus menſtruis teneri vulgo parum rectè aſſerimus.quòd illis animalibus excrementitia in cornua,plumas,iubas,ſquammas diſſoluantur:non ſecus quàm ſi ceruus,& aries, non proceriora maioráque, aut ſoli potius in ſuo genere, cornua obtinerent: dein leo non hirſutior leæna eſſet, & gallus plumis quàm gallina ornatior. Verùm quia huiuſmodi ad Ariſtotelis problemata magis, quã ad Galeni anatomica excurrerẽt, illis eſt ſuperſedendum. Galenus itaque, præterquã quòd diligentius illum voluiſſem cognoſcere venarum interuallum, quæ vterum petunt,& quæ abdominis inferiora accedunt, non mihi rectè videtur colligere, quando à

venis vtero conterminis sanguinem ad mamillas ducit,quòd nullæ essent venæ,in quas illæ promptius sese exonerarent.quum ipsi constare debebat,quàm exiguæ sint venæ illæ sursum ductæ,& quàm sint graciles,& quanta cauæ caudicis est amplitudo,& quî rectus occurrit in crurum venas descensus: accedente huc abdominis tumore,qui sanguinis ductum ad superiora auferret. tantũ abest,vt cum Galeno asserere velim,tumorem,& abdominis tensionem,ad sanguinis ascensum auxilio esse. Cæterùm hęc magis ad probabiles & rhetoricas spectant propositiones,quàm ad anatomen,quò referendæ essent tot virorum sectiones,à veritate ideo abhorrentes,quòd nulli intercostalium musculorum aperiendo thoraci,deducendísque inuicem costis faciunt.quas si explicare aggrederer,scriptum hoc mihi præter sententiam nimium excresceret.quanquam speciminis loco eius saltem meminero,qua apud Galenum nulla alia est viua sectio celebrior, nimirum qua in libro de Pulsuum vsu,& libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus,ac aliàs vtitur,in qua omnia in collo resecanda docet,quibus cor cerebro communicari posset,siue ea à corde sursum,siue à cerebro deorsum ducantur.Verùm si hanc sedulò expẽderimus,sese offerent nobis duæ

arteriæ in durę membranę primos sinus exhaustæ, ac proinde ex cerebri vasorum serie ad plexum vsque secundinis seu extimo fœtus inuolucro comparatum materiam cordis offerētes, quas in sua resectione intactas integrásque dimittit. Quanquam eiusmodi non pauca aliàs occurrunt, à studiosis sedulò examinanda, qui sese Galenicos (vti sanè debemus omnes) profiteri volūt. Nihil enim in omnibus Galeni libris arduum mihi, præterquam in Anatomicis, in quibus Galenus admodum frequens est, occurrere videtur: adeò vt quum primis disciplinis sumus instituti, pauca reperiamus, quæ præter anatomen nos in Galeni lectione remorentur. Quod mehercule in Annotationibus in Galeni Anatomica apparandis primùm experiri cœpi, vel ex pugnantibus ipsius locis, inuicémque variis rerum descriptionibus, quales non paucas vel hac epistola proposui, & non raræ etiam de nominum, quæ ipse instituit, obseruatione expenduntur: item de ossium structurarum differentiis: de superioris maxillæ ossium enumeratione: de vertebra vtrinque suscepta: de sacro osse: de scapulæ processibus, ac illorū in primis nominibus: de humeri secundum ipsius longitudinem historia: de pedis ossium enumeratione: de musculis palpebrarum: de iis qui maxillam in-

Quàm Vesalij in Galeni anatomica Anorationes fuissent vtiles, & quā parum sint posthac expectandæ.

feriorem mouent:de musculis ossis *v* imaginem referentis:de scapulam, cubitum, brachiale, digitos mouentibus musculis: de octo qui abdomini asscribuntur:de femoris, tibię & pedis digitorum motibus præfectis, sanè varias sententias enarrare in promptu esset, atque illic facilè constaret, quæ post primam editionē libris de Partium vsu à Galeno sunt interiecta,& quando is aliorum dissectionis professorum scriptis potius, quàm rei inspectione, vsus est:quod à me quoque assertum Syluius grauiter ferre videtur: si inquam nō iustum nimis librum, epistolam instituens tibi, qui meus erga te amor est,& tecum nugandi confabulādíque libido, descripsissem: quantumuis interim hoc quicquid est,parua confecerim molestia. Iuuat enim supra modum illarum rerum memoria,quas mihi tantis laboribus sordibúsque comparaui: pro quibus sanè aliud lōgè eram meritus, quàm illorum calumnias,qui quòd illis id studium non æquè successit,& res parato non respondet nomini,suam bilem in me euomunt,tam pestilenter mihi irati,quòd Galeno non acquiescam,illiúsque causa oculis & rationi fidem omnem non derogem. Miror Syluiū, quum iam in literis paulò mitior reddi videbatur,addidisse,se summè cupere,vt id argumentum placidius & aliter tractassem: hic

ferè

ferè suspicans in Galeno non omnia esse sana. ac proinde scribit, se voluisse ea, quæ in Galenum adnotāda duxissem, suis libris esse addita: perinde atq; ex meis libris sui faciunt discipuli, quos in me stylum acuere (quum is ille sit, & Discipuli abutatur nomine) studet persuadere. Quasi ego quid melius instituere potuissem, quàm totius humani corporis nouam historiam, quum ab illa omnes tantopere declinassent, & in rerum descriptionibus Galenus, etsi densissimos libros conscripserit, tam parcus esset. Neque hactenus vidi, qua ratione studiosis meos labores melius proponere potuissem, nulli prorsus sumptui vt omnia ex sententia fierent, aliquídq; in commune studiorum symbolum pro mei ingenii tenuitate adferrem, parcens. Suadet Syluius, vt measq; in Galenum Annotationes (quarum ex occasione in multorum in primo de Administrandis sectionibus libro locorum restitutione, in capite de musculis cubitum mouentibus memineram) diu & bene excoquerem: perinde ac si propter ætatem, & præcipitem editionem, in meis libris quicquam esset commissum, cuius modò pœniteret: & non ea ætas vxore, liberis, omníq; cura rei familiaris libera, in iucundissimo sodalium conuictu, anatomicis tractandis fuisset longè aptissima. Haudquaquam enim

modò Parisiis in Innocentij cœmeterio horis multis ossa lubens versarem, aut ossium vidēdorum gratia ad Falconis montem adirem, vbi semel cum sodali quodā tot interfectorum canum pœnas quasi dederam. neque nunc me solum Louanio excludi sinam, vt sceleto mihi parando media nocte ossa ex palo sumerem. Non modò iudicibus molestus ero, vt hoc aut illo supplicio homines necari curent, siue in hoc aut illud tempus nostris sectionibus opportunum conseruēt. Non studiosos omnes sedulò monebo, vt vbi quis sepeliendus sit inuigilent: aut vt qua valetudine quis in pręceptorum, quos propter artis vsum comitantur curationibus moriatur, obseruent (quò grata cunctis tandē obtingeret præda) nunc adhortabor. Non mihi in cubiculum, aut è monumentis, aut publicis suppliciis data corpora, etiā septimanis aliquot asseruabo: neque sculptoribus & pictoribus me ita exercitandum dabo, vt sæpius ob eorum hominum morositatem me illis infeliciorem esse putarem, qui ad sectionem mihi obtigissent. Quæ omnia ætas ad quæstum arte parandum immatura, & discendi communiáque studia prouehendi libido, facilè & leuiter pertulerunt. Vt meam interim prætercam diligentiam, qua tribus integris vt minimum septimanis, me in publicis

blicis sectionibus vti viderunt, qui in Italia mihi anatomen docenti adfuêre: quum tamen vno anno in tribus Academiis aliquando id præstiterim: adeò vt si in hoc tempus scriptionem distulissem, & iam primum coctionem aggrederer, mei Anatomici conatus in studiosorum manibus haud versarentur: qui num recocto Mesue, vel recocto Gatinaria, vel recocto nescio cuius Stephani de morborum differentiis, eorundémque causis, & symptomatum differentiis, causisque, tabulis, vel demum recoctæ parti pharmacopolarum Seruitoris, à posteritate præferentur, nescio. Quod verò attinet ad Annotationes, quæ in ingens volumen excreuerāt, illæ cum integra in decem libros Rhazes ad Almansorem regem paraphrasi, multò diligentius quàm illa quæ in nonum librū prostat à me conscripta, & libri cuiusdam de medicamentorum formulis apparatu (in cuius materiam multa meo iudicio non inutilia congesseram) vna die mihi interierunt, cum omnibus Galeni libris, quibus ego in discenda anatome vsus eram, quósque, vt fit variè commaculaueram. Quum enim aulam aditurus, Italiam relinquerem, atque illi, quos nosti, medici, de meis libris omnibúsque quę hodie promouendis studiis eduntur, apud Cæsarem, & alios quosdam magnates pessi-

mam fecissent censuram,ea omnia(in posterum manus facilè à scribendo cohibiturus) cremaui:etsi non semel interim,eius petulantiæ me pœnituerit,méque amicorũ,qui aderant,monitis non stetisse,doluerim. Quanquam de Annotationibus eo nomine non mediocriter gaudeam,quòd nulla eas emittẽdi cupido(etsi ad manũ essent) me capere debeat,quum facilè augurari posśim,quàm illæ mihi omnes infestos reddidissent, si modò tam pauca,quæ casu in meos libros Galeni placitis pugnantia irrepserunt,adeò multis stomachum commouerint, tótque Galeno patrocinãdo,annis tribus,imò ante meorum librorum editionem , sese accinxerint: qui tandem semel opinor,tanto hiatu apparata,studiosis communicabunt, & nõ breui duntaxat epistola , calumniis turgida , citra locorum omnium explicationem prodibũt.

De Galeni libris nihil doleo, quum illi in eorum manus fortè peruenissent,qui malè à bene in marginibus scripta , haud valuissent distinguere.Es enim,opinor , haud ignarus, quàm multa in scholis sub præceptoribus, aut quum primum aliquid legimus,in librorũ marginibus scribere solemus, quæ postea videntur nobis ineptisśima, & ridicula.Ego ex me vel inde coniecturam facere possum, quòd Galeni librum de Ośsibus vel ter studiosis

diosis prælegerim, priusquam mendam aliquam Galeni annotare ausus fuissem: quum tamen nunc satis nequeam mirari meam stupiditatem, qui, quæ scribebantur, tam parũ assequerer, & ipse meis oculis ita imponerẽ.

Quia verò in paraphrasi paranda plurimum oblectatus eram, in Arabum cum Galeno cæterísque Græcis in iis artis partibus, quas Rhazes singulis libris pertractabat, collatione, illam mihi periisse grauiter fero: vel aui mei Euerardi nomine, cuius in eos Rhazes libros non indoctam habeo commentationem, præter in quatuor priores Hippocratis Aphorismorum sectiones commentaria, & nonnulla mathematica, quæ eum hominem singularis ingenii fuisse attestantur, quũ interim non semel à patre meo piæ memoriæ audiuerim, illum, quum iam attaui mei Ioannis, apud Mariam Maximiliani imperatoris coniugem in medendo vices obire cœpisset, nondum annos natum triginta & sex, ad superos commigrasse: Ioanne adhuc multis dein annis superstite, & medicinam Louanii in extremo senio ætatéque ad aulam inepta docente. Cui Petrum patrem medicum fuisse, ex ipsius scripto in quartam Fen Auicennæ, & dein libris quibusdam suo nomine inscriptis constat, qui inter eos reperiuntur, quos mater mea adhuc seruat: in

quibus maximis(sed nunc inutilibus)sumptibus,omnes libros descriptos habemus, qui illius æui medicis erant familiares. Horum parentum recordatio, memoriáque mihi fuit admodum iucũda & pia,quum Noueomagi ac in antiquissima & celeberrima Cliuiæ Vuesalia,vnde sunt oriundi, Vuitingorum familiæ monumenta obseruare licuit, quum illic tam diu à Cæsaris abitu mihi fuit, propter aduersam D. Nauagerii valetudinẽ morandum. Quod itaque ad me attinet, nullo opus habebam ad coquendas in Galenum Annotationes hortatore: quãquam ex his quæ Syluio respondi,colligi posset,quam nõ fuissent studiosis omnino inutiles. nisi fortè ideò venissent damnandæ, quòd multorũ in anatome oscitantiam aperuissent,qui in illa magnum nomen sibi vendicarunt: præterquam quòd annotationibus ostenderam, tertium morbi genus in solutione continui positum, aliò quàm à Galeno, rectè fuisse à veteribus reductum: Galenúmque eos immeritò hac in parte,vti & aliàs sæpius,culpare. Deinde nonum temperamentum ex Chrysippo sumptum esse, authoritas à Galeno alibi posita,arguere monstrabatur. Insuper diuisiones aliquæ in arte medicinali, suæ ipsius methodo haud respondere ostendebantur,præter alia,quorum nunc non est

recensendi

recenſendi locus.quæ argumento fuiſſent, me non ex aliorum recoctis laboribus, nouas mihi texere corollas conſueuiſſe: aut ea, quæ aliis ſcripta eſſent,neſcio quo dictionis ſplendore ornata, tranſpoſitáve (ne dicam obſcuriora reddita) tanquam mea proferre: Et quis obſecro animus cuiquam ad lucubrationum ſuarum editionem eſſe poſsit, quum nullibi deſint, aliorum laboribus deſtruendis inſidiãtes?vti vel Anglia nũc oſtendit, vbi figuras Epitomes meæ,adeò obſcurè & citra picturæ artificium, non tamen abſque ſumptu,quiſquis tandem illum tulerit in ære,ſunt imitati:vt pudeat aliquem arbitrari,à me ita exiiſſe. Nam,vt alia taceam, vaſorum ductus, quos meo Marte in libris meis delineatos amicis conſtat, vſqueadeò ſunt deprauati,vt vix vllum meæ diligentiæ ſpecimen videam.adde,omnia in Anglia citra proportionẽ turpiſsimè imminuta, quũ tamen eiuſmodi effigies nunquam ſatis magnæ proponi poſſent.Miror ineptiſsimos illos imitatores non obſeruaſſe à me, quum rationem diplomatum,priuilegiorúmve mihi conceſſorum exponerem,ſcriptum,typographis lubentius multò figuras me conceſſurum,quàm vt ab aliis eas parum eleganter imitari velim.Et ſi id tũ ex animo ſcripſi, nunc ſanè idem optauerim omnibus magis

ideò

ideò indicatum, quòd vel maximam potius rei familiaris iacturam pati velim, & nescio quid ad editionis elegantiam lubentius suppeditare, quàm vt ita turpiter mea non vulgari labore mihi parta vitiarentur: quæ interim quisque tantò meliora esse putabit, quò turgidiores tituli, & plures vnà authores, nouis editionibus proponentur. Ego, ita Dii mea secundent, nullam omissurus sum rationem, qua alioquin illis imitatoribus, & qui aliorum conatibus, quum ex sese nihil noui emungere possint, insidiari solent, obesse potero. Interea valebis, & me communibus amicis commendatum habebis: ac literas ad illos tuis his iunctas, dandas curabis, ipsis hoc quicquid in scribendo mihi absumptum est laboris (modò id abs te petierint) lubens oblaturus. Ratisponæ, Idibus Iunii, Anno Salutiferi partus

M. D. X L V I.

Tibi addictiss. Andreas
Vesalius.

Italicũ ſcriptum,quo chynæ propinandi modus pertractatur, ita hic additum, vt ab Andrea Veſalio Ioachimo Roelants miſſum fuit.



Ccurrit non ſemel,eruditiſsime Ioachime, cum decocti radicis Chynæ propinandi, apparandíque modum in literis tibi enarrarem, Italici cuiuſdam ſcripti mentio, quod perinde atq; in noſtram aulam variis miſſum fuit, ad te quoque tranſcriptum do,vt quantum nobis de hoc nouo & multis iam celebri medicamine,per manus traditum ſit,cognoſcas.Et uanuis amicorũ gratia id Latinitate dona uerim,Italicè tamen(vti ego id nactus ſum) mitto,quòd te eius linguæ haud eſſe ignarũ nouerim:quódque hac ratione futurum ſit, vt authoris (quiſquis ille tandem empiricus fuerit)mentem exactius, accuratiúſque expendas, tuóque voto à me ſatisfactum eſſe arbitreris.Quanquam & iſtud ex Hiſpanico idiomate traductum, vix dubito: quandoquidem nobis Hiſpanorum præſcriptio, ad manum quoque eſt, ſimul cum nugacis Spartæ parillæ decoquendi & exhibẽdi modo.

do. Verùm Hiſpana deſcriptio, multò eſt præſenti Italica ſuccinctior, & magis mutila, & ab artis methodo quibuſdam locis aliena.

Regime pour prendre l'eaue de la racine appellée chyna.



E malade ſe purgera au commencement, au milieu, & en la fin, par le conſeil de ſon medecin: lequel aura regard à la diſpoſition, en laquelle ſe trouuera le patient. Prendra xxiiii. onces de ladicte racine, laquelle partie en xxiiii. parts, pour faire chaſcun iour eaue freſche. Et de la part, qu'il vouldra mettre boullir l'endemain, le iour parauant en fera plu-ſieurs petites pieces, & plus ſubtiles qu'il pourra: & ſi la mettra en vn peu d'eaue, la laiſſant en infuſion iuſques au iour enſuiuãt. Et alors mettra la meſme racine & ladicte infuſion en vn pot de terre neuf, & y adiouſtera trois pintes d'eaue de puitz: apres la laiſſera boullir iuſques à la conſumption de

la tierce partie. Le pot fault que soit assez grand, à fin qu'en boullant ne respande. Et fault que ledict pot soit tousiours couuert, à fin que la vertu n'exhale, & aille dehors. Apres estre cuicte & ostée du feu, est necessaire tenir ledict pot enueloppé auec gros drapeaux, à fin qu'il ne se refroidisse du tout. Et fault que chascun iour se face fresche, ou autrement s'enaigriroit. Et si le patient ne pouoit auoir benefice de vêtre, mettra pour chasque cuicte de ladicte eaue demy huictain d'once de racine d'ache cuicte auec ladicte racine. Et prendra de ceste eaue au cõmencement du iour estant au lict, vn grand voirre bien chaulde. Apres biẽ couuert demourera au lict, & s'esforcera de suer par l'espace de deux heures: & tant plus suera, tant plus luy profitera. Et apres estre essuyé se leuera, & se gardera du vent, estant bien vestu, & specialement iusques à sept ou huict iours, qu'il cheminera tout bellement. Et si apres passez les huict iours vouldra aller dehors, le pourra faire, se gardant du vent, & allant bien vestu. Et tout le iour quand vouldra boire, boira de ladicte eaue, laquelle fault que soit tiede: & tant plus chaulde sera, tant meilleure sera. Mangera poulletz, ou chapons boullis sans sel. Se gardera de vinaigre, & de toute chose aigre iusques aut quatorsiesme

torsiesme iour. Il ne mãgera point de rosty. Il pourra manger de toutes sortes de conser ues & codoignatz retirantz sur le doulx. Il ne mangera chose faicte de laict:& mangera codoignat apres le past, ou autre chose, que face auoir benefice de ventre : specialement le miel, lequel est la meilleure chose qui se puist manger, lequel on peut manger en tout temps. De tout fault manger sobremẽt, pource que lon iuge que la diete fait autant de bien & operation, que fait l'eaue. Il ne fault boire ne vin, ne brouet, ne autre chose, tant que dureront les xxiiii. iours, que ladicte racine durera. Et durant ce temps se fault necessairemẽt garder d'aller à femme. Apres que l'eaue sera toute cuicte, & dispen sée ladicte racine, il fault mettre seicher lesdictes petites pieces au soleil, ou autre part ou se puissent seicher:& apres que seront seiches, les fault mettre en plus petites pieces, & mettre deux onces desdictes pieces en la quantité d'eaue susdicte, & faire cuire comme dessus est dict:& de ceste eaue boira autres huict ou dix iours apres les xxiiii. Et si celuy, qui prendra ladicte eaue, a playe, mettra seulement dessus drapz baignez en ladicte eaue, durant le temps que demourera en la maison. Et quand vouldra aller dehors, y mettra quelque autre chose non bai-

gnée :

gnée:& quand ſera retourné à la maiſon, remettra leſdictz draps baignez. Et ſouuentesfois lauera la playe auec ladicte eaue. Laquelle eaue a faict telle operation en playe, que ne peut eſtre meilleure. Il ne mangera poiſſons d'aucune ſorte, non obſtant que aucunes fois le bon poiſſon ne ſoit defendu. Et ainſi laiſſons que ſi le patient eſt foible, il pourra boire du vin trempé auec ladicte eaue. Auſsi le laiſſons manger de toute choſe, qui peut donner nourriſſement. Et defendons generalement toutes choſes enſuiuantes, comme ſont les femmes, vinaigre, ſel, choſes aigres, herbes, chair de cheure, ou de bouc, de coq, & de toutes leſdictes choſes ſauf le roſty. Lequel par quinze iours ne le permetz. Sept iours auant commencera à ſe doloir grandement aux lieux ou il ſera malade, & la doleur ira en croiſcant iuſques au quatorſieſme ou quinzieſme iour. Apres ſe trouuera bien, & les playes ſeront ſaines (au plaiſir de Dieu) pour ce que la vertu de ceſte racine eſt grande. Et le patient ſe doit esforcer d'accomplir le regime, & boire ladicte eaue le matin bien chaulde, & en autre tẽps tiede:& ſ'esforcera de ſuer, pource que tant plus ſuera, tant mieulx ſe trouuera, & aura meilleur vouloir de manger. Et tant par pluſieuss iours prẽdra de ladicte eaue faicte au

pois et mesure susdicte, tāt plus sain demourera, & luy sera plus de profit au corps: & purgera la partie interieure sans faire cracher, ne par benefice de ventre, mais par speciale vertu qu'a ladicte racine. apres les sept iours aura difficulté de ventre, à laquelle fauldra aider par seruice, nō d'apoticaire, ne de leurs drogues, mais seulement de composition d'eaue de cichorée, ou de bourache, auec huile rosat, ou bien commun, auec sel. Et cest ordre sera pour six ou sept iours. S'il se veoit auoir benefice de ventre, pourra aller dehors: mais qu'il se garde du vent, & soit bien vestu comme dessus auons dict.

Rerum & Verborum
INDEX.

Digitos

Hippo

Ioannes

Mem

Nauag

Pedum

Prosperi

in

Veſalii

FINIS.



Lugduni,
Excudebat Ioannes
Frellonius,
1547.

